№№ 205—206 (2705—2706) ■ Вівторок, 6 листопада 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

Закон України «Про вибори народних депутатів України» читайте на 7—18 стор.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1811 р. Народився Маркіян Шашкевич, письменник і громадський діяч. Очолював «Руську трійцю». ■ 1855 р. На Харківщині народився історик, етнограф, письменник Дмитро Яворницький (Еварницький). Головні праці — з історії українського козацтва. ■ 1911 р. Помер видавець Григорій Шерстюк. Заснував перше українське педагогічне видавництво «Український учитель» і педагогічний журнал «Світло». ■ 1918 р. Північну Буковину окупували румунські війська. ■ 1943 р. Київ визволено від німецько-фашистських окупантів. ■ 1960 р. У столиці України введено в дію метрополітен.

Співробітництво триває

На зустрічі Президента України Леоніда Кучми і директора 2-го європейського департаменту МВФ Джона Одлінг-Смі обговорювалися конкретні шляхи та можливості подальшого розвитку співробітництва України та Міжнародного валютного фонду.

Леонід Кучма наголосив на важливості розробки стратегії на середньо- та довгочасну перспективу. Це, на його думку, забезпечило б стабільний розвиток економіки на шляху ринкових реформ і позбавило б її тимчасових впливів. Особливу увагу сторони приділили підготовці та розгляду проекту закону про держбюджет-2002. Вони згодні з тим, що новий бюджет має створюватися передусім на реалістичних основах.

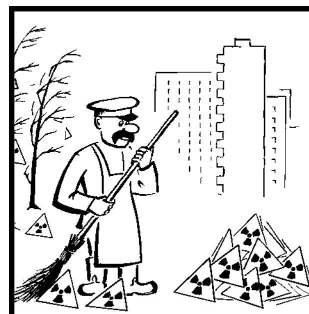
Слід зазначити, що МВФ відкрив кредитування України за програмою EFF загальним обсягом 2,6 млрд. доларів у вересні 1998 року. Донині з них було отримано 1,517 млрд. доларів. Останній транш кредиту за цією програмою фонд виділив у вересні 2001 року. Україна розраховує до кінця поточного року отримати ще один транш.

У політично рентабельному режимі

Верховна Рада України третього скликання здатна допрацювати до завершення своїх повноважень у політично рентабельному режимі, —заявив на прес-конференції заступник глави українського парламенту Степан Гавриш. За його словами, прийняття Земельного кодексу та виборчого закону засвідчило, що парламентська більшість зуміла мобілізуватися і повернути собі певною мірою дискредитовану політичну платформу». За інформацією заступника Голови ВР, Президент збирається підписати Земельний кодекс, але, як і з виборчим законом, направити до парламенту листа із пропозиціями внести до нього деякі зміни.

Однак парламент, на думку С. Гавриша, навряд чи відреагує на листи Президента. Адже до кінця своєї каденції Верховній Раді необхідно прийняти ряд інших важливих законів — передусім бюджет, Податковий кодекс, зміни до пенсійного законодавства.

Детальніше про прес-конференцію заступника Голови Верховної Ради читайте у наступному номері «ГУ».

Увага: «міні-Чорнобили»!

5

Наїзд на відеопіратів

днями вчинила податкова міліція столиці. Нелегальне виробництво відеоносіїв працює на гаманець тіньового бізнесу, а державний бюджет внаслідок активної діяльності «підпільників» щороку недоодержує мільйони.

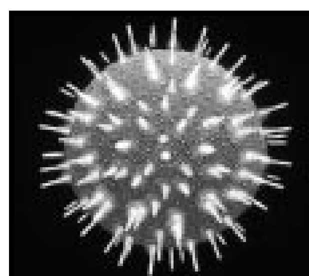
Протягом трьох місяців податківці вилучили з торгівлі неліцензованої відеопродукції на суму понад один мільйон гривень, вивезли конфіскат за місто і проїхалися по ним трактором. За формою виконання акція нагадує хрущовську бульдозерну виставку, та за змістом вона, безперечно, справедлива.

Фото агентства «Прес-КІТ».

Ця земля стала нашою

6

Цей симпатичний на вигляд їжачок насправді підступний убивця — вірус імунодефіциту

19

А якщо позов буде задоволено...

20

Читаймо «Голос» разом!

Люди мають знати, хто чим дихає в парламенті

— Я постійний читач «Голосу України». Мені імпонує, що ця газета демократична, в ній представлено точки зору всіх політичних структур у Верховній Раді — і лівих, і правих. Люди мають знати, хто чим дихає у парламенті, щоб потім самостійно приймати рішення, за кого віддавати свій голос, а за кого — ні. Адже від законодавчої гілки влади, від тих, хто приходить до парламенту, особливо залежить життя держави в період її становлення. Моє побажання газеті — залишатися такою, яка вона є, і збільшити тираж. Хоч нині й скрутна економічна ситуація, у газети законодавчої влади має бути значно більший тираж. І щоб значно більша аудиторія читала, що там відбувається у Верховній Раді.

**Леонід КАДЕНЮК,
перший космонавт
незалежної України.**

Крапки у справі Ту-154

На військовому полігоні мису Опук проведено експеримент з відтворення обставин катастрофи над Чорним морем російського літака Ту-154 четвертого жовтня. В ньому взяли участь українська і російська комісії з розслідування причин трагедії, секретарі рад безпеки двох країн Євген Марчук і Володимир Рушайло.

Як заявив після закінчення експерименту Євген Марчук, не виключено, що причиною попадання української ракети в Ту-154 став фактор віддзеркалення від водної поверхні, що призвело до зриву супроводження ракети С-200, яка мала знищити навчальну мішень. Пізніше секретар РНБО уточнив, що це не єдина і не кінцева версія, а одна з обставин, виявлена під час контурного експерименту.

(Закінчення на 5-й стор.).

Світло і тепло від нової турбіни

Енергоблок нового покоління, розроблений харківським «Турбоатомом», пущено на Придніпровській тепловій електростанції. Він одразу досяг рекордної продуктивності — 310 мегават за годину.

Протягом останніх десяти років на цій електростанції не вводили нових потужностей. Одинадцятий енергоблок, на якому й змонтовано тепер нову турбіну, взагалі п'ять років був законсервований. Змонтована турбіна —експериментальна, перша з серії, котру вже тепер вважають великим здобутком вітчизняних турбобудівників. Працюватиме вона у так званому теплофікаційному режимі — вироблятиме не лише електроенергію, а й тепло, **повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

P. S. У столиці проходить міжнародний конгрес "Якість в Україні - 2001"

Знов зима. Знов за вугілля гроші

Готовність паливно-енергетичного комплексу України до зими надто насторожує, заявив на прес-конференції в Маріуполі Президент України Леонід Кучма. Запас енергетичного вугілля на електростанціях становить 2 мільйони тонн за потреби в 4 мільйони. За словами Кучми, якщо сьогодні й виділити вугільній галузі необхідні кошти, видобути додаткову кількість палива бракуватиме часу. На його думку, проблемою підготовки до зими Кабінет Міністрів займається незадовільно або не займається взагалі.

«Хоч би подумали, що виборча кампанія скоро. Чи чекаємо, що шахтарі знову на вулицю вийдуть?» — сказав Л. Кучма.

Приїзд Президента до Маріуполя було приурочено до святкування в місті річниці з дня прийняття Закону України «Про особливості приватизації державного пакета акцій ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча». Напередодні візиту голова Донецької обласної держадміністрації Віктор Янукович критикував керівництво Кабінету Міністрів за те, що поставлені під час приїзду прем'єра до області питання не вирішуються. Скарги на адресу членів уряду, і зокрема Міністра палива та енергетики Станіслава Сташевського, лунали і на нараді Президента з керівниками області, міста та промислових підприємств області. Показово, що рівно рік тому аналогічні закиди адресувалися уряду Віктора Ющенка. І так само Президент, у свою чергу, критикував уряд за неготовність до зими.

Леонід Кучма доручив уряду «за рахунок чого завгодно, хоч за рахунок кредитів» збільшити обсяг бюджетного фінансування вугільної галузі. «Я був переконаний, що на складах у нас вугілля достатньо», — додав Президент.

Він залишився незадоволений станом готовності до зими в Донецькій області. За інформацією генерального директора ВАТ «Донбасенерго» Ігоря Смирнова, запас вугілля на електростанціях становить 852 тисячі тонн, тоді як торік на цей період область мала 1440 тисяч тонн. «Із паливом — катастрофа», — не приховував генеральний директор. А заступник голови обласної держадміністрації Олексій Бєлий на запитання Леоніда Кучми, як же область збирається зимувати, відповів відверто: «Вдаватимемося до непопулярних заходів. Доведеться відвертати вугілля від металургії, брати кредити, купувати паливо на стороні».

Керівники металургійних підприємств області скаржилися главі держави на падіння експортних цін на прокат і просили продовжити експеримент у гірничо-металургійній галузі. З пропозицією Леонід Кучма погодився, але дав уряду доручення розібратися з кожним підприємством окремо. Оскільки, вважає Президент, часто зароблені кошти спрямовуються не на розвиток виробництва, а в офшори.

Коментуючи на прес-конференції заяву Віктора Ющенка про те, що виборчий блок «Наша Україна» набере не менш як 226 депутатських мандатів, Кучма сказав, що вітатиме створення такої більшості. Але «Ющенку треба було про це думати, коли він був прем'єр-міністром, а не розвалювати цю більшість». Леонід Кучма вважає, що «треба виконувати волевиявлення людей на референдумі», і з приводу втілення цих рішень збирається звернутися до громадян. Президент також заявив, що, найімовірніше, підпише Земельний кодекс, хоча і з певними зауваженнями.

Ліна КУЩ.

На фото: Президент України Леонід Кучма приїхав на свято Маріупольського металокомбінату ім. Ілліча.

Фото Бориса ДЕМБИЦЬКОГО.

Перспективи, які слід розвивати

Україна вже нині посідає третє місце з товарообігу між Бразилією і країнами Східної Європи, але нам хотілося б, аби ці відносини були набагато вагоміші — наголосив заступник Голови Верховної Ради України Степан Гавриш під час зустрічі з делегацією парламенту Федеративної Республіки Бразилія. Її очолював президент міжпарламентської асоціації Бразилії пан Робсон Тума.

Заступник Голови ВР звернув увагу членів делегації, до складу якої, окрім парламентаріїв, входили й представники бразильських ділових кіл, на те, що за останній час створено «вагоме правове поле» для залучення інвестицій в Україну. Вдосконалити його дасть змогу прийняття Цивільного та Податкового кодексів, яке, за словами С. Гавриша, має відбутися до кінця цієї сесії.

Сторони обговорили напрями розвитку україно-бразильського співробітництва. Найперспективнішими було визнано енергетичну, космічну та нафтодобувну галузі. Крім того, на думку пана Туми, Україна та Бразилія «можуть стати одна для одної трампліном для проникнення на ринки своїх континентів». Степан Гавриш підкреслив цінність досвіду Бразилії в проведенні економічних реформ і висловив сподівання на «прорив у наших взаємовідносинах, тим більше що в Бразилії проживає близько півмільйона етнічних українців».

Олег ДЕНИСОВ.

Декларації і чесні вибори

Партійні рядки

Активна реєстрація обласних організацій політичних партій відбувається саме перед виборами. Не став винятком і нинішній рік, коли вже зареєстровано 12 обласних організацій партій. Іще така деталь: якщо на минулих виборах до Верховної Ради України брали участь майже 25 політичних партій, то на президентських 1999 р. — 35.

Хоча на Рівненщині зареєстровано 61 обласну організацію політичних партій, не всі вони політично активні: більше половини не мають ані людських, ані фінансових, ані організаційних ресурсів.

До найбільш структурованих партій належать АПУ, ДемПУ, СДПУ(о), НДП, Демсоюз, СПУ, Партія регіонів, КПУ, УНР. Мають свої осередки у більшості районів і «зелені».

Нині, напередодні виборів, на Рівненщині спостерігається тенденція до зростання партійних лав. Членством у різних партіях охоплено 3—4 відсотки від загальної кількості населення, тоді як перед президентськими виборами 1999 року цей показник становив 2—2,5 відсотка.

По-різному виявляють себе на політичній арені області партії, хоча кожна не проти «засвітитись» у будь-який спосіб. «Зелені» віддають перевагу резонансним, але недорогим акціям. Виважено, толерантно поводиться Демократичний союз, залучаючи інтелект (вона реально ним і володіє). В опозиції до влади — обласна організація УНР на чолі з Василем Червонієм. Небагатолюдну акцію з приводу підвищення тарифів на гаряче водопостачання провели комуністи, проти нинішньої податкової політики — «яблучники» (останні поки що не мають реального впливу в регіоні). Аграрники, які нині при владі, прагнуть заробити очки на позитиві, якого вдалося досягнути в області. Партія регіонів та Демсоюз — на благодійних акціях, меценатстві. Активні й «Жінки за майбутнє».

Ініціатива партії «Реформи і порядок» підписати декларацію про чесні вибори, на їхню думку, мала б надати передвиборчій кампанії «джентльменських рис», що, відверто кажучи, багатьма сприймається скептично: надто великі ставки на кону.

До декларації про чесні вибори приєдналися соціалісти, ПРП, УНР, ДемПУ, КУН, Ліберальна, Собор, ПЗУ, НРУ, УРП, «Батьківщина» та Демсоюз. Але навіть самі ініціатори підписання цієї декларації розуміють, що цей документ, по суті, нікого ні до чого не зобов'язує, і неважко передбачити, що без зловживань на майбутніх виборах усе-таки не обійдеться.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Жінки на політичній кухні

Шість відсотків жіночого представництва у Верховній Раді дають можливість лише фіксувати соціальні проблеми, а не розв`язувати їх. Саме такого висновку дійшли представниці парламентарії країн СНД та Балтії на конгресі, що відбувся днями у стінах Російської Думи. Зокрема, народний депутат, голова Комітету Верховної Ради з питань соціальної політики та праці Валентина Гошовська, яка брала участь у конгресі, навела сумну статистику: сьогодні в Україні серед безробітних 70 відсотків — жінки, лише половина українок мають вищу освіту. Водночас, за словами голови парламентського комітету, 80—90 відсотків представниць слабкої статі працюють у соціальній сфері, але лише одиниці представлені у виконавчій, законодавчій та судовій гілках влади. Адже у законах про вибори, про політичні партії жіноцтво практично позбавлене квотування, на відміну від країн Скандинавії, де половину місць у парламенті посідають жінки.

Утім, Україна має також певні зрушення у розв`язанні цієї проблеми. Адже українські жіночі організації та політичні партії підписали хартію жіночої солідарності, яка забезпечуватиме механізм залучення українок до суспільно-політичного життя держави, зазначила Валентина Гошовська.

Юлія ШЕЙКО.

У передчутті майбутнього одні згадують славне минуле. Інші — свої помилки

Підсумок тижня

Довгоочікувана президентська віза під законом про вибори підстьобнула й так нетерплячих учасників забігу, відомого в широких народних масах як передвиборчий марафон. Минулі вихідні стали тривіальними буднями для багатьох політичних партій —і за формою, і за змістом проведення уїкендів.

Народно-демократична партія, наприклад, зібрала політраду, на якій її лідер, екс-прем'єр і теперішній Міністр транспорту Валерій Пустовойтенко відрапортував про задуми партії на виборчу перспективу. А вони не грішать на маломасштабність. В. Пустовойтенко сподівається, що ідеї народної демократії до 31 березня оволодіють масами з урожайністю 20 відсотків мандато-місць у парламенті. Що цікаво, цей здобуток грунтуватиметься, за переконанням пана міністра-ендепіста, на... ностальгії виборців за «партією влади», якою НДП усе ще зі скромною гідністю вважає тільки себе. Звичайно, якісь дивіденди принесуть і партнери по блокові «За єдину Україну». Пан Пустовойтенко нагадав у цьому контексті, що системна робота з формування блоку почалася ще з минулого року. І не тільки системна, а й прискіпливо пильна, аби «хтось не використав ресурс партії напередодні парламентських виборів».

Очевидно, Валерій Павлович, за всієї поваги до його неординарної особистості, з «ресурсами» вдався до прийому, який у літературознавстві називається словом «гіпербола». Сьогодні на політичному ринку «партії влади» перевищують попит. І різниця між нинішнім «номіналом» НДП і збереженим у закапелках пам'яті приблизно така, як дистанція між посадами прем'єра й рядового міністра.

У НДП, крім майбутніх відсотків, є серйозний сердечний біль, пов'язаний з поточним моментом. Сам лідер на суботній прес-конференції зізнався, що ресурси ресурсами, а «необхідно берегти кожного члена партії». Ця майже ленінська турбота про друзів-соратників, не секрет, зумовлена жорсткою реальністю — проблемою з подальшим перебуванням у лавах народних демократів їхніх прапороносців — Івана Плюща та Романа Безсмертного. І хоча, за Пустовойтенком, «вихід з партії окремих людей не головне, а головне —підготуватися до виборів», з його болісного реагування на два прізвища і «щирі» запевнення, що «ми не приділяємо уваги цьому питанню», зрозуміло: ситуація неприємна.

Справді, навіть для «партії влади» дошкульно, якщо її керівний член опиняється в координаторах блоку «Наша Україна», конфігурація якого, до речі, набирає обрисів конкурента. З прицілом на ще більший електоральний відсоток. Та й імовірність, що Іван Степанович може зійти з ендепешного потяга, що пророкують люди обізнані, не надихає «машиніста» навіть з невичерпними запасами оптимізму...

Однак — завдяки Архімеду — політрада НДП не затьмарилася «відпливом» кадрів. До складу Народно-демократичної увіллється «Міжрегіональний блок реформ». «НДП розширить свої лави, а члени цієї партії візьмуть участь у виборах», — попередив конкурентів невтомний В. Пустовойтенко і запевнив, що «стратегічні документи вже відпрацьовані». Влившись у надпотужну силу, лідер «МБР», заступник держсекретаря Кабінету Міністрів Т. Мотренко також з вірою дивиться у майбутнє. Хоча й відзначає, що після цього історичного рішення його партія «фактично щезне з політичної арени».

Минулої суботи партійці не тільки втішали слух соратників деталями славної спільної біографії. На другому позачерговому з'їзді УНП «Собор» її лідер Анатолій Матвієнко аналізував події минулої зими-весни і помилки, яких припустилася тоді опозиція. Пан Матвієнко також категорично спростував розповсюджені деякими ЗМІ повідомлення про начебто планований вихід «Собору» і УРП з ФНП і приєднання до «НУ». Демократична опозиція залишається вірною єдиному вибору — зміцнювати організаційні структури ФНП і виступити потужною силою, яка сполучає чесну оцінку сьогоднішньої ситуації з реалістичною програмою виходу України з кризи.

Підвищену політичну активність виявили не лише партії, а й, що особливо приємно, виборці. За даними, оприлюдненими «Інтерфакс-Україна», якби вибори до парламенту відбулися сьогодні, в них узяли б участь 67,4 відсотка громадян України. Однак соціологічне опитування, проведене Українським центром економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова, засвідчує, що є ще досить багато людей, які ставляться до виборів скептично. Вони або не вірять у чесність «результатів волевиявлення», або нікому не довіряють. Навіть «партії влади», очолюваній Валерієм Пустовойтенком.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

P. S. До речі, для перемоги краще все-таки опиратися не на минуле, а на майбутнє. 27-річна одеська студентка О. Солодкіна, яка недавно народила чотирьох донечок, вирішила поповнити лави СДПУ(о). Як інформує «Інтерфакс-Україна», вручатиме партквиток щасливиці сам пан Медведчук, який до того ж стане і хрещеним батьком чотирьох юних одеситок. Не виключено, у майбутньому також членкинь СДПУ(о). Ось де ресурс, Валерію Павловичу!

Вплив демографії на партійний ресурс

Листи з білим порошком — не смішно та клопітно

Кореспонденція із сипкими речовинами з'явилася в Україні минулого місяця. Першими її виявили працівники однієї із митниць у Сумській області. Нині в країні вже виявлено 218 листи з «білим порошком». У жодному з них вірусу сибірської виразки не було. Вітчизняні домішки до епістолярного жанру насправді виявилися борошном, манною крупою, зубним порошком. Однак на кожну таку знахідку щоразу виїжджає слідча оперативна група разом із працівниками санепідемслужби. Проводять розслідування. МВС України має намір порушити питання про відшкодування збитків, завданих поштовим хуліганством. Ідеться про штраф у п'ять тисяч гривень плюс витрати за безпідставний виклик правоохоронців та епідеміологів.

На фото Олега ПРИТИКІНА (УНІАН): *працівниця бактеріологічної лабораторії відділу особливо небезпечних інфекцій Луганської санепідстанції проводить аналіз листа, що містить невідому речовину.*

У новобранців призов — у чиновників медкомісія

Керівникам Криму розіслано повістки з вимогою пройти медкомісію. На думку військкома автономії, тільки так вони зрозуміють, що відчуває призовник у холодному військкоматі.

Перші 125 кримських новобранців вирушили у військові частини для проходження служби в 32-му армійському корпусі, ВМС України, підрозділах ППО, МНС і прикордонних заставах. До кінця місяця до війська направлять більш як 2 тисячі призовників, майже всі з яких служитимуть у Криму.

Оскільки республіканський пункт, за словами військового комісара Криму Олександра Волкова, працює в критичних умовах — не опалюється і не працює кухня, бо відмовила теплотраса п'ятнадцятирічної давності, він видав наказ відправити повістки військовозобов'язаним керівникам міністерств автономії і Сімферопольського міськвиконкому для проходження ними планової медкомісії так, як проходять її призовники. Якщо у військкоматі не включать опалення, відправка новобранців до війська буде призупинена.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Кордон

Прикордонні паради — в центрі Поділля

Національна академія прикордонних військ імені Богдана Хмельницького, що розташована в центрі Поділля, стала не тільки елітарним навчальним закладом, котрий добре знають у Європі та Азії, а й надійною підмогою для стражів державного кордону. З місяця в місяць понад 400 курсантів, прапорщиків та офіцерів допомагають заставам нести бойову службу. Заодно отримують і практичні навички. А ще з ініціативи голови Держкомкордону України Бориса Олексієнка з нинішнього навчального року хлопці-студенти з цивільних вузів обласного центру проходитимуть тут офіцерську виучку.

З нагоди Дня прикордонника напередодні минулих вихідних з відмінниками навчання і викладання, з керівництвом академії у Хмельницькому зустрічалися представники влади, депутати, громадськість.

Вітчизняний стиль

Наввипередки із календарем

Річне завдання із видобутку вугілля виконали гірники шахти «Південнодонбаська №1». З початку року тут видали на-гора 1300 тисяч тонн палива. Щодоби колектив видобуває 4,5 тисячі тонн вугілля і до кінця року має намір додати ще 400 тисяч тонн понад план. Про серйозні наміри гірників свідчить той факт, що саме на «Південнодонбаській №1» встановлено рекорд проходження гірничих виробок — 691 метр за місяць.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

Актуально

Еміграційного потоку немає. Поки що

Можливо, що нелегальний еміграційний потік з Афганістану проходитиме через Луганщину.

Прес-секретар Луганського прикордонного загону майор Андрій Шурдуков прокоментував ситуацію так:

— Очікуваного збільшення кількості нелегальних емігрантів в області поки що немає. Хоча вже були спроби проникнення на нашу територію іноземців, підозрюваних у причетності до різних терористичних організацій. За останні роки нелегальна міграція стала доходним бізнесом поряд з торгівлею зброєю та наркотиками. У зв'язку з цим еміграційний потік посилиться в країнах, прилеглих до Афганістану. А щодо нашого кордону, то, найпевніше, він привабить лише тих, у кого є кошти.

Алла АНТИПОВА.

Ожив «Рівнеазот»

Упродовж трьох останніх років ВАТ «Рівнеазот» — одне з найбільших підприємств Рівненщини — переживало не кращі часи: зменшувались обсяги виробництва у вартісному і натуральному вираженні; кредиторська заборгованість майже у півтора разу перевищувала дебіторську. За станом на 1 жовтня ц. р. ВАТ «Рівнеазот» заборгувало 21,8 мільйона гривень за електроенергію, через що його з 10 жовтня від'єднали від електропостачання.

Це та інші причини спонукали до проведення загальних зборів акціонерів, на яких робота попередніх правління, спостережної ради, ревізійної комісії визнана незадовільною. На зборах головою правління та ради директорів ВАТ «Рівнеазот» за поданням Міністерства промислової політики України обрано Володимира Петрова.

Тернистим був шлях нового керівництва до управління «Рівнеазотом»: попередники не хотіли здавати позицій, а тому довелося пройти через численні суди. І ось уже два неповні тижні В. Петров з новою командою — на ВАТ «Рівнеазот». За цей короткий термін уже вдалось вирішити питання забезпечення підприємства енергоносіями, газом. Почав працювати перший агрегат з виробництва аміаку, готується до запуску другий. На черзі відновлення виробництва адипінової кислоти та аміачної селітри. Вирішують питання поставки сировини для виробництва фосфатних добрив.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

У номер

■ Київ

Коріння і вершки бізнесу

Як пускає коріння міжнародний бізнес в Україні в умовах ринкової трансформації? Це з'ясовували студенти і молоді вчені з різних країн на науково-практичній конференції в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. І подумати студентам було над чим.

Приміром, доктор економічних наук, народний депутат України Олег Білорус розповів про міжнародний бізнес в умовах глобалізації і зазначив, що хоч скільки повторюй слова «ринкова економіка», голодний не стане ситим, а бідний — багатим. Отже, суспільство має бути правове, соціальне, але не ринкове, *повідомляє наш власний кореспондент Оксана КАЛУГІНА.*

■ Черкаси

Знову борги, знеструмлення, морок

Більш як на три години зупинилися тролейбуси всіх маршрутів обласного центру. Причина вимушеної перерви —знеструмлення комунального підприємства «Черкасиелектротранс» за борг у сумі 2 мільйони 300 тисяч гривень перед ВАТ «Черкасиобленерго».

Після втручання у конфлікт «батьків» міста і області рух електротранспорту було поновлено. Однак проблема погашення боргів залишилася. Зокрема, комунальне підприємство «Черкаситеплокомуненерго» завинило за використаний газ також не один мільйон гривень і не в змозі подати тепло в житлові будинки. Про гарячу воду споживачі цього підприємства вже давно забули — її не подають більш як сім місяців.

Знову почалися перебої в енергопостачанні на селі. Починається зима, настає морок.., *повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО.*

■ Житомир

Ну, зайцю, постривай

Шість з половиною тисяч зайців, а це 10 відсотків їх чисельності на Житомирщині, мають стати здобиччю мисливців протягом сезону полювання, який триватиме до кінця року. І це за умови, що полювання дозволено тільки в суботу й неділю, а за день кожен мисливець має право відстріляти тільки одного русака. За прогнозом обласної організації Українського товариства мисливців і рибалок, буде відстріляно 4 тисячі червоних лисиць, 15 кабанів. Уперше за багато років можна буде полювати і на бобра. А от в козуль стріляти заборонено, *повідомляє наш власний кореспондент Олексій КАВУН.*

■ Одеса

Судна для Дунаю

На Кілійському судноремонтно-суднобудівному заводі щойно завершено реалізацію проекту зі спорудження серії барж типу «Європа-ІІ», що поповнили річковий флот Українського Дунайського пароплавства. Кілька останніх років підприємство виконувало замовлення лише зарубіжних судноплавних компаній. Саме пароплавство, зазнаючи величезних збитків через «балканську кризу», яка перепинила йому шлях уверх по Дунаю, через фінансову скруту не могло робити й оплачувати замовлень, а державні структури про необхідність поповнення флоту «забули». Перше судно кілійці передали морякам-дунайцям наприкінці травня, а тепер ось і останнє — п'яте. Вельми вигідним стало виконання замовлення для заводчан —воно дало їм додатково 150 робочих місць, приріст товарної продукції на 18 відсотків, удвічі збільшилася середня зарплата працівників, *повідомляє наш власний кореспондент Георгій ВОРОТНЮК.*

■ Фотофакт

Старовинний паротяг доставив поїзд із Перемишля на львівський вокзал. Машина-ветеран прибула на день народження Львівської залізниці, яка цими днями відзначає своє 140-річчя.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

Господарський суд м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького,44-Б) за позовом ДПІ у Старокиївському р-ні м. Києва визнав підприємства банкрутами:

— № 24/447 від 02.11.2001 р. відносно ТОВ «Цукорнасінпром», зареєстроване рішенням ДПІ у Старокиївському р-ні м. Києва 11.04.95 р. за № 04679, ідентифікаційний код 30109685, р/р 26009398901 в Київському міжрайонному відділенні УСБ, МФО 300272.

— 24/200-б від 02.11.01 р. відносно ТОВ «Українська фінансова спілка», зареєстроване рішенням ДПІ у Старокиївському р-ні м. Києва 01.06.1999 р. за № 04965, ідентифікаційний код 30370601, р/р № 26005214574001 в ГОУ АК АПБ «Україна», МФО 300603.

Розпорядником майна підприємств призначено Орлова Ігоря Володимировича (ліцензія за № 000309 від 14.03.2000 р. видана Агентством з питань банкрутства; 01001, м. Київ, вул. Б. Хмельницького,23, тел. 229-68-44).

Господарський суд Херсонської області (73000, м. Херсон, вул. Горького,18) 3.09.2001 р. порушив справу № 6/32-Б про банкрутство КСП ім. Кірова (74700, смт. Нижні Сірогози, Херсонська обл., вул. Щорса,14 «б», р/р 26006200188001 в Нижньо-Сірогозському відділенні Херсонської дирекції АППБ «Україна», МФО 352275, код ЄДРПОУ 03784738).

Розпорядника майна на момент подання оголошення не призначено.

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

Пошук компромісів

Бюджетний процес — це проблема високої, великої політики

Держбюджет-2002

17 жовтня 2001 року не стало днем продуктивного початку процесу прийняття Державного бюджету на 2002 рік. Його не було підтримано парламентаріями ні у варіанті, запропонованому Кабінетом Міністрів України, ні в доопрацьованому варіанті Комітету Верховної Ради з питань бюджету. Прийнято рішення про відправлення його на доопрацювання.

Надмірний оптимізм

Гарячі голови від ЗМІ у більшості своїй пояснили таку ситуацію зрослим популізмом народних депутатів напередодні майбутніх виборів до парламенту. Чи так це? Як член бюджетного комітету хочу прокоментувати деякі аспекти бюджетного процесу цього року, щоб розставити всі крапки над «і».

В узагальненому вигляді проект Державного бюджету сприймається як документ, в якому закладено основи логічного продовження концептуальних положень бюджетної реформи. Позитивної оцінки заслуговують окремі його положення. Так, показники бюджету, запропонованого Мінфіном, свідчать про те, що його побудовано відповідно до Бюджетного кодексу. Вимоги Бюджетної резолюції в основному виконано. У ній використано показники реального економічного зростання поточного року. Запроваджено програмну класифікацію витрат Державного бюджету, продовжено практику впорядкування переліку головних розпорядників його коштів.

Проте аналіз показників бюджету на адекватність його соціально-економічним завданням ускладнено відсутністю повного комплексу інформації. Передусім Національним банком України досі не представлено засади грошово-кредитної політики на наступний рік, без яких складно орієнтуватися в тому, якими фінансовими заходами забезпечуватиметься подальша стабілізація національної грошової одиниці — найважливішого регулювального інструмента внутрішнього ринку. Якими іншими монетарними параметрами оперуватиме НБУ для збільшення грошової складової у загальній масі платежів, зростання доходів підприємств, валютних резервів тощо.

Відсутність фундаментальних макроекономічних змін у нашій економіці наштовхує на думку, що макроекономічні показники, на яких базується бюджет, видаються надто оптимістичними. При цьому бюджет наступного року з усіма його позитивними якостями не сприймається як стратегічний документ, з допомогою якого формуватиметься раціональна та ефективна політика у сфері державних фінансів. Не за всіма параметрами проект Державного бюджету відповідає Бюджетній резолюції. Попри те, що значна частина функцій, як і раніше, залишається за місцевими бюджетами, частку місцевих бюджетів у проекті бюджету не доведено до планованих 40 відсотків витрат Зведеного бюджету. Отже, не реалізується основний принцип у сфері відносин бюджетів різних рівнів —удосконалення розподілу податкових надходжень між центром і регіонами, переведення на власну фінансову базу бюджетів місцевого самоврядування.

За старим сценарієм

Менш як один відсоток доходів Державного бюджету заплановано на капітальні вкладення. При цьому загальний обсяг фінансування не розписано за напрямами здійснення капітальних вкладень. Не виконано вимогу Бюджетної резолюції щодо надання даних про загальні обсяги списаної та реструктуризованої заборгованості за роками, а також її фактичний обсяг за станом на 1 червня 2001 року в розрізі міністерств, форм власності, територій і видів платежів.

Істотним недоліком нового бюджету, а, по суті, відходом від реформ у бюджетній сфері, вважаю його побудову на старій податковій базі. Адже саме застаріла податкова система є одним із негативних чинників повновагового наповнення бюджету. Існуюча система оподаткування не стимулює бути законослухняним. Податки складні і в обчисленні, і в адмініструванні. Надмірний податковий тиск є також однією із причин низької конкурентоспроможності нашої економіки. Про недолугість і неефективність податкової системи свідчить можливість відводити «у тінь» практично четверту частину національного доходу. Напрошується висновок про те, що збільшення доходів Державного бюджету має відбуватися не за рахунок посилення податкового навантаження на економіку, а шляхом глибокої лібералізації податкового законодавства (розширення бази оподаткування, створення сприятливих умов для розвитку виробництва, підприємництва, скорочення нелегального тіньового обороту).

У проекті бюджету не досягнуто мети щодо реальної його збалансованості в доходах і витратах. Так, за деякими видами податків закладено не реальні обсяги надходжень. Міркуйте самі, за підсумками дев'яти місяців поточного року за одним із основних бюджетотвірних податків Державного бюджету — ПДВ —виконання забезпечено з негативним сальдо. При цьому Мінфін планує на наступний рік збір за цим податком більш як 12 млрд. грн., що на мільярд більше від запланованого поточного року. І це на тлі невідшкодованої суми експортерам, що перевищує 4 млрд. грн., яка становить практично половину ПДВ, що його збирають у цілому по Україні. Цей приклад — яскрава ілюстрація того, що бюджет не так ретельно обраховано, як заявляє Мінфін. Ситуація щодо невідшкодування ПДВ промовисто свідчить про вкорінену практику кредитування бюджету за рахунок платників податків.

Бюджет не став соціальним

Щодо показників доходів Державного бюджету на наступний рік, то, на мій погляд, у частині надходжень від податків і зборів їх дещо занижено. За деякими позиціями дам пояснення.

Великими мають бути доходи Державного бюджету від перевищення доходів над витратами Національного банку України. За останні чотири роки чистий прибуток банку збільшився практично вдвічі, при цьому впродовж трьох років зберігається одна й та сама величина відрахування до бюджету — 500 млн. грн. Цього вочевидь недостатньо. Я запропонував 800 млн. грн. Безумовному збільшенню на 250 млн. грн. має підлягати величина додаткових зборів на виплату пенсій. Шлях —жорсткіший контроль з боку відповідних органів за тими видами товарів та операцій, які обкладаються додатковим збором. Від того, як добре вони це завдання виконають, залежатиме, що матимуть наші пенсіонери наступного року. Чи жалюгідне підвищення, яке з'їдає інфляція, чи істотну надбавку, яка дає змогу реально підвищити матеріальне становище пенсіонерів.

Не меншої уваги заслуговують і витрати проекту Державного бюджету. Чим наповнено документ стратегічного значення за витратами? З позитиву можна виокремити той факт, що до початку розгляду проекту Державного бюджету Верховна Рада вже ухвалила закон, який установлює розмір прожиткового мінімуму на 2002 рік — 342 гривні 38 копійок. Це дасть змогу здійснити розрахунки у соціальних виплатах, закладених до бюджету, вчасно і з урахуванням нової бази. З деяким сумнівом можна сказати, що в бюджеті проглядаються соціальні акценти. Це виразилося у намірі уряду скоротити заборгованість у заробітній платі працівникам бюджетної сфери, підвищити її у середньому на 15 відсотків, підвищити розмір стипендій і деяких соціальних виплат. Чи не став від таких намірів бюджет соціальнішим?

Як свідчить детальніший аналіз показників витратної частини бюджету — ні. Так, на тлі підвищення витрат на утримання апарату державного управління більш як наполовину скорочуються витрати на соціальний захист населення та соціальне забезпечення (зниження на 4 відсотки). Скорочуються витрати на соціальний захист ветеранів війни і праці, пенсіонерів, сімей з дітьми та молоді. При цьому дію низки законів у частині забезпечення наших громадян різними пільгами запропоновано пролонгувати. Темпи зростання витрат на соціальні заходи відстають від темпів зростання всіх бюджетних витрат, що свідчить не про посилення, а про послаблення соціальної функції Державного бюджету.

> *Джерелом фінансування пільг і субсидій населенню, як і раніше, визначено кошти спеціального фонду Державного бюджету за рахунок відрахувань від плати за транзит природного газу територією України.*

Цей вид надходжень до бюджету, як показала практика, не надійний і вносить багато проблем у процес відшкодування витрат на соціальні потреби. На мою думку, такі розрахунки доцільніше здійснювати через загальний фонд Державного бюджету, а джерела надходжень необхідно закріпити стабільніше і надійніше.

Недозволенним вважаю факт скасування виплат надбавок і доплат працівникам освіти. Йдеться про доплату за вислугу років, допомоги на оздоровлення, надбавки за класне керівництво, перевірку зошитів тощо. Але ж бо це, погодьтеся, не пільги. Це складові заробітної плати, яка на сьогодні, попри неодноразове підвищення, залишається однією з найнижчих у розрізі галузей народного господарства і не відповідає мірі відповідальності та важливості цієї праці у справі виховання підростаючого покоління. Тож рішення нашого комітету про підвищення витрат на освіту наступного року вважаю зваженим і відповідальним.

Проект Державного бюджету в запропонованому Мінфіном варіанті не сповна враховує необхідність проведення судової реформи в країні. Сума, що її передбачено на зазначені цілі (36,8 млн. грн.), може створити лише видимість реформи, але аж ніяк не повноцінні та завершені реформи. Тому цілком логічним вважаю рішення нашого комітету збільшити на 139,2 млн. грн. витрати на зазначені цілі. Вочевидь занижено витрати на фінансування агропромислового комплексу (1,5 млрд. грн.). Цих коштів буде недостатньо для реалізації заходів, спрямованих на подальше реформування АПК: здешевлення кредитів для сільгоспвиробників, фінансової підтримки тваринництва та рослинництва, на заставну закупівлю зерна та ін. З огляду на викладене, вважаю, що асигнування АПК слід збільшити додатково на мільярд гривень.

Обличчям до шахтарських регіонів

Під час оцінки рівня державної підтримки вугільної промисловості виходжу з очевидного: вугілля потрібне Україні! Отже, галузь треба розвивати, кардинально розв'язувати соціальні проблеми шахтарських регіонів, створювати шахтарям належні умови праці та відпочинку.

Сьогодні вугільна промисловість — це великий і багатогалузевий комплекс із сотнями шахт, будівель, об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, численними поселеннями та мільйонами шахтарських сімей. Перелом ситуації у ПЕК можливий лише за умови збільшення власного видобутку вугілля, обновлення шахтного фонду. На якісно новий рівень слід піднести структурну перебудову галузі, забезпечити максимальну зваженість і обґрунтованість закриття шахт та об'єктів виробничої інфраструктури. Кардинального розв'язання потребують соціальні проблеми шахтарських регіонів. Необхідно забезпечити погашення заборгованості перед шахтарями у заробітній платі, регресних позовах та інших виплатах. Поліпшення становища галузі багато в чому пов'язано з необхідністю ліквідації кредиторсько-дебіторської заборгованості тощо.

У зв'язку з цим потрібно вдосконалити фінансування вугільної промисловості. А практично в проекті бюджету закладено зростання на символічні 7,5 відсотка (2,3 млрд. грн.), а з урахуванням випереджувального зростання інфляції (11,3 відсотка), асигнування практично скорочуються. Розуміючи, що коштів у розмірах, визначених Мінпаливенерго, в Державному бюджеті немає, розмір державної підтримки галузі все-таки потрібно збільшувати. Передусім треба збільшити витрати на капітальні вкладення в галузь: на розробку нових технологій у сферу вугільної промисловості, на технічне переоснащення шахт і на соціально-економічні наслідки закриття шахт. Крім того, 19 вересня цього року було прийнято програму «Українське вугілля», виконання якої без відповідного фінансування перетвориться на блеф. У Державному бюджеті, на мій погляд, необхідно передбачити збільшення державної підтримки вугільної промисловості щонайменше на 1,54 млрд. грн., з чим також погодився бюджетний комітет.

Коригування на місцях

Як людина, котра відстоює принципи регіоналізму в напрямі поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів, підвищення дійовості управлінських рішень на місцях, прокоментую аспекти відносин бюджетів різних рівнів. Попри те, що міжбюджетні відносини за останні рік-два зазнали істотного коригування і в цьому напрямі є деякий позитив, проблемні питання місцевих бюджетів залишаються актуальними і певною мірою не вирішеними. Перша і головна серед інших — нереальність прогнозних показників стосовно доходів, що істотно ускладнює процес наступного виконання бюджетів. Так, у разі, якщо не буде пролонговано експеримент на підприємствах гірничо-металургійного комплексу, істотно скоротяться надходження від основного бюджетотвірного податку — прибуткового податку з громадян, особливо в тих областях, де велика частка підприємств гірничо-металургійного комплексу. Для Донецької області, зокрема, потрібно буде коригування бази попередніх років на 49,9 млн. грн. за 1999 рік і 69,9 млн. грн. за 2000 рік.

Надмірна централізація коштів Державного бюджету, передбачених на фінансування заходів і програм з охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення призводить до того, що кошти їх практично не доходять до регіонів. Отож такий підхід має бути змінено і скориговано в напрямі затвердження заходів і програм по галузях у розрізі регіонів як цільової субвенції. Це справедливіше, бо з'явиться можливість таким областям, як Донецька, Луганська, Запорізька та іншим промислово розвиненим, де рівень захворювань, смертності та виробничого травматизму вищий від середнього по Україні, питання медичного обслуговування попереджувального та оперативного характеру вирішувати якісно і вчасно.

Незважаючи на те, що завдання передачі об'єктів соціально-побутової сфери на баланс органів місцевої влади зведено до рангу першочергового, особливо в частині об'єктів вугільної промисловості, до проекту бюджету Донецької області не внесено кошти, необхідні на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, які приймають у комунальну власність у розмірі 125 млн. грн. А в області майже третина об'єктів, запланованих для передачі в комунальну власність, ще не пройшла процедури прийняття. Отже, стратегія, закладена в основу проекту бюджету, не відповідає стратегії фінансового зміцнення регіонів, посиленню їх впливу на економічні та соціальні процеси.

На завершення хочу сказати, що проект Державного бюджету на наступний рік потребує серйозного доопрацювання. Тому факт неприйняття бюджету на першому етапі його розгляду не можна зводити до суто популістських настроїв народних депутатів. Тут, найпевніше, бажання зробити бюджетну політику не відокремленою від невідкладних завдань розвитку реальної економіки.

Головне, усвідомлювати, що бюджетний процес — це проблема високої, великої політики. І якщо в бюджеті немає міцного ідейно-концептуального каркасу, то він стає аморфним, таким, що легко піддається тискові лобістських інтересів. Чого дуже хочеться уникнути.

Валерій КОНОВАЛЮК,
народний депутат України.

Стратегія, закладена в основу проекту бюджету, не відповідає стратегії фінансового зміцнення регіонів

Увага: «міні-Чорнобилі»!

Екологія

Сорок дві тонни ядерних відходів через Україну рухаються до кордону з Росією. Про це заявив журналістам голова Партії зелених Віталій Кононов.

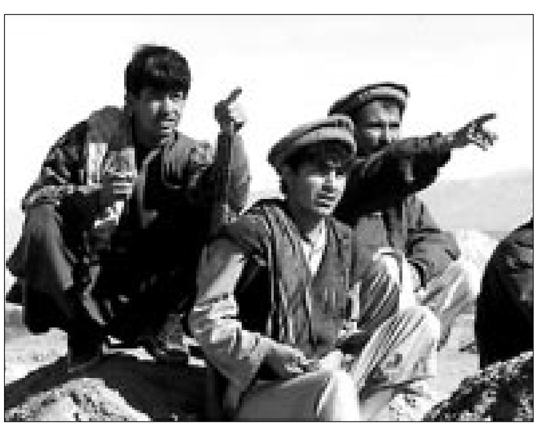
Від своїх російських друзів-екологів українські «зелені» отримали інформацію, що через Дунай в Україну, а далі її територією до кордону Росії частинами прямують 42 тонни ядерних відходів. Причому їх перевозять у звичайних вагонах, без якихось знаків радіаційної безпеки, потягами по 3—4 вагони під охороною сил МВС України. «Міні-Чорнобилі» рухаються територією нашої країни різними маршрутами з мінімальною швидкістю, яка буцімто має гарантувати безпечність вантажу. За цю операцію, за неофіційними даними, Україна одержала менш як мільйон доларів... Прямо скажемо, не густо.

У Держкомітеті з питань ядерного регулювання України цю інформацію підтвердили, проте відмовилися відповідати на будь-які запитання щодо стану контейнерів, їх відповідності вимогам безпеки, кількості ядерних відходів, маршруту та часу руху потягів. Представник держкомітету зазначив, що не вбачає в цьому жодного криміналу, бо транзит здійснюється згідно з угодою між урядами України, Болгарії, Молдови й Росії про співробітництво у сфері транспортування ядерних матеріалів між Болгарією та РФ через територію України й територію Молдови, підписаною 1997 року. Проте в Молдові ця угода нечинна, бо за законом цієї країни транзит будь-яких ядерних відходів заборонено. «Зелені» України, у свою чергу, вимагають від уряду денонсувати чотиристоронню угоду, мотивуючи це незадовільним станом української залізниці, неорганізованістю, поганою координацією та багатолікістю відповідальних служб. Адже найбільші аварії з витоком радіації відбуваються саме під час транспортування ядерних матеріалів. Крім того, без належного громадського контролю можливі кримінальні маніпуляції небезпечним вантажем. Приміром, ядерні матеріали з рук нечистоплотних чиновників можуть запросто потрапити до рук терористів.

Тема транспортування через Україну ядерних відходів стала вельми актуальною після прийняття 18 жовтня депутатами Держдуми РФ закону, який дозволяє ввезення в Росію іноземного відпрацьованого ядерного палива для переробки й зберігання. За інформацією українського Міністерства екологічної безпеки, ще до ухвалення Держдумою цього закону в середньому 3—4 рази на рік з Болгарії, Чехії, Словаччини й Угорщини до Росії через територію України прямували потяги з ядерними відходами. Тепер в Україні цілком справедливо побоюються збільшення кількості транзиту. Тим більше, що Міністерство з атомної енергетики РФ передбачає везти в Росію близько 20 тис. тонн високорадіоактивних відходів чи відпрацьованого ядерного палива протягом 10 років.

Партія зелених України виступає категорично проти транзиту ядерних відходів і вимагає від влади докладної інформації з цього питання згідно з Оргуською конвенцією, яка набрала чинності 30 жовтня і надає право кожному громадянинові держави отримувати повну екологічну інформацію. Поки що ті, кому небайдуже майбутнє країни, вважають: проблему можна розв'язати в рамках закону. Тож гучних акцій, як у Німеччині чи Франції, в Україні не планують. Проте якщо збір підписів і звернення нічого не дадуть, то доведеться лягти на рейки.

Яна СТАДІЛЬНА.

Антиталібська операція триватиме

Бійці Північного альянсу вказують на позиції талібів, що поблизу села Караг у провінції Такхар. Північний альянс розраховує на допомогу США в боротьбі з талібами. Водночас глава Пентагону Дональд Рамсфелд заявив, що операція в Афганістані триватиме, однак — не роками. Разом із тим, на його думку, «ефективність ракетно-бомбових ударів значною мірою зростатиме», що пов'язано з поліпшенням системи забезпечення операції. Зокрема, Рамсфелд зазначив: кількість бригад, які займаються поставками гуманітарної допомоги та постачанням, збільшилася, а це безпосередньо впливатиме на якість та перебіг воєнної операції.

Фото АП.

Крапки у справі Ту-154

(Початок на 1-й стор.).

Під час засідання двох комісій в Партеніті, де підписано підсумкові документи, техкомісія Міждержавного авіаційного комітету представила свій остаточний звіт. Українській стороні передано графічні матеріали, розрахунки і схеми комп'ютерної анімаційної моделі всіх обставин трагедії. Українські фахівці, у свою чергу, передали росіянам дані, отримані під час натурного експерименту на полігоні Опук.

Секретар Ради безпеки Росії Володимир Рушайло вважає: незважаючи на те, що українські навчання проходили на російському полігоні й із застосуванням ракети російського виробництва, всю відповідальність повинні нести організатори навчань. Висновки української підвідомчої комісії мають бути підготовлені до 20 листопада. Її завдання, по-перше, «детально розібратися в параметрах пуску і польоту ракети, а вони, як показав експеримент, були достатньо складними. І по-друге, розібратися з організаційно-правовими процедурами надання російською стороною полігона для стрільб і закриття відповідної зони безпеки». Усі матеріали аналізуватиме третя сторона — Міжнародна організація цивільної авіації.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

* * *

«ГУ» поцікавився у посла Ізраїлю в Україні Анни АЗАРІ, як далі вирішуватиметься питання з грошовими компенсаціями родичам пасажирів—громадян Ізраїлю, які перебували на борту російського літака Ту-154, збитого 4 жовтня ракетою українських сил ППО.

— Нині Ізраїль та Україна працюють над організаційними питаннями. Зокрема, в Тель-Авіві вирішують, хто саме займатиметься юридичними питаннями. Про свою готовність співробітничати з українською стороною вже заявили державні органи Ізраїлю. Але можливо, що деякі сім'ї захочуть діяти через приватних адвокатів. Гадаю, будуть офіційні перемовини.

— У кулуарах штаб-квартири НАТО в Брюсселі серед інших обговорювали версію про теракт на борту Ту-154. США начебто знали про нього і ніби заплатили гроші Україні, щоб вона взяла на себе вину за збитий літак. Мета маніпуляцій — не допустити Ізраїль до американської антитерористичної війни в Афганістані...

— Увечері того дня, коли сталася трагедія, я вже знала, що це не теракт. Теорія конспірації надто багатоходова і нереальна. Я такої версії навіть не чула.

Яна СТАДІЛЬНА.

Любов до яєць

Всюдисуща статистика свідчить, що одвічна любов іспанців до омлетів та яєшень не слабшає. Навпаки, торік середньостатистичний мешканець Іспанії з'їв 221 куряче яйце, дещо збільшивши показник попереднього року. Щоправда, за старих часів ця цифра сягала й 300 штук на рік, але тоді на чимало інших продуктів просто бракувало грошей.

Куряче яйце — важлива складова середземноморської дієти. Щоправда, дієтою це лише називається, а насправді є зведенням кулінарних уподобань європейських народів, які споконвіку живуть на берегах Середземного моря.

Закордонні українці чекають на «свій» закон

Вісті з діаспори

Відбулося засідання Спілки українців Латвії, на якому обговорювалася національна програма «Закордонне українство», затверджена у вересні указом Президента Леоніда Кучми. На зборах активно обговорювали можливості вирішення нагальних питань місцевих українців. При цьому були присутні представники Посольства України в Ризі.

У прийнятій постанові збори підтримали Національну програму роботи з діаспорою, хоча і критикували неконкретні пункти, за якими неможливо ні звітуватися, ні контролювати виконання. Один із прикладів: «Сприяти діяльності громадських організацій українців, які мешкають за межами України». Запропоновано визначити в Україні організацію, яка контролювала б виконання програми і відповідала за її корекцію в разі потреби.

Окремим пунктом постанови збори звернулися до фракцій Верховної Ради з пропозицією якомога швидше ухвалити закон про правовий статус закордонних українців.

Володимир СТРОЙ.

Рига.

Нарада шістнадцяти

Глави 16 держав Центрально-Східної Європи зустрічаються сьогодні у польській столиці в рамках одноденної «Варшавської міжнародної конференції по боротьбі з тероризмом».

Метою ініційованої президентом Польщі Александром Квасневським зустрічі є, з одного боку, демонстрація політичної солідарності з США, а з другого —узгодження принципів і форм участі країн регіону в боротьбі з міжнародним тероризмом та в заходах із запобігання його проявам. А до цього треба бути готовими. Як випливає із недавньої варшавської заяви міністра закордонних справ Великої Британії Джека Строу, на думку наших західних партнерів, країни Центральної Європи «мають у війні з тероризмом відіграти таку саму роль, як і країни Західної Європи і цілий цивілізований світ».

Гостями конференції є представники Держадміністрації США, а також спостерігачі від ЄС, ОБСЄ та Росії.

Президент України Леонід Кучма, крім участі у спільних засіданнях «16-ти», проведе двосторонню зустріч з А. Квасневським. Про своє бажання зустрітися з главою нашої держави у Варшаві заявили також лідери Румунії, Молдови, Югославії та Естонії.

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.

Варшава.

Хроніка. Факти. Події

■ Пекін

«...не здається наш гордий «Варяг»

Важкий авіанесучий крейсер «Варяг», який відірвався від буксирів у Егейському морі, вдалося знову до них прикріпити. Упродовж усієї неділі авіаносець, який Україна продала Китаю, вільно дрейфував під час десятибального шторму. Нині ситуація перебуває під контролем, буксири з «Варягом» знову взяли курс на Китай.

■ Тбілісі

Грузія в пітьмі

У неділю ввечері по всій Грузії було повністю вимкнено електроенергію. Це сталося через аварійне відключення Інгурі-ГЕС. У Тбілісі зупинилося метро, припинено мовлення більшості теле- та радіоканалів. З перебоями працює телефонний зв'язок.

■ Вашингтон

Бомбардування тривають

Літаки США завдають бомбових ударів по позиціях руху «Талібан» у безпосередній близькості від таджицько-афганського кордону. Ракетно-бомбових ударів по опорних пунктах талібів завдають уже на відстані 3—10 км від лінії держкордону. Реактивні літаки бомбардували також оборону талібів у районі селища Дашті-Кала навпроти прикордонного посту «Беркут».

■ Гавана

Мішель атакує Кубу

Ураган Мішель обрушився на південне узбережжя Куби. Шторм поступово послаблюється, швидкість вітру зменшилася. Нині ураган пересувається на північний схід у напрямку Флориди.

■ Скоп'є

Обговорення прав албанців

Парламент Македонії продовжує обговорення поправок до Конституції країни, що передбачають розширення прав етнічних албанців. Тим часом родичі мирних громадян, які зникли під час піврічного збройного конфлікту між урядовими військами та албанськими сепаратистами, мають намір розпочати голодовку перед приміщенням парламенту. Акція протесту триватиме доти, доки македонська влада чи міжнародні організації не з'ясують долю зниклих безвісти.

■ Баку

Навчання НАТО в Азербайджані

В Азербайджані тривають миротворчі багатонаціональні комп'ютерно-командні штабні навчання НАТО і країн—учасниць програми Північноатлантичного альянсу «Партнерство заради миру». Навчання заплановані Головнокомандувачем Об'єднаних збройних сил НАТО, що розміщені в Південній Європі. У них візьмуть участь 9 країн—членів НАТО, а також 10 країн-партнерів.

■ Єрусалим

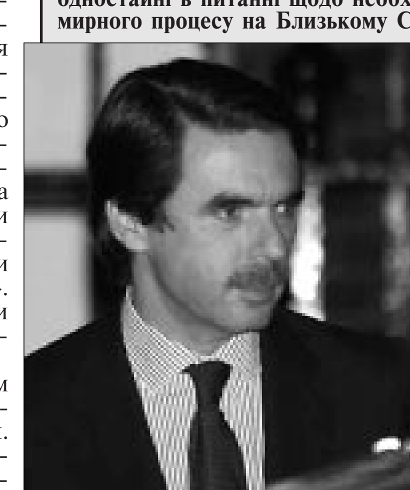
Палестинець розстріляв автобус

Озброєний палестинець напав на ізраїльський автобус у північній частині Єрусалима. Внаслідок нападу поранено семеро осіб, про загиблих не повідомляється. Поліція відкрила по терористові вогонь на ураження, знищивши його.

■ Лондон

З думкою про мир...

У Лондоні завершився «міні-саміт» лідерів семи країн Євросоюзу. Європейські лідери висловили «цілковиту солідарність» з гуманітарними, воєнними та дипломатичними зусиллями антитерористичної коаліції стосовно Афганістану. Також вони були одностайні в питанні щодо необхідності відновлення мирного процесу на Близькому Сході.

На знімку: *прем'єр-міністр Іспанії Хосе Марія Азнар залишає резиденцію Тоні Блера, в якій відбувався саміт.*

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

Чи можна експропріювати Дніпро?

Земельно-комунальні перспективи

Напруження емоцій під час прийняття Земельного кодексу в парламенті сягало межі, яку перевершила хіба що «конституційна ніч». Недарма новий земельний закон одразу охрестили «аграрною конституцією». Втім, не менш важливі зміни після ухвалення цього документа чекають і на землі населених пунктів. Своїми думками щодо земельно-комунальних перспектив з читачами «ГУ» погодився поділитися кандидат економічних наук народний депутат України Іван САЛІЙ.

— Ці зміни зачіпають інтереси великої кількості наших співгромадян. На території України землі міст займають лише 2 відсотки, але на них мешкає дві третини населення України і концентрується до 75 відсотків основних промислово-виробничих фондів, — наголошує Іван Миколайович. — З огляду на це будь-який крок у вирішенні питань власності на земельні ділянки в межах міст (а надто — крок невиважений) може мати великий соціально-політичний резонанс.

— То що в цьому контексті нам готує новий Земельний кодекс?

— Особисто я, на відміну від моїх емоційних колег, не вважаю новий Земельний кодекс ані рятувальним кругом, ані катастрофою. Це — лише ще один шанс для нашої багатостраждальної економіки, і використаємо ми його чи ні, залежатиме від того, наскільки послідовними будемо і якими професійними й морально-етичними нормами керуватимемося у своїх подальших діях.

— До проекту Земельного кодексу ви запропонували низку поправок. Чи було їх враховано?

— Більшість враховано, і навіть в найболючішому питанні — про розмежування земель комунальної та державної власності — вдалося досягти певних зрушень. Спочатку в проекті було записано, що розмежування земель проводять органи виконавчої влади: в столиці — Кабмін, в області — обласна, в районі —районна держадміністрація. Правами місцевих територіальних громад та їхніх виборчих органів знехтували. Я пропонував, щоб розмежування відбувалося за спільним рішенням самоврядної влади та виконавчої. Мою пропозицію врахували частково і «проголосували» в такій редакції: розмежування земель державної та комунальної власності здійснюється на підставі рішення відповідного органу місцевого самоврядування за згодою відповідного органу виконавчої влади (розділ X. Перехідні положення, пункт 10). А якщо Кабмін, приміром, не дасть такої згоди? Як у цьому разі має діяти місцева рада? Це положення потребує докладнішого тлумачення.

Врахували мої зауваження і до іншого пункту «Перехідних положень». Спочатку пропонували, щоб до розмежування земель державної і комунальної власності місцеві ради розпоряджалися тільки землями, на яких розташовані об'єкти комунальної власності. Але в межах населених пунктів є вільні від забудови землі! На мою пропозицію цей пункт змінили і записали в такій редакції: до розмежування єдиним суб'єктом права власності на всі землі, крім приватних, в межах населених пунктів виступають відповідні сільські, селищні, міські ради.

На жаль, у розробників кодексу іноді не було чітких концептуальних підходів — як-от до права власності на землі, що перебувають під водними об'єктами загальнодержавного значення. Шкода, що лише частково врахували мою поправку до 84-ї статті, яка стосувалася саме цих земель. У результаті дніпровські острови й півострови, заплави в районі Києва — а це 5 тисяч гектарів земель —можуть стати державною власністю. Розпорядником цієї власності у столиці буде Кабінет Міністрів. Але невже це справа уряду — дбати про чистоту пляжів Труханового острова чи наявність туалетів в інших зонах відпочинку?

Власне, все залежатиме від того, як держава реалізуватиме це право. Найоптимальніший вихід — передати ці землі в господарське відання, оперативне управління, а найкраще — в повне розпорядження міської територіальної громади. Київ, Київрада готові взяти на себе таку відповідальність. Тим більше що і сьогодні це в її компетенції, і вже розроблюються масштабні проекти освоєння цієї зони відпочинку.

Мої опоненти іронізують: то ви що, хочете приватизувати Дніпро в межах столиці? Насправді ми лише хочемо вчинити так, як підказує багаторічний досвід і здоровий глузд. Між іншим, ці землі завжди належали міській територіальній громаді — і за Леоніда Ілліча, і за Йосипа Віссаріоновича, і за царя Гороха.

Утім, якщо в цьому питанні ще є простір для маневру, то в іншому пункті цієї самої статті Земельний кодекс позбавив нас такої можливості. До загальнодержавної власності віднесено земельні ділянки, що використовуються для забезпечення діяльності органів державної влади. На мою думку, треба було уточнити: «центральних органів державної влади». Інші можуть розміщуватися і на комунальних землях, і навіть на приватних — на умовах оренди. В столиці, наприклад, є управлінські структури, які розміщені на 6-му поверсі 16-поверхового будинку. То що, через таке сусідство вся земля під будинком має перейти до державного фонду?

— Як ви ставитеся до введення до 2005 року мораторію на продаж землі?

— З одного боку, тут є небезпека породити тіньовий ринок землі, а з другого — якщо говорити про міські землі, то я не вважаю за потрібне форсувати їх приватизацію. У Парижі половина земель належить приватникам, але міська влада проводить активну політику на збільшення земель муніципальної та громадської власності — шляхом викупу, експропріації, забезпечення переуступки, участі у спільній власності тощо. Таким шляхом пішли і в Стокгольмі, де в комунальну власність протягом 100 років перейшло близько 75 відсотків земель. Сьогодні Стокгольм продає землі в невеликих масштабах і переважно під житлову забудову.

— Чи дасть новий Земельний кодекс столиці можливість розвивати власну сільськогосподарську базу в передмісті?

— Києву доведеться або викуповувати сільськогосподарські землі, або брати їх в оренду. Втім, я переконаний, що самовіддано займатися розведенням кіз чи корів — це не столична справа. Краще налагодити нормальну доставку сільськогосподарської продукції до столичної торгової мережі та побудувати асфальтовані під'їзні шляхи до приміських дачних ділянок.

— На розвиток закладених в Земельному кодексі перетворень треба ухвалити більш як 30 законів та інших нормативних актів. Які з них, на вашу думку, є першочерговими?

— Передовсім треба прийняти принципи розмежування земель державної та комунальної власності. До цього документа слід підійти з усією відповідальністю, адже земля — найважливіша ресурсна основа для розвитку міст і сіл. Раніше містоутворювальними чинниками вважали відкриття заводів і шахт, нині їх закривають, тож цінність і значення земельних ресурсів дедалі зростає.

Під час роботи над Земельним кодексом ми сконцентрувалися на суто аграрних питаннях, не зважили на те, що Україна — високоурбанізована держава. Не треба забувати, що без реформи земельних відносин не відбудеться не тільки аграрна, а й комунальна реформа.

Дмитро НОВІКОВ.

Ця земля стала нашою!

— А щоб їх, чортів, прийняли нарешті! — так емоційно зустрів мій знайомий, потомственний селянин Володя Васильченко, радісну звістку про прийняття Верховною Радою Земельного кодексу, що її приніс радіоприймач-«брехунець», який висить на кухні. Акуратні ділянки розкішного чорнозему, з яких зібрали соняшник, цукрові буряки і посіяли озиму пшеницю, — тепер це ЙОГО земля. Та й сам фермер Васильченко віднині з гордістю, відкинувши геть усі набридливі внутрішні сумніви («А якщо знову відберуть, як у далекому 29-му?». — Авт.) може назвати себе Господарем. З великої літери...

Хоча ВР застрявала в боротьбі...

А боротьба навколо доленосного для України документа спалахнула неабияка, часом дуже нагадуючи розгортання подій у голлівудському вестерні. Члени фракції Компартії, які стояли на смерть проти повернення землі з колгоспно-кріпосницького «безладдя» справжнім господарям, для початку «вирубили» електронну рахункову систему «Рада». А після того, як головуючий Віктор Медведчук запропонував голосувати бюлетенями, комуністи взагалі пішли в атаку — увірвалися до кімнати, де відбувалося депутатське волевиявлення, перекинули урни і знищили частину бюлетенів... Ого, який шал пристрастей! Так, дехто із депутатів справедливо вказував на низку недоробок у тексті документа та деякі процедурні помилки. Проте зволікання було воістину рівнозначно смерті: якби парламентарії застряли в черговий раз у процедурних питаннях, Земкодекс до радості лівих успішно «відклали» б до кращих часів. На щастя, цього разу в народних обранців стало волі, і голосування вдалося провести. Гадаю, і першому заступникові глави парламенту Медведчуку, і головному парламентському «рахівнику» Валерію Зайцю (фракція СДПУ(о)) нащадки пробачать наполегливість, виявлену під час прийняття кодексу. А ось чи пробачили б чергове зволікання? Не впевнений... На щастя, констатуємо: при 232 голосах «за» «нова жовтнева революція» (через 84 роки після 25 жовтня 1917 року) відбулася. Земля знову віддали селянам!

Що закон новий нам готує?

Перше й головне: затверджено приватну власність на землю. Мало того, вона стала пріоритетною формою землеволодіння. Стає юридично і практично можливою її оренда, свою землю селяни зможуть використовувати як заставу й отримувати під неї кредити в банку.

Прикметно, що купівлю-продаж землі буде дозволено лише з 2005 року — поки діє мораторій. До того часу парламенту потрібно ухвалити цілу низку законодавчих актів з різних аспектів земельного питання (яких саме, скажемо нижче). Далі. В період з 2005 по 2010 рік одна людина зможе купити не більш як 100 га земель сільськогосподарського призначення — це дасть змогу уникнути появи українських латифундистів. Згідно з вимогами кодексу сільгоспугіддя не можуть бути передані у власність іноземним громадянам (котрі можуть володіти лише землями несільськогосподарського призначення в населених пунктах для ведення підприємницької діяльності. — **Прим. авт.**), особам без громадянства, іноземним юридичним особам і державам. Отож усупереч «страшилкам» лівих кращі у світі українські чорноземи не дістануться західним «капіталістичним хижакам». Мало того, покупцями земельних ділянок для ведення товарного сільгоспвиробництва можуть бути громадяни України, які мають профільну освіту, досвід роботи в АПК, а також юридичні особи, установчими документами яких передбачено ведення сільськогосподарського виробництва. Зазначимо, що громадяни та юридичні особи, а також територіальні громади і держава теж мають право на придбання земельних ділянок у власність у результаті обміну, дарування, успадкування тощо.

Ретельніше треба, хлопці, із земелькою!

Утім, впадати в ейфорію у зв'язку з успішним прийняттям Земельного кодексу не варто. Поява прогресивного документа автоматично не призведе до поліпшення інвестиційного клімату в сільському господарстві, але водночас зробить доброзичливішими західних кредиторів. Для розвитку новоспеченого кодексу потрібні цивілізовані правила формування ринку землі та її оцінки (нині 1 га сільгоспугідь в Україні в середньому оцінено в 7,7 тис. грн. — **Прим. авт.**), створення земельного банку та системи іпотечного кредитування під заставу землі, чітка і прозора процедура вилучення землі кредитором у разі неповернення кредиту. Потрібний країні і державний земельний кадастр (тобто перелік земель), розроблений порядок землеустрою і принципи розмежування земель державної та комунальної власності. Важливий момент — треба обмежити адміністративний вплив на ринкові операції із землею. Нарешті, для блага людини, котра працює на землі, — досконала, зручна процедура реєстрації права власності, тлумачна система земельних платежів, і, звісно, дійова, нормативно забезпечена охорона земель.

Одне слово, роботи парламентаріям нинішнім і майбутнім — сила-силенна. Аби тільки стало ентузіазму та наполегливості...

Ну, за кодекс!

«Виваженим і збалансованим кроком парламенту» назвав прийняття Земельного кодексу Перший заступник Голови ВР Віктор Медведчук, який відстояв його в парламентській (і непарламентській. — **Авт.**) боротьбі з лівими депутатами. «Селяни будуть повноправними власниками землі, — зазначив він. — Земельний кодекс — це фундамент земельної реформи, який потрібно зміцнити щонайменше ще 35 законами: про охорону землі, про оцінку землі, про іпотеку, про земельний кадастр». Віктор Медведчук вважає, що ситуація, коли всю землю скупить невелика кількість людей, в Україні неможлива. За даними на 1 жовтня 2001 року, більш як 6,5 млн. селян отримали сертифікати на право земельного паю, свою землю приватизували 11,2 млн. осіб — майже 83 % тих, хто має право на таку приватизацію, зазначив він.

Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах переконаний, що прийняття Верховною Радою Земельного кодексу підтримає більшість народу. За його словами, «ми, Президент і уряд України, розуміємо, що земля — це наше багатство, і потрібно вдосконалювати законодавство, щоб вона використовувалася в національних інтересах». Прийняття кодексу, на думку прем'єра, «необхідне, щоб створити в українському агропромисловому комплексі сприятливі умови для іноземних інвестицій. Тому земля має бути об'єктом ринкових відносин і мати конкретну вартість».

«В Україні було прийнято найдинамічніший і найпрогресивніший у світі Земельний кодекс, — заявив Міністр аграрної політики України Іван Кириленко. —Увесь світ давно чекав такого кроку від України, і це піднесе її імідж». Він вважає, що Земельний кодекс «відкриває нашій країні шлюзи для зовнішніх інвестицій, але українську землю ніколи не продаватимуть іноземцям».

Прийняття кодексу вищим законодавчим органом країни — велика політична перемога для більш як 6,5 млн. власників землі, зазначив Іван Томич, президент Асоціації приватних фермерів і землевласників України. Він подякував депутатам і фракціям, котрі лобіювали прийняття кодексу, — об'єднаних соціал-демократів, «Реформи і конгрес», НДП та ін. Іван Томич закликав до активної практичної реалізації Земельного кодексу, фіналом якого стане перехід українського села від злиднів до достатку.

...А фермерові Володі Васильченку я по-доброму позаздрив: днями він закінчив ремонт свого будинку. Він двоповерховий, вкритий металочерепицею, з автономним опаленням і водонагрівачем. У такому будинку цьому роботящому хлопцю, його дружині Оксані та двом дітям не страшна будь-яка зима. Я особисто дуже хотів би, щоб такий будинок був у кожного українського селянина. Гадаю, того самого хочуть і Президент Леонід Кучма, і Міністр агрополітики Іван Кириленко, і Перший заступник глави парламенту Віктор Медведчук. Головне, щоб цього захотіли люди, яких ми обиратимемо на парламентських виборах у березні. Подумаймо про НАШУ землю, коли підемо голосувати.

Сергій БАНЯК.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори народних депутатів України

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні засади і принципи виборів народних депутатів України

1. Народні депутати України (далі — депутати) обираються громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

2. Кількісний склад Верховної Ради України визначається Конституцією України.

3. Вибори депутатів здійснюються за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою:

1) 225 депутатів обираються за пропорційною системою у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі (далі — багатомандатний округ) за виборчими списками кандидатів у депутати (далі — виборчі списки) від політичних партій, виборчих блоків політичних партій (далі — партії (блоки);

2) 225 депутатів обираються за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах (далі — одномандатні округи).

4. Участь громадян України у виборах депутатів є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Стаття 2. Загальне виборче право

1. Право голосу на виборах депутатів (право обирати депутатів) мають громадяни України, яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

2. Документом, який підтверджує громадянство України виборця, є:

1) паспорт громадянина України;
2) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
3) тимчасове посвідчення громадянина України;
4) дипломатичний паспорт;
5) службовий паспорт;
6) посвідчення особи моряка;
7) посвідчення члена екіпажу;
8) військовий квиток для військовослужбовців строкової служби.

3. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів депутатів та інших заходах у порядку, визначеному цим та іншими законами України.

4. Будь-які прямі або непрямі привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених Конституцією України та цим Законом.

5. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.

6. Громадянин України, який проживає або перебуває в період підготовки і проведення виборів за межами України на законних підставах, має право голосу на виборах депутатів.

Стаття 3. Рівне виборче право

1. Вибори депутатів є рівними: громадяни України беруть участь у виборах на рівних засадах.

2. Кожний виборець на виборах депутатів має один голос у багатомандатному окрузі та один голос — в одномандатному окрузі. Виборець може використати свій голос тільки на одній виборчій дільниці.

Стаття 4. Пряме виборче право

Вибори депутатів є прямими. Громадяни України безпосередньо обирають депутатів шляхом голосування за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку), та за кандидатів у депутати в одномандатних округах.

Стаття 5. Вільні вибори

1. Вибори депутатів є вільними. Виборцям забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

2. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.

Стаття 6. Таємне голосування

Голосування на виборах депутатів є таємним: контроль за волевиявленням виборців забороняється.

Стаття 7. Особисте голосування

Кожний виборець голосує на виборах особисто. Голосування за інших осіб чи передача виборцем права голосу будь-якій іншій особі забороняється.

Стаття 8. Право бути обраним

1. Депутатом може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років.

2. Проживання в Україні за цим Законом означає проживання на території, яка включає: територію в межах державного кордону України, морські судна, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, а також перебування громадян України у встановленому законодавством порядку у відрядженні за межами України, в дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України, міжнародних організаціях та їх органах, на полярних станціях України, а так само перебування громадян України за її межами відповідно до чинних міжнародних договорів України.

3. Не може бути включеним у виборчий список, висунутим в одномандатному окрузі і обраним депутатом громадянин, який має судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Стаття 9. Право висування кандидатів у депутати

Право висування кандидатів у депутати належить громадянам України, які досягли вісімнадцяти років і мають право голосу. Це право реалізується ними через партії (блоки) або шляхом самовисування у порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 10. Виборчий процес

1. Виборчий процес — це здійснення суб'єктами, визначеними статтею 11 цього Закону, виборчих процедур, передбачених цим Законом.

2. Виборчий процес здійснюється на засадах:

1) законності та заборони незаконного втручання будь-кого у цей процес;
2) політичного плюралізму (багатопартійності);
3) гласності і відкритості виборчого процесу;
4) рівності прав партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу;
5) рівності всіх кандидатів у депутати;
6) свободи передвиборної агітації, рівних можливостей доступу до засобів масової інформації;
7) неупередженості до партій (блоків), кандидатів у депутати з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб та керівників підприємств, установ і організацій.

3. Початок виборчого процесу оголошує Центральна виборча комісія відповідно до строків, визначених Конституцією України та цим Законом.

4. Виборчий процес включає такі етапи:

1) складання списків виборців;
2) утворення одномандатних округів;
3) утворення виборчих комісій;
4) висування та реєстрація кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій (блоків) у багатомандатному окрузі, та кандидатів у депутати в одномандатних округах;
5) проведення передвиборної агітації;
6) голосування;
7) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування і результатів виборів депутатів;
8) реєстрація обраних депутатів.

5. Виборчий процес завершується офіційним оприлюдненням Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

Стаття 11. Суб'єкти виборчого процесу

Суб'єктами виборчого процесу є:

1) громадяни України, які мають право голосу (далі — виборці);
2) виборчі комісії, утворені відповідно до цього Закону та Закону України «Про Центральну виборчу комісію»;
3) кандидати у депутати, зареєстровані у порядку, встановленому цим Законом;
4) партії (блоки), які висунули кандидатів у депутати;
5) органи державної влади та органи місцевого самоврядування у випадках, передбачених цим Законом;
6) офіційні спостерігачі від партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу, від кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, від іноземних держав і міжнародних організацій.

Стаття 12. Гласність і відкритість виборчого процесу

1. Підготовка і проведення виборів депутатів здійснюються відкрито і гласно.

2. Виборчі комісії інформують громадян про свій склад, місцезнаходження та режим роботи, про утворення одномандатних округів і виборчих дільниць, про основні права виборців, у тому числі про право оскарження неправомірних рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, посадових та службових осіб цих органів, які обмежують їх виборчі права, забезпечують можливість для ознайомлення їх зі списками виборців, із виборчими списками партій (блоків), з передвиборними програмами партій (блоків), відомостями про кандидатів у депутати, передвиборними програмами кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, з порядком заповнення виборчих бюлетенів, сповіщають населення про підсумки голосування і результати виборів депутатів, надають іншу інформацію у випадках, передбачених цим Законом.

3. Рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що стосуються виборів депутатів, а також рішення виборчих комісій доводяться до відома громадян через засоби масової інформації або оприлюднюються в інший спосіб.

4. Засоби масової інформації зобов'язані об'єктивно висвітлювати хід підготовки і проведення виборів. Їх представникам гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з виборами, а на засідання виборчих комісій та на виборчу дільницю у день виборів — на умовах, визначених у частині дев'ятій статті 25 цього Закону, крім випадків, передбачених законами України. Виборчі комісії, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів зобов'язані в межах своїх повноважень і компетенції надавати їм інформацію щодо підготовки і проведення виборів.

Стаття 13. Законодавство про вибори депутатів

Підготовка і проведення виборів депутатів регулюються Конституцією України, цим Законом, Законом України «Про Центральну виборчу комісію» та іншими законами України.

Розділ II. ВИДИ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ, ПОРЯДОК І СТРОКИ ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ

Стаття 14. Види виборів депутатів та порядок їх призначення

1. Вибори депутатів можуть бути черговими, позачерговими, повторними та проміжними.

2. Чергові вибори депутатів проводяться у зв'язку з закінченням конституційного строку повноважень Верховної Ради України і не потребують окремого рішення про їх призначення.

3. Позачергові вибори депутатів призначаються Президентом України в порядку, встановленому Конституцією України.

4. Повторні вибори депутата призначаються в одномандатному окрузі Центральною виборчою комісією в порядку, встановленому цим Законом, у разі визнання виборів депутатів у цьому окрузі недійсними або такими, що не відбулися, або у разі визнання особи такою, яка відмовилася від депутатського мандата.

5. Проміжні вибори депутата призначаються в одномандатному окрузі Центральною виборчою комісією в порядку, встановленому цим Законом, у разі вибуття депутата, обраного в цьому окрузі.

Стаття 15. Строки проведення виборів

1. Чергові вибори депутатів відбуваються в останню неділю березня четвертого року повноважень Верховної Ради України.

2. Початок виборчого процесу чергових виборів депутатів Центральна виборча комісія оголошує за 90 днів до дня виборів.

3. Позачергові вибори депутатів відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Указу Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

4. Повторні вибори депутата відбуваються в одномандатному окрузі в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування Центральною виборчою комісією рішення про їх призначення. Рішення про призначення повторних виборів депутатів приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як у тридцятиденний строк з дня прийняття рішення про визнання виборів у цьому окрузі недійсними або такими, що не відбулися, або у разі визнання особи такою, яка відмовилася від депутатського мандата.

5. Проміжні вибори депутата в одномандатному окрузі відбуваються в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування рішення про їх призначення. Рішення про призначення проміжних виборів депутата приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як у тридцятиденний строк з дня дострокового припинення повноважень депутата, обраного в цьому окрузі.

6. Початок виборчого процесу повторних та проміжних виборів депутата в одномандатному окрузі оголошується Центральною виборчою комісією не пізніше наступного дня після опублікування рішення про їх призначення.

7. Повторні та проміжні вибори депутата в одномандатному окрузі протягом одного року до дня проведення чергових виборів не проводяться.

Розділ III. ВИБОРЧІ ОКРУГИ І ВИБОРЧІ ДІЛЬНИЦІ

Стаття 16. Виборчі округи

1. Вибори депутатів проводяться в багатомандатному окрузі та у 225 одномандатних округах.

2. Багатомандатний округ включає всю територію України.

3. Одномандатні округи утворюються Центральною виборчою комісією не пізніш як за 90 днів до дня чергових виборів з приблизно рівною кількістю виборців у кожному окрузі. Орієнтовна середня кількість виборців в одномандатних округах визначається Центральною виборчою комісією на підставі даних центрального органу виконавчої влади з питань статистики. Відхилення кількості виборців в одномандатному окрузі не мо-

(Закінчення на 8—18 стор.).

Офіційно

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про забезпечення реалізації прав громадян, принципів демократичного суспільства, відкритості і прозорості у процесі підготовки та проведення виборів 2002 року

З метою створення належних умов для реалізації конституційного права громадян вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, неухильного додержання принципів демократії, відкритості і прозорості, здійснення свідомого волевиявлення виборців під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, що відбудуться у 2002 році, підтримання зусиль громадськості, спрямованих на вирішення цих завдань, відповідно до частини другої статті 102 Конституції України *постановляю:*

1. Кабінету Міністрів України, центральним та місцевим органам виконавчої влади, а також органам місцевого самоврядування (в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади) у своїй діяльності виходити з того, що створення належних умов та сприяння проведенню у 2002 році виборів народних депутатів України, депутатів місцевих рад, а також сільських, селищних, міських голів у повній відповідності з Конституцією та законами України, з урахуванням кращого європейського і світового досвіду у даний час є одним з найбільш відповідальних завдань у сфері забезпечення реалізації основних політичних прав громадян, утвердження найважливіших цінностей демократичного суспільства.

2. Підтримати ініціативу Центральної виборчої комісії щодо утворення на період проведення у 2002 році виборів методичного центру у місті Києві та його відділень в Автономній Республіці Крим, областях та місті Севастополі для оперативного надання політичним партіям, іншим суб'єктам виборчого процесу необхідної їм інформації, консультацій із виборчого законодавства та іншої практичної допомоги.

3. Кабінету Міністрів України:

утворити за участю Центральної виборчої комісії у двомісячний строк міжвідомчу робочу групу зі сприяння діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій, які прибуватимуть в Україну для спостереження за процесом підготовки та проведення виборів 2002 року;

забезпечити повне і своєчасне фінансування витрат на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, у обсягах, передбачених Державним бюджетом України.

4. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

оперативно вживати необхідних заходів для забезпечення неухильного додержання посадовими і службовими особами органів виконавчої влади під час виборчої кампанії вимог законодавства про вибори з питань, що належать до їх відання, насамперед стосовно неупередженого ставлення до політичних партій, виборчих блоків партій — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у народні депутати України, депутати місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів;

сприяти разом з державними та комунальними засобами масової інформації, правоохоронними органами діяльності утворюваних відповідними виборчими комісіями прес-центрів для всебічного висвітлення процесу організації та проведення виборів, результатів соціологічних досліджень, заходів з усунення виявлених порушень законодавства, оперативного поширення іншої інформації;

забезпечити разом з правоохоронними органами, із залученням широкої громадськості належний громадський порядок у містах та інших населених пунктах протягом виборчої кампанії з метою створення належних умов для вільного волевиявлення громадян під час голосування на виборах.

5. Міністерству фінансів України, Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України спільно з Національним банком України та Центральною виборчою комісією забезпечити згідно з виборчим законодавством відкритість і прозорість для громадськості використання бюджетних коштів, виділених для проведення виборів, а також формування та використання виборчих фондів політичних партій, виборчих блоків партій, кандидатів у народні депутати України, депутати місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів.

6. Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення разом з Центральною виборчою комісією забезпечити в установленому порядку ефективний контроль за додержанням всіма телерадіоорганізаціями незалежно від форми власності норм Конституції та законів України щодо права громадян на свободу думки і слова, на вільне виявлення своїх поглядів і переконань, а також рівний доступ до державних аудіовізуальних засобів масової інформації політичним партіям, виборчим блокам партій, кандидатам у народні депутати України, депутати місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів, інших суб'єктів виборчого процесу, справедливий і неупереджений розподіл часу для виборчої агітації, неухильне виконання рішень виборчих комісій щодо порядку використання у процесі виборів засобів масової інформації. Створити з цією метою громадську раду, до складу якої залучити відомих громадських діячів, авторитетних політологів, фахівців з організації та проведення виборів, та рекомендувати їй розробити порядок використання засобів масової інформації, перш за все державних, відповідними учасниками виборчого процесу на засадах рівності, вільного виявлення своїх поглядів і переконань.

7. Міністерству освіти і науки України разом із Центральною виборчою комісією передбачити проведення у вищих та професійно-технічних навчальних закладах лекцій, семінарів, додаткових занять для роз'яснення виборчого законодавства України.

8. Міністерству культури і мистецтв України спільно із Центральною виборчою комісією організувати в бібліотеках, клубах, інших закладах культури тематичні виставки, проведення інших заходів для ознайомлення громадян з виборчим законодавством, правами виборців, процедурою голосування.

9. Міністерству юстиції України, Міністерству освіти і науки України, Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Академії педагогічних наук України, Академії правових наук України разом із Центральною виборчою комісією забезпечити створення інформаційних та навчальних теле- і радіопрограм, випуск тематичних кінофільмів, видання науково-популярної літератури, методичних посібників з питань застосування виборчого законодавства.

10. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям:

всебічно сприяти офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій, суб'єктів виборчого процесу у здійсненні ними повноважень, передбачених виборчим законодавством України;

надавати постійну підтримку відповідним виборчим комісіям у виконанні покладених на них завдань, а також громадським організаціям у реалізації їх зусиль, спрямованих на підвищення правової культури учасників виборчого процесу, створення умов для вільного і свідомого волевиявлення громадян під час виборів, зокрема шляхом організації лекторіїв, клубів виборців, інформаційних центрів тощо.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 30 жовтня 2001 року.
№ 1022/2001.

Закон друкується з комп'ютерного набору Укрінформу

же перевищувати, як правило, десяти відсотків орієнтовної середньої кількості виборців в одномандатних округах.

4. До складу одномандатного округу можуть бути включені один або кілька районів, міст (обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районів у містах або їх частин. Не допускається утворення виборчих округів з територій, що не межують між собою.

5. Повідомлення про утворення одномандатних округів із зазначенням їх номерів, меж, центрів, орієнтовної кількості виборців у кожному окрузі оприлюднюється Центральною виборчою комісією у державних засобах масової інформації у триденний строк з дня прийняття нею відповідного рішення.

Стаття 17. Виборчі дільниці

1. Для підготовки і проведення голосування та підрахунку голосів виборців територія кожного одномандатного округу поділяється на виборчі дільниці.

2. Виборчі дільниці утворюються, за винятком випадків, передбачених частинами четвертою, п'ятою та сьомою цієї статті, окружними виборчими комісіями за поданням виконавчих комітетів сільських, селищних, міських (міст, де немає районних рад), районних у містах рад, а у разі відсутності таких органів — за пропозицією відповідно сільських, селищних, міських голів, голів районних у містах рад або посадових осіб, які відповідно до закону здійснюють їх повноваження. Окружна виборча комісія своїм рішенням визначає межі кожної виборчої дільниці та місцезнаходження дільничної виборчої комісії, встановлює єдину нумерацію виборчих дільниць у межах одномандатного округу.

3. У стаціонарних лікувальних закладах, на суднах, які перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування виборчі дільниці утворюються окружними виборчими комісіями за місцем розташування відповідних закладів чи установ або за місцем приписки судна чи полярної станції.

4. Військовослужбовці голосують на виборчих дільницях, розташованих за межами військових частин (формувань). Виборчі дільниці на територіях військових частин (формувань) можуть утворюватися як виняток Центральною виборчою комісією за поданням відповідної окружної виборчої комісії.

5. Виборчі дільниці при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, утворюються за поданням Міністерства закордонних справ України Центральною виборчою комісією з визначенням одномандатних округів, до яких ці виборчі дільниці відносяться.

6. Виборчі дільниці утворюються з кількістю виборців від двадцяти осіб до трьох тисяч осіб. Якщо на відповідній території налічується менше або більше від зазначених меж чисельності виборців і їх (або їх надлишок) неможливо віднести до іншої виборчої дільниці або неможливо утворити додаткову виборчу дільницю на цій території, виборча дільниця може бути утворена з меншою або більшою від відповідних граничних значень чисельністю виборців.

7. Виборчі дільниці утворюються не пізніш як за 50 днів до дня виборів. У винятковому випадку виборча дільниця може утворюватися Центральною виборчою комісією не пізніш як за п'ять днів до дня виборів за поданням відповідної окружної виборчої комісії або Міністерства закордонних справ України.

8. Рішення виборчої комісії про утворення виборчих дільниць із зазначенням їх номерів, меж, місцезнаходження відповідних дільничних виборчих комісій оприлюднюється у засобах масової інформації або в інший спосіб не пізніш як на п'ятий день після дня прийняття цього рішення, а у разі утворення виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини сьомої цієї статті — не пізніш як за два дні до дня виборів.

Розділ IV. ВИБОРЧІ КОМІСІЇ

Стаття 18. Система виборчих комісій

1. Систему виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення виборів депутатів, становлять:

1) Центральна виборча комісія;

2) окружні виборчі комісії;

3) дільничні виборчі комісії.

2. Повноваження виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів депутатів поширюються:

1) Центральної виборчої комісії — на всю територію України;

2) окружної виборчої комісії — на територію одномандатного округу;

3) дільничної виборчої комісії — на територію виборчої дільниці.

Стаття 19. Статус виборчих комісій

1. Статус Центральної виборчої комісії визначається Конституцією України, Законом України «Про Центральну виборчу комісію», цим та іншими законами.

2. Статус окружних та дільничних виборчих комісій визначається цим Законом.

3. Окружна виборча комісія є юридичною особою.

4. Дільнична виборча комісія не є юридичною особою. Дільнична виборча комісія має власну печатку зразка, затвердженого Центральною виборчою комісією.

Стаття 20. Порядок утворення окружної виборчої комісії

1. Окружна виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією не пізніш як за 80 днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії у кількості не менше дванадцяти і не більше двадцяти осіб за поданнями (не більш як на одну особу) центральних керівних органів партій (блоків) за умови, що партії (партії, що входять до блоку) зареєстровані в установленому законом порядку та мають (хоча б одна із партій, що входить до блоку, має) зареєстровані в установленому законом порядку організації у регіоні, визначеному в частині другій статті 133 Конституції України, на території якого утворено відповідний одномандатний округ. Зазначені подання, до яких додаються заяви осіб, запропонованих до складу відповідної окружної виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі, вносяться не пізніше ніж за 85 днів до дня виборів.

2. До складу окружних виборчих комісій обов'язково включаються представники партій (блоків), які подолали чотиривідсотковий бар'єр на попередніх виборах народних депутатів України, та партій, які у поточному складі Верховної Ради України мають свої партійні фракції (фракції блоків), якщо ці партії відповідають умовам, передбаченим частиною першою цієї статті. Представники інших партій (блоків) включаються до складу окружних виборчих комісій шляхом жеребкування, що проводиться Центральною виборчою комісією не пізніше ніж на третій день після закінчення строку внесення подань, зазначених у частині першій цієї статті.

3. У разі змін, що відбулися в період між виборами у складі виборчого блоку політичних партій, який отримав чотири і більше відсотків голосів виборців, що взяли участь у голосуванні на попередніх виборах народних депутатів України, правонаступник виборчого блоку, від якого обов'язково включаються представники до складу окружних виборчих комісій відповідно до частини другої цієї статті, визначається відповідно до положення частин другої та третьої статті 48 цього Закону.

4. У разі, якщо у встановлений частиною першою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу окружної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу виборчої комісії осіб становить менше дванадцяти, окружна виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією за поданням її Голови у кількості дванадцяти осіб, з обов'язковим урахуванням поданих кандидатур від партій (блоків), зазначених у частині першій цієї статті.

5. До складу окружної виборчої комісії можуть входити громадяни України, які мають право голосу і проживають у межах відповідного одномандатного округу або міста, на території якого розташований цей округ.

6. До складу окружної виборчої комісії не можуть входити кандидати у депутати, уповноважені особи партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу, довірені особи кандидатів у депутати, посадові та службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадяни, які утримуються в установах кримінально-виконавчої системи або мають судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

7. Голова, заступник голови та секретар окружної виборчої комісії не можуть бути представниками однієї партії (блоку).

8. Рішення про утворення окружної виборчої комісії та про включення до її складу осіб, зазначених у частині третій цієї статті, підлягають оприлюдненню у засобах масової інформації у відповідному регіоні не пізніш як на п'ятий день з дня їх прийняття.

Стаття 21. Порядок утворення дільничної виборчої комісії

1. Дільнична виборча комісія утворюється відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за 35 днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії за поданням районного, міського (міськрайонного) чи вищого рівня осередку (організації) партії (осередків (організацій) партій, що входять до блоку) — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідному одномандатному окрузі, крім випадків, передбачених частинами дев'ятою — одинадцятою цієї статті.

2. Дільнична виборча комісія утворюється у кількості не менше восьми осіб. На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, дільнична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох — чотирьох членів комісії.

3. До складу дільничної виборчої комісії можуть входити громадяни України, які мають право голосу і проживають у межах відповідного одномандатного округу або міста, на території якого розташований цей округ.

4. До складу дільничної виборчої комісії не можуть входити особи, зазначені у частині шостій статті 20 цього Закону.

5. Районні, міські (міськрайонні) чи вищого рівня осередки (організації) партії (відповідні осередки (організації) партій, що входять до блоку) — суб'єкти виборчого процесу не пізніш як за 43 дні до дня виборів подають до відповідної окружної виборчої комісії список осіб від партії (блоку) — членів цієї партії (партій, що входять до блоку) або безпартійних для включення їх до складу конкретних дільничних виборчих комісій із зазначенням запропонованих осіб на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії за підписом керівника відповідного осередку (організації) партії (керівників осередків (організацій) партій, що входять до блоку), який скріплюється печаткою партії (печатками партій, що входять до блоку). До списку додаються заяви осіб, запропонованих до складу відповідної дільничної виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі.

6. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, у строк, зазначений у частині п'ятій цієї статті, подає до відповідної окружної виборчої комісії список осіб для включення їх до складу конкретних дільничних виборчих комісій із зазначенням запропонованих осіб на посаду голови, заступника голови та секретаря комісії за особистим підписом, який засвідчується головою окружної виборчої комісії або в установленому законом порядку. До цього списку додаються заяви осіб, запропонованих до складу відповідної дільничної виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі.

7. До складу дільничної виборчої комісії обов'язково включається (за наявності відповідних подань) не більше однієї особи від партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого у відповідному одномандатному окрузі.

8. Кожна партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований у відповідному одномандатному окрузі, мають право на пропорційну частку керівних посад у дільничних виборчих комісіях. Частка керівних посад для кожної партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого у відповідному одномандатному окрузі, визначається відповідно до кількості осіб, поданих партією (блоком), кандидатом у депутати, зареєстрованим у відповідному одномандатному окрузі, до складу дільничних виборчих комісій, у відношенні до загальної кількості осіб, поданих всіма партіями (блоками) в межах одномандатного округу та кандидатами у депутати, зареєстрованими у відповідному одномандатному окрузі.

9. У разі, якщо у встановлений частиною п'ятою цієї статті строк не надійшли подання щодо осіб для включення їх до складу дільничних виборчих комісій або якщо кількість запропонованих до складу дільничної виборчої комісії осіб становить менше восьми, дільнична виборча комісія утворюється окружною виборчою комісією за поданням її голови у кількості восьми осіб з урахуванням кандидатур від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідному одномандатному окрузі.

10. Дільнична виборча комісія на судні, яке в день виборів перебуває у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України утворюється окружною виборчою комісією за місцем приписки судна, полярної станції за поданням капітана судна, керівника станції у строк, передбачений частиною першою цієї статті.

11. Дільнична виборча комісія при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військовій частині (формуванні), дислокованій за межами України, утворюється Центральною виборчою комісією за поданням Міністерства закордонних справ України у строк, передбачений частиною першою цієї статті.

12. У разі утворення виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону дільничні виборчі комісії утворюються Центральною виборчою комісією одночасно з утворенням виборчих дільниць.

13. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії підлягає оприлюдненню в засобах масової інформації або в інший спосіб не пізніш як на третій день з дня її утворення.

Стаття 22. Повноваження Центральної виборчої комісії

1. Повноваження Центральної виборчої комісії щодо підготовки та проведення виборів депутатів визначаються цим Законом, Законом України «Про Центральну виборчу комісію» та іншими законами України.

2. Крім повноважень, визначених Законом України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія:

1) приймає обов'язкові для виборчих комісій роз'яснення з питань застосування цього Закону, здійснює організаційно-методичне забезпечення їх діяльності;

2) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання виборчої комісії нижчого рівня;

3) контролює використання виборчими комісіями коштів Державного бюджету України, що виділені на підготовку та проведення виборів, із залученням до проведення перевірок працівників органів Міністерства фінансів України;

4) встановлює норми і перелік обладнання, інвентарю для приміщень виборчої комісії та приміщень для голосування, а також види послуг, робіт, що можуть надаватися виборчим комісіям;

5) припиняє рух коштів на рахунках окружних виборчих комісій в установах банків після закінчення строку повноважень комісій або в разі порушення ними кошторисно-фінансової дисципліни; приймає рішення про перерахування залишків коштів на рахунок Центральної виборчої комісії;

6) визначає відповідно до цього та інших законів України порядок використання засобів масової інформації для проведення передвиборної агітації;

7) забезпечує виготовлення інформаційних плакатів партій (блоків), кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному окрузі;

8) здійснює контроль за надходженням та використанням коштів виборчих фондів партій (блоків), залучає до проведення вибіркових перевірок установи банку, в якій відкрито рахунки відповідних виборчих фондів;

9) забезпечує централізоване виготовлення бланків відкріплювального посвідчення на право участі у виборах депутатів (далі — відкріплювальне посвідчення);

10) забезпечує централізоване виготовлення у необхідній кількості виборчих бюлетенів та передає їх окружним виборчим комісіям;

11) визнає у випадках, передбачених цим Законом, вибори депутатів недійсними;

12) призначає повторні та проміжні вибори у випадках, передбачених цим Законом;

13) надсилає до Рахункової палати звіт про витрату коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів, у тримісячний строк з дня офіційного опублікування результатів виборів;

14) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 23. Повноваження окружної виборчої комісії

1. Повноваження окружної виборчої комісії починаються з дня прийняття рішення про її утворення і закінчуються через 10 днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів.

2. Окружна виборча комісія:

1) забезпечує підготовку та проведення виборів депутатів в одномандатному окрузі та в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу;

2) здійснює в межах території відповідного одномандатного округу контроль за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів виборцями, дільничними виборчими комісіями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, установами, організаціями та їх посадовими особами, партіями (блоками), кандидатами у депутати;

3) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання членів цих комісій з питань організації виборчого процесу;

4) реєструє кандидатів у депутати в одномандатному окрузі та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією;

5) реєструє довірених осіб кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією;

6) утворює виборчі дільниці, крім випадків, передбачених у частинах четвертій, п'ятій та сьомій статті 17 цього Закону, встановлює їх межі та єдину нумерацію в одномандатному окрузі;

7) утворює дільничні виборчі комісії відповідно до цього Закону;

8) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання дільничної виборчої комісії;

9) вирішує питання використання коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

10) контролює діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням, у межах своєї компетенції розглядає і вирішує інші питання матеріально-технічного забезпечення виборів на території виборчого округу;

11) забезпечує виготовлення інформаційних плакатів про кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, та передає їх дільничним виборчим комісіям;

12) разом з відповідними органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування сприяє організації зустрічей кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій (блоків) з виборцями на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності, а у випадках, передбачених цим Законом, — організовує ці зустрічі;

13) затверджує текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі;

14) передає дільничним виборчим комісіям бланки відкріплювальних посвідчень та виборчі бюлетені;

15) забезпечує виготовлення печаток, штампів та передає їх дільничним виборчим комісіям;

16) встановлює підсумки голосування в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу;

17) встановлює та оприлюднює результати виборів депутата в одномандатному окрузі, приймає рішення про обрання депутата в цьому окрузі;

18) визнає голосування на виборчій дільниці недійсним, призначає повторне голосування у випадках, передбачених цим Законом;

19) вносить подання до Центральної виборчої комісії щодо визнання недійсними виборів депутата в одномандатному окрузі у випадках та в порядку, передбачених цим Законом;

20) заслуховує інформацію дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань підготовки і проведення виборів;

21) веде облік офіційних спостерігачів, які зареєстровані в одномандатному окрузі;

22) розглядає звернення, заяви і скарги стосовно підготовки та проведення виборів в одномандатному окрузі та приймає щодо них рішення;

23) забезпечує передачу на зберігання до відповідної державної архівної установи виборчої та іншої документації в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

24) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 24. Повноваження дільничної виборчої комісії

1. Повноваження дільничної виборчої комісії починаються з дня прийняття рішення про її утворення і закінчуються через 10 днів після дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів.

2. Дільнична виборча комісія:

1) здійснює в межах території відповідної виборчої дільниці контроль за додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів;

2) уточнює списки виборців, подає їх для загального ознайомлення та у випадках, передбачених цим Законом, вносить до них зміни;

3) забезпечує можливість ознайомлення виборців із виборчими списками кандидатів у депутати від партій (блоків), з передвиборними програмами цих партій (блоків), відомостями про всіх кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, їх передвиборними програмами, а також з рішеннями, опублікованими Центральною виборчою комісією, відповідною окружною виборчою комісією, власними рішеннями та повідомленнями;

4) завчасно вручає або надсилає кожному виборцю іменні запрошення із зазначенням дати проведення виборів, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

5) забезпечує підготовку приміщення для голосування та виборчих скриньок;

6) вносить зміни до виборчих бюлетенів у випадках, передбачених цим Законом, за рішенням Центральної виборчої комісії чи відповідної окружної виборчої комісії;

7) організовує на виборчій дільниці голосування;

8) здійснює підрахунок голосів виборців, поданих на виборчій дільниці;

9) визнає недійсним голосування на виборчій дільниці за наявності обставин, передбачених у статті 70 цього Закону;

10) розглядає звернення, заяви і скарги з питань підготовки виборів та організації голосування на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення;

11) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Стаття 25. Організація роботи виборчих комісій

1. Основною формою роботи виборчої комісії є засідання, яке скликається головою комісії, в разі його відсутності — заступником голови, а у разі відсутності голови та його заступника — секретарем комісії.

2. У разі необхідності засідання виборчої комісії може бути скликане за рішенням виборчої комісії вищого рівня.

3. Перше засідання виборчої комісії скликається не пізніш як на третій робочий день після дня її утворення, а наступні — за необхідності; у разі утворення виборчої комісії одночасно з утворенням виборчої дільниці відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону перше засідання комісії скликається не пізніше наступного робочого дня після дня її утворення.

4. Засідання виборчої комісії є чинним, якщо в ньому бере участь не менш як дві третини складу комісії.

5. Засідання виборчої комісії скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

6. Членам виборчої комісії надаються проекти рішень комісії та необхідні матеріали, як правило, не пізніш як за день до дня проведення засідання комісії.

7. Засідання виборчої комісії веде голова комісії або його заступник; у разі невиконання ними цієї функції комісія визначає зі свого складу головуючого на засіданні.

8. Виборча комісія на вимогу однієї третини комісії від її складу, а також за рішенням виборчої комісії вищого рівня зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що відносяться до її повноважень, не пізніш як у триденний строк, але не пізніше дня виборів, а у день виборів, крім дільничної виборчої комісії, — невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що відносяться до її повноважень, на вимогу зазначених членів комісії в день виборів або за рішенням виборчої комісії вищого рівня, прийнятого в день виборів, невідкладно після закінчення голосування.

9. На засіданнях виборчої комісії, на виборчій дільниці в день виборів, у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без запрошення комісії лише кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу, кандидата у депутати, зареєстрованого у відповідному одномандатному окрузі (разом не більше двох осіб — від однієї партії (блоку), кандидата у депутати), а також офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій, представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

10. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права участі в засіданні осіб, зазначених у частині дев'ятій цієї статті, якщо вони перешкоджають його проведенню. Таке рішення приймається двома третинами від її складу. Комісія не може позбавити цього права зазначених осіб за вчинення дій, спрямованих на здійснення ними своїх прав, передбачених цим Законом.

11. На засіданні виборчої комісії ведеться протокол, що підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії (чи виконуючим обов'язки секретаря, який визначається на засіданні).

12. Рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії, крім випадків, передбачених цим Законом. При однаковій кількості голосів членів виборчої комісії, поданих під час голосування, прийнятим вважається те рішення, за яке голосував головуючий на засіданні комісії.

13. Рішення виборчої комісії з розглянутого питання оформляється у формі постанови, яка повинна містити: найменування комісії; найменування рішення; дату та місце його прийняття і порядковий номер; мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії; посилання на конкретні положення нормативно-правових актів або рішення виборчої комісії вищого рівня чи судові рішення, якими керувалася комісія при прийнятті рішення; резолютивну частину. Рішення підписується головуючим на засіданні.

14. Член виборчої комісії, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право у письмовій формі висловити окрему думку, яка додається до відповідного протоколу засідання виборчої комісії.

15. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для всіх суб'єктів та інших учасників виборчого процесу. Ніхто не має права втручатися у діяльність виборчих комісій, крім випадків, передбачених законом.

16. Рішення виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване виборчою комісією вищого рівня або судом. У такому випадку виборча комісія вищого рівня має право прийняти рішення по суті питання.

17. Звернення, заяви і скарги, що надійшли до виборчої комісії, реєструються в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

18. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом, виборча комісія може залучати відповідних спеціалістів, технічних працівників.

Стаття 26. Статус члена виборчої комісії

1. Статус члена Центральної виборчої комісії визначається Законом України «Про Центральну виборчу комісію».

2. Статус члена окружної, дільничної виборчої комісії визначається цим Законом.

3. Громадянин може одночасно входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України, виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

4. За рішенням виборчої комісії, яке затверджується виборчою комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної виборчої комісії (загальною кількістю не більше п'яти осіб), дільничної виборчої комісії (загальною кількістю не більше двох осіб) протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії з оплатою їх праці в комісії відповідно до статті 28 цього Закону. Зазначені особи на цей період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи.

5. Член виборчої комісії має право:

1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд виборчої комісії;

2) виступати на засіданнях виборчої комісії, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;

3) за дорученням відповідної виборчої комісії перевіряти діяльність виборчих комісій нижчого рівня;

4) знайомитися з документами виборчої комісії, членом якої він є, та виборчих комісій нижчого рівня на відповідній території;

5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена виборчої комісії, у порядку і розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України.

6. Член виборчої комісії зобов'язаний:

1) додержуватися Конституції України, цього та інших законів України з питань підготовки і проведення виборів;

2) брати участь у засіданнях виборчої комісії;

3) виконувати рішення виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

7. Член виборчої комісії має інші права та обов'язки відповідно до цього та інших законів України.

8. Члену виборчої комісії під час виконання своїх обов'язків забороняється агітувати за чи проти партій (блоків), кандидатів у депутати та публічно оцінювати діяльність партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу та кандидатів у депутати.

Стаття 27. Припинення повноважень виборчої комісії та члена комісії, який входить до її складу

1. Повноваження окружної, дільничної виборчої комісії припиняються через 10 днів після офіційного опублікування результатів виборів депутатів у відповідному одномандатному окрузі. Повноваження окружної, дільничної виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою, за поданням органів прокуратури або за рішенням суду у разі порушення комісією Конституції України, цього та інших законів України.

2. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються одночасно з припиненням повноважень виборчої комісії.

3. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;

2) відкликанням його партією (блоком), кандидатом у депутати, зареєстрованим у відповідному одномандатному окрузі;

3) припиненням його громадянства України;

4) втратою партією (блоком), за поданням якої особу було включено до складу виборчої комісії, статусу суб'єкта виборчого процесу, скасуванням рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі, за поданням якого особу було включено до складу виборчої комісії;

5) вибуттям на період до дня виборів за межі одномандатного округу або населеного пункту, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;

6) систематичним невиконанням покладених на нього обов'язків;

7) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України, кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови;

8) реєстрацією його уповноваженою особою партії (блоку), довіреною особою кандидата у народні депутати України або кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради або кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови;

9) порушенням ним законодавства України про вибори;

10) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

11) входженням його до іншої виборчої комісії будь-якого рівня, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів;

12) визнанням його недієздатним;

13) його смертю.

4. У разі дострокового припинення повноважень виборчої комісії або зменшення її кількісного складу нижче від межі, встановленої у статтях 20 та 21 цього Закону, відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніше ніж на сьомий день з дня припинення повноважень комісії або її члена, але не пізніш як напередодні дня виборів, відповідно затверджує новий склад комісії або включає до її складу інших осіб замість тих, повноваження яких припинено, у порядку, встановленому цим Законом.

5. У разі систематичного невиконання головою, заступником голови, секретарем або іншим членом виборчої комісії покладених на нього обов'язків окружна або дільнична виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим рішенням про його (їх) заміну, якщо за це проголосувало не менше двох третин членів комісії від її складу. Це рішення підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені у частині четвертій цієї статті.

6. При виникненні обставин, передбачених у пунктах 1, 3, 4, 7, 8, 10, 13 частини третьої цієї статті, повноваження члена (членів) комісії припиняються з моменту їх виникнення або виявлення, а передбачених у пунктах 2, 5, 6, 9, 11, 12, — з моменту прийняття рішення про припинення його (їх) повноважень.

Стаття 28. Оплата праці членів виборчої комісії та осіб, які залучаються до роботи у комісії

1. Робота члена виборчої комісії, який виконує свої повноваження у виборчій комісії на платній основі, оплачується в розмірі та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

2. Розмір заробітної плати члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчим від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи і вищим від розміру заробітної плати народного депутата України.

3. Членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії на підготовку та проведення виборів депутатів, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

4. Робота членів виборчих комісій (у тому числі пенсіонерів та осіб, які тимчасово не працюють), крім звільнених від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, в день виборів і в дні встановлення підсумків голосування оплачується у розмірі та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

5. Робота осіб, зазначених у частині вісімнадцятій статті 25 цього Закону, оплачується в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, та затвердженого кошторису.

Стаття 29. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів депутатів

1. Виборці, партії (блоки), кандидати у депутати мають право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів, зазначених у частинах другій та третій цієї статті, а виборчі комісії — суб'єктів, зазначених у частині другій цієї статті.

2. Рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, їх посадових і службових осіб, а також акти та дії об'єднань громадян, крім тих, які відповідно до закону, статуту (положення) належать до їх внутріорганізаційної діяльності або до їх виключної компетенції, можуть бути оскаржені до суду.

3. Рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, членів виборчих комісій можуть бути оскаржені до виборчої комісії вищого рівня або до суду.

4. Рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії та її членів оскаржуються до місцевого суду за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці, а окружної виборчої комісії та її членів — до апеляційного суду за місцезнаходженням окружної виборчої комісії.

5. Рішення, дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії та її членів оскаржуються до Верховного Суду України.

6. Скаргу може бути подано до відповідної виборчої комісії або суду у семиденний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності. Щодо порушень, які мали місце до дня виборів, скарга може бути подана не пізніше двадцять четвертої години дня, що передує дню виборів. Щодо порушень, які мали місце під час голосування, скарга може бути подана до відповідної виборчої комісії не пізніше двадцять четвертої години дня виборів, а до виборчої комісії вищого рівня або до суду — не пізніше двадцять четвертої години дня, наступного за днем виборів.

7. Скарга, подана до виборчої комісії, повинна містити:

1) назву виборчої комісії, до якої подається скарга;

2) прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина України або точну назву та місцезнаходження юридичної особи —заявника скарги;

3) суть порушеного питання;

4) зазначення вимог;

5) виклад обставин і зазначення доказів, якими заявник скарги обгрунтовує свої вимоги;

6) підпис заявника скарги (представника юридичної особи —заявника) із зазначенням дати.

8. Скарга, що надійшла до відповідної виборчої комісії або суду, розглядається протягом п'яти днів з дня її надходження, але не пізніше дня, що передує дню виборів, а подана в день виборів чи у наступний за ним день, — невідкладно.

9. Скарга, оформлена без дотримання вимог частини сьомої цієї статті, повертається заявнику скарги (представнику юридичної особи — заявника) з відповідними роз'ясненнями не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги.

10. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у п'ятиденний строк з дня отримання звернення, а якщо звернення отримано менше ніж за п'ять днів до дня виборів, у день виборів чи в наступний за ним день, — невідкладно.

11. Строк подання скарги, встановлений цим Законом, продовженню або поновленню не підлягає. Скарги, подані після закінчення строку оскарження, залишаються без розгляду.

12. Якщо скаргу прийнято судом до розгляду і з того ж питання і з тих же підстав її подано до виборчої комісії, виборча комісія зупиняє розгляд скарги до набрання рішенням суду законної сили. Суд зобов'язаний повідомити цю виборчу комісію та комісію вищого рівня про надходження скарги чи про набрання законної сили рішенням суду не пізніш як на другий день відповідно з дня надходження скарги чи набрання законної сили рішенням суду.

13. Якщо рішення виборчої комісії скасовано судом, рішення з цього питання приймає виборча комісія, рішення якої було скасовано, або виборча комісія вищого рівня на підставі рішення суду.

14. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги, рішення суду або з власної ініціативи може скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання або зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

15. Суди, органи прокуратури та виборчі комісії організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день виборів, таким чином, щоб забезпечити розгляд скарг у строки, встановлені цим Законом.

Розділ V. СПИСКИ ВИБОРЦІВ

Стаття 30. Порядок складання списків виборців

1. Для підготовки та проведення голосування виконавчі органи сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, до 1 вересня року, що передує рокові проведення чергових виборів, складають загальні списки виборців, які проживають на території відповідного села, селища, міста, району в місті, на підставі відомостей про місце їх постійного проживання, за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Для складання загальних списків виборців може використовуватися інформація про місце постійного проживання громадян, яку мають місцеві органи Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Державної податкової адміністрації України. Керівники цих органів зобов'язані подати необхідну для складання загальних списків виборців інформацію на запит відповідно сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради.

2. Після утворення виборчих дільниць виконавчі органи сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, на основі відповідних загальних списків виборців, зазначених у частині першій цієї статті, складають списки виборців по кожній виборчій дільниці (крім дільниць, зазначених у частинах третій — п'ятій статті 17 цього Закону) за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, уточнюють ці списки та не пізніш як за 30 днів до дня виборів передають їх дільничним виборчим комісіям за підписом сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради або особи, яка відповідно до закону здійснює його повноваження.

3. Військовослужбовці, члени їх сімей та інші виборці, які проживають у межах розташування військових частин (формувань) і голосуватимуть на виборчих дільницях, розташованих за межами військових частин (формувань), включаються до списків виборців відповідної виборчої дільниці на підставі відомостей, поданих командирами військових частин (формувань) до органів, що складають списки виборців, не пізніш як за 45 днів до дня виборів. Для забезпечення вільного волевиявлення військовослужбовцями строкової служби в день виборів їм надається відпустка не менш як на чотири години.

4. На виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, на суднах, що в день виборів перебувають у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, установах кримінально-виконавчої системи та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування, списки виборців складаються за формою, передбаченою у частині другій цієї статті, відповідними дільничними виборчими комісіями на підставі відомостей, поданих керівниками зазначених у цій частині закладів, установ, представництв, капітанами суден, командирами військових частин (формувань) не пізніш як за 20 днів до дня виборів.

5. До списків виборців на виборчих дільницях, утворених при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, включаються працівники цих представництв, установ та члени їх сімей, а також інші громадяни України, які проживають чи перебувають на території відповідної іноземної держави, за їх письмовою заявою із зазначенням місця постійного проживання або поданням відкріплювального посвідчення, передбаченого частиною четвертою статті 31 цього Закону, а також поданням закордонного паспорта громадянина України, посвідчення особи моряка чи посвідчення члена екіпажу.

6. У разі утворення виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону списки виборців складаються дільничною виборчою комісією не пізніш як за чотири дні до дня виборів на підставі відомостей, поданих керівниками зазначених у частині четвертій цієї статті закладів, установ, представництв, капітанами суден, командирами військових частин (формувань).

7. До списку виборців включаються громадяни України, які досягли або на день виборів досягнуть вісімнадцяти років і мають право голосу та які на день складання списків постійно проживають (для дільниць, утворених відповідно до частини другої статті 17 цього Закону) або в день виборів перебуватимуть на території відповідної виборчої дільниці (для дільниць, утворених відповідно до частин третьої — п'ятої статті 17 цього Закону).

8. У списку виборців зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, рік народження (для осіб, яким на день виборів виповнилося або виповнюється вісімнадцять років, — також число та місяць народження), адреса місця проживання виборця. За відсутності відомостей про місяць і день народження грома-

дянина вважається, що він народився 1 січня відповідного року. Виборці включаються до списку в порядку, зручному для проведення голосування.

Стаття 31. Порядок внесення змін до списку виборців та ознайомлення виборців з ним

1. Дільнична виборча комісія уточнює список виборців та доповнює його на підставі особистих звернень громадян, подань органів та посадових осіб, зазначених у частинах першій, третій, четвертій статті 30 цього Закону, після чого він підписується головою та секретарем комісії, скріплюється печаткою комісії і не пізніш як за 15 днів, а у винятковому випадку утворення виборчої дільниці відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону — не пізніш як за три дні до дня виборів подається для загального ознайомлення. Кожному виборцю надається можливість ознайомитися зі списком виборців у приміщенні дільничної виборчої комісії та перевірити правильність внесених до списку відомостей.

2. Дільнична виборча комісія на вимогу члена комісії, кандидата у депутати, уповноваженої особи партії (блоку), довіреної особи кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, має право запросити у відповідних органах державної влади та органах місцевого самоврядування для ознайомлення будь-які документи, що містять інформацію про місце постійного проживання громадян, на підставі яких складалися списки виборців.

3. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

4. Виборець, який пізніше ніж за 25 днів до дня виборів включно вибуває з населеного пункту, де він включений до списків виборців, може звернутися до дільничної виборчої комісії із заявою про виключення його із списку виборців. На підставі цієї заяви та документа, передбаченого частиною другою статті 2 цього Закону, дільнична виборча комісія видає виборцю відкріплювальне посвідчення за формою, що затверджується Центральною виборчою комісією. У списку виборців при цьому зазначаються дата видачі та номер відкріплювального посвідчення, ставляться підписи виборця, який отримав посвідчення, та члена дільничної виборчої комісії, який його видав. У день виборів відкріплювальне посвідчення не видається. У разі втрати виборцем відкріплювального посвідчення воно повторно не видається.

5. Відкріплювальні посвідчення мають єдину на всій території України нумерацію і є документами суворої звітності.

6. Порядок виготовлення, передачі окружним та дільничним виборчим комісіям, вилучення та погашення невикористаних відкріплювальних посвідчень встановлюється Центральною виборчою комісією. Бланки відкріплювальних посвідчень передаються дільничним виборчим комісіям не пізніш як за 25 днів до дня виборів, а у разі утворення виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону — у день першого засідання комісії.

7. Виборець, який прибув до дня виборів включно до населеного пункту не за місцем свого проживання і відповідно до частини четвертої цієї статті був виключений із списку виборців, включається головою, заступником голови або секретарем дільничної виборчої комісії до списку виборців на підставі його заяви, документа, зазначеного у частині другій статті 2 цього Закону, та відкріплювального посвідчення, яке долучається до списку виборців.

8. Дільнична виборча комісія при включенні до списку виборців осіб відповідно до частин четвертої — шостої статті 30 цього Закону, на підставі відомостей, наданих керівниками відповідних закладів, установ, представництв, капітанами суден, командирами військових частин (формувань), повідомляє протягом двох днів окружну виборчу комісію одномандатного округу, до якого належить виборча дільниця, про включення до списку виборців цих осіб та про місце їх постійного проживання.

9. Окружна виборча комісія, яка отримала повідомлення, зазначене у частині восьмій цієї статті, забезпечує невідкладну передачу цього повідомлення до дільничної виборчої комісії за місцем постійного проживання виборця, включеного відповідно до частин четвертої—шостої статті 30 цього Закону, до списку виборців в іншому місці. Дільнична виборча комісія на підставі цього повідомлення приймає рішення про виключення виборця із списку виборців на цій виборчій дільниці. У списку виборців при цьому замість підпису виборця зазначається «вибув», а також вказуються номери одномандатного округу та виборчої дільниці, де згідно з повідомленням виборець включений до списку виборців, зазначається дата прийняття рішення про виключення виборця із списку виборців на виборчій дільниці та ставиться підпис члена дільничної виборчої комісії, який вніс у список виборців ці відомості.

10. Громадянин має право оскаржити до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до місцевого суду за місцезнаходженням виборчої дільниці допущені при складанні списку виборців неправильності, в тому числі невключення, неправильне включення або виключення зі списку виборців його або інших осіб. Скарга, подана до дільничної виборчої комісії не пізніш як за день до дня виборів, розглядається у триденний строк, але не пізніше дня, що передує дню виборів, а подана напередодні дня виборів, — невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана внести необхідні зміни до списку виборців або видати заявнику копію мотивованого рішення про відхилення його скарги. Скарга, подана до суду до дня виборів, розглядається у п'ятиденний строк, але не пізніше дня, що передує дню виборів, а подана в день виборів, — невідкладно, але не пізніше часу закінчення голосування.

11. Вносити будь-які зміни до списку виборців після закінчення голосування забороняється.

Розділ VI. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 32. Фінансування виборів депутатів

1. Витрати на підготовку і проведення виборів депутатів здійснюються виключно за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів виборчих фондів партій (блоків), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах.

2. Партія (блок), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, для фінансування своєї передвиборної агітації зобов'язані утворити свої виборчі фонди, що формуються в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 33. Фінансове забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів за рахунок коштів Державного бюджету України

1. Фінансове забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів за рахунок коштів Державного бюджету України здійснюється Центральною виборчою комісією, яка є головним розпорядником цих коштів.

2. Обсяг коштів для підготовки і проведення виборів депутатів за поданням Центральної виборчої комісії щорічно передбачається окремим рядком у законі про Державний бюджет України.

3. Витрати на підготовку і проведення виборів депутатів, у тому числі на друкування інформаційних плакатів партій (блоків), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, публікацію в засобах масової інформації передвиборних програм партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, час мовлення на радіо і телебаченні здійснюються Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями відповідно до затверджених Центральною виборчою комісією кошторисів видатків у межах коштів, передбачених на підготовку і проведення виборів у Державному бюджеті України.

4. Кошти на підготовку і проведення виборів депутатів, передбачені Державним бюджетом України, перераховуються Центральній виборчій комісії у триденний строк з дня оголошення про початок виборчого процесу.

5. Центральна виборча комісія затверджує середні норми видатків окружної виборчої комісії, а також середні норми видатків для потреб дільничних виборчих комісій.

6. Окружна виборча комісія у десятиденний строк з дня її утворення на основі середніх норм видатків складає єдиний кошторис видатків для підготовки і проведення виборів із включенням до нього видатків окружної виборчої комісії та видатків для потреб дільничних виборчих комісій одномандатного округу, що затверджується Центральною виборчою комісією.

7. Фінансування виборчих комісій здійснюється в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією разом з Міністерством фінансів України.

8. Окружна виборча комісія зобов'язана не пізніш як у тижневий строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів повернути не використані нею на підготовку і проведення виборів кошти Державного бюджету України на рахунок Центральної виборчої комісії. Державне казначейство України у триденний строк інформує Центральну виборчу комісію про повернення цих коштів на її рахунок.

9. Окружна виборча комісія в десятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів складає та подає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів депутатів за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією разом з Міністерством фінансів України.

10. Контроль за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів депутатів, здійснюється Центральною виборчою комісією та відповідними органами Міністерства фінансів України.

11. Відшкодування кредиторської заборгованості окружних виборчих комісій після закінчення строку їх повноважень за умов незавершеного фінансування виборів депутатів у межах коштів, передбачених Державним бюджетом України на підготовку і проведення виборів, здійснюється Кабінетом Міністрів України до закінчення фінансового року.

Стаття 34. Виборчий фонд партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі

1. Партія (блок), кандидатів у депутати від якої зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, зобов'язані відкрити рахунок свого виборчого фонду не пізніше ніж за 50 днів до дня виборів. Підставою для відкриття рахунку виборчого фонду партії (блоку) є копія рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку партії (блоку), а виборчого фонду кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, — копія рішення окружної виборчої комісії про його реєстрацію.

2. Порядок відкриття і закриття рахунку виборчого фонду партії (блоку), кандидата у депутати, зазначених у частині першій цієї статті (далі — рахунок виборчого фонду), встановлюється Національним банком України за погодженням із Центральною виборчою комісією не пізніш як за 80 днів до дня виборів.

3. Партія (блок), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, відкриває рахунок виборчого фонду в установі банку України у місті Києві. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, відкриває рахунок виборчого фонду в установі банку України за місцезнаходженням окружної виборчої комісії. Перелік установ банку, в яких повинні відкриватися рахунки виборчих фондів, встановлюється Центральною виборчою комісією. Зазначені партія (блок), кандидат у депутати мають право відкрити лише один рахунок виборчого фонду і тільки в національній валюті.

4. Витрачання коштів з рахунку виборчого фонду здійснюється у безготівковій формі.

5. Послуги установи банку, пов'язані з відкриттям і закриттям рахунку виборчого фонду, надаються безоплатно. Установа банку за користування коштами, що знаходяться на рахунку виборчого фонду, відсотки не нараховує і не сплачує.

6. Установа банку не пізніше наступного робочого дня після дня відкриття рахунку виборчого фонду партії (блоку), кандидата у депутати, зазначених у частині першій цієї статті, повідомляє про відкриття рахунку та його реквізити відповідно Центральну виборчу комісію чи відповідну окружну виборчу комісію.

7. Інформація про відкриття рахунку відповідного виборчого фонду та його реквізити одноразово публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», окружною виборчою комісією — в одному з державних або комунальних місцевих друкованих засобах масової інформації за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів. Подальша інформація про реквізити рахунку виборчого фонду публікується у друкованих засобах масової інформації за рахунок відповідного виборчого фонду.

8. Витрачання коштів з рахунку виборчого фонду припиняється за день до дня виборів.

9. У разі призначення повторного голосування в одномандатному окрузі використання коштів виборчих фондів кандидатів у депутати, включених до виборчих бюлетенів для повторного голосування, поновлюється з дня прийняття рішення про повторне голосування.

10. Рахунок виборчого фонду закривається установою банку на п'ятнадцятий день після дня офіційного оприлюднення результатів виборів у відповідному окрузі.

Стаття 35. Розпорядники виборчого фонду

1. Партія (блок) із числа своїх уповноважених осіб, зазначених у статті 57 цього Закону, призначає не більше двох розпорядників виборчого фонду. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, із числа своїх довірених осіб, зазначених у статті 58 цього Закону, призначає не більше одного розпорядника виборчого фонду. Розпорядники виборчого фонду мають виключне право на використання коштів виборчого фонду згідно із законами України.

2. Розпорядники коштів виборчого фонду зобов'язані вести облік надходження та використання коштів виборчого фонду.

3. Установа банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, надає розпоряднику виборчого фонду потижнево або за його зверненням відомості про розміри та джерела внесків, що надійшли на рахунок виборчого фонду.

4. Розпорядники виборчого фонду партії (блоку) зобов'язані не пізніш як на п'ятий день після дня виборів подати до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчого фонду. Розпорядник виборчого фонду кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, зобов'язаний не пізніш як на п'ятий день після дня виборів (у разі включення кандидата у депутати до виборчого бюлетеня для повторного голосування — не пізніш як на п'ятий день після дня повторного голосування) подати фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчого фонду до окружної виборчої комісії. Форма фінансового звіту встановлюється Центральною виборчою комісією не пізніше ніж за 60 днів до дня виборів.

Стаття 36. Формування виборчого фонду та використання його коштів

1. Виборчий фонд партії (блоку) формується за рахунок коштів партії (партій, що входять до виборчого блоку), а також добровільних внесків фізичних осіб.

2. Виборчий фонд кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, формується за рахунок його коштів та добровільних внесків фізичних осіб.

3. Гранична сума витрат виборчого фонду партії (блоку) не може перевищувати ста п'ятдесяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, — десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

4. Добровільний внесок (внески) фізичної особи до виборчого фонду однієї партії (блоку), одного кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, не може перевищувати однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

5. Забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду:

1) іноземним громадянам та особам без громадянства;

2) фізичним особам — суб'єктам підприємницької діяльності, які мають заборгованість перед бюджетом будь-якого рівня на день перерахування внеску до виборчого фонду;

3) анонімним жертводавцям (без зазначення в платіжному документі відомостей, передбачених у частині шостій цієї статті).

6. Добровільний внесок громадянина України до виборчого фонду приймається установою банку або відділенням зв'язку за умови подання громадянином документа, передбаченого у частині другій статті 2 цього Закону. У платіжному документі при цьому обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та адреса місця проживання громадянина.

7. Добровільний внесок перераховується установою банку або переказується відділенням зв'язку на рахунок виборчого фонду не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного платіжного документа. Загальний строк безготівкового перерахування внеску на рахунок виборчого фонду не повинен перевищувати двох банківських днів.

8. Розпорядник виборчого фонду має право відмовитися від внеску фізичної особи, про що він подає відповідну заяву та платіжний документ до установи банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду. Цей внесок повертається фізичній особі за рахунок добровільного внеску, а у разі неможливості такого повернення зараховується до Державного бюджету України.

9. У разі надходження добровільного внеску (внесків) від фізичної особи, який перевищує розмір, встановлений частиною четвертою цієї статті, сума, що перевищує встановлений розмір внеску (внесків), на підставі відповідної заяви та платіжного документа, поданих розпорядником виборчого фонду, повертається фізичній особі установою банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, за рахунок цих коштів, а у разі неможливості такого повернення — до Державного бюджету України.

10. Розпорядник виборчого фонду зобов'язаний відмовитися від внеску фізичної особи, яка відповідно до цього Закону не має права робити такого внеску. На підставі заяви розпорядника про відмову від внеску з цієї причини установа банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, перераховує такий внесок до Державного бюджету України.

11. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів здійснюється вибірково Центральною виборчою комісією, окружними виборчими комісіями та установою банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду відповідно до порядку, встановленого Центральною виборчою комісією разом з Національним банком України та центральним органом виконавчої влади з питань зв'язку не пізніше ніж за 60 днів до дня виборів.

12. Кошти виборчого фонду, не використані партією (блоком), за рішенням керівного органу партії (блоку), прийнятим у семиденний строк після офіційного оприлюднення результатів виборів, перераховуються на поточний банківський рахунок партії (партій, що входять до блоку) у п'ятиденний строк з дня надходження відповідного рішення партії (блоку). У разі неприйняття у цей строк партією (блоком) такого рішення невикористані кошти виборчого фонду перераховуються установою банку у безспірному порядку до Державного бюджету України на п'ятнадцятий день з дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів.

13. Кошти виборчого фонду, не використані кандидатом у депутати, зареєстрованим в одномандатному окрузі, перераховуються установою банку у безспірному порядку до Державного бюджету України в триденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутата в одномандатному окрузі або рішення про визнання виборів у цьому окрузі недійсними.

14. У разі скасування рішення про реєстрацію кандидата у депутати залишки коштів його виборчого фонду на восьмий день з дня оприлюднення відповідного рішення у безспірному порядку перераховуються до Державного бюджету України.

15. Внески, що надійшли до виборчого фонду після дня виборів (у разі включення кандидата у депутати до виборчого бюлетеня для повторного голосування — після дня повторного голосування), повертаються установою банку відповідній фізичній особі за її рахунок, а у разі неможливості такого повернення — до Державного бюджету України.

Стаття 37. Матеріально-технічне забезпечення підготовки і проведення виборів депутатів

1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень: надавати їм необхідні приміщення; забезпечувати їх охорону, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами та переліком транспортні засоби і засоби зв'язку, обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення повноважень виборчих комісій. Порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Закупівля товарів, оплата робіт, послуг для підготовки і проведення виборів депутатів під час виборчого процесу здійснюються виборчими комісіями за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розділ VII. ВИСУВАННЯ І РЕЄСТРАЦІЯ КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ

Стаття 38. Загальний порядок висування кандидатів у депутати

1. Кандидатів у депутати може висувати партія, яка зареєстрована в установленому законом порядку не пізніш як за рік до дня виборів, виборчий блок партій за умови, що до його складу входять партії, зареєстровані не пізніш як за рік до дня виборів.

2. Громадянин України, який відповідно до статті 8 цього Закону має право бути обраним депутатом, може самовисунутися кандидатом у депутати у відповідному одномандатному окрузі шляхом подання заяви до окружної виборчої комісії про бажання балотуватися у цьому окрузі (заяви про самовисунення).

3. Громадянин України, який відповідно до статті 8 цього Закону має право бути обраним депутатом, може дати згоду балотуватися кандидатом у депутати в багатомандатному чи одномандатному окрузі.

4. Висування кандидатів у депутати розпочинається за 85 днів і закінчується за 65 днів до дня виборів.

Стаття 39. Порядок утворення виборчого блоку

1. Виборчий блок може бути утворено двома і більше партіями, зазначеними у частині першій статті 38 цього Закону, на підставі рішень з'їзду (зборів, конференції) кожної з цих партій. Таке рішення підписується керівником партії та скріплюється печаткою. З'їзди (збори, конференції) партій, які приймають рішення про утворення виборчого блоку, можуть відбутися в будь-який час до початку виборчого процесу.

2. Керівники або представники партій, які наділені з'їздом (зборами, конференцією) повноваженнями щодо утворення виборчого блоку, укладають угоду про його утворення, яка підписується ними і скріплюється печатками партій, що утворили блок.

3. Угода про утворення виборчого блоку повинна визначати:

1) керівні органи виборчого блоку та умови їх функціонування;

2) норми представництва на міжпартійному з'їзді (зборах, конференції) від партій, що входять до блоку;

3) порядок проведення міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) щодо висування кандидатів у депутати;

4) порядок прийняття рішень міжпартійним з'їздом (зборами, конференцією);

5) умови висування та норми представництва кандидатів у депутати до виборчого списку від партій, що входять до виборчого блоку.

4. Про утворення виборчого блоку повідомляється Центральна виборча комісія не пізніш як за два дні до дня проведення міжпартійного з'їзду (зборів, конференції). До повідомлення додаються угода про утворення виборчого блоку, витяги з протоколів з'їздів (зборів, конференцій) партій з рішеннями про утворення виборчого блоку, засвідчені керівниками партій, що утворили виборчий блок, та скріплені печатками цих партій, а також копії свідоцтв про реєстрацію партій, що утворили виборчий блок, та їх статутів, засвідчених Міністерством юстиції України після оголошення про початок виборчого процесу.

Стаття 40. Порядок висування кандидатів у депутати партією (блоком)

1. Партія (блок) може висувати кандидатів у депутати в багатомандатному та в одномандатних округах.

2. Кількість кандидатів у депутати, що висуваються партією (блоком) у багатомандатному окрузі, не може перевищувати кількості депутатів, встановленої у пункті 1 частини третьої статті 1 цього Закону. Усі кандидати у депутати, висунуті партією (блоком), включаються до єдиного виборчого списку партії (блоку).

3. Партія (блок) може висунути в кожному одномандатному окрузі не більше ніж одного кандидата у депутати.

4. Партія (блок) може висунути кандидатом у депутати особу, яка є членом цієї партії (членом партії, яка входить до блоку), або позапартійного громадянина, які відповідно до статті 8 цього Закону мають право бути обраним депутатом.

5. Партія, яка входить до виборчого блоку, не може самостійно висувати кандидатів у депутати та входити до складу іншого виборчого блоку.

6. Висування кандидатів у депутати партією здійснюється на її з'їзді (зборах, конференції), а блоком — на міжпартійному з'їзді (зборах, конференції) партій, що входять до блоку. У з'їзді (зборах, конференції), на якому здійснюється висування кандидатів у депутати, повинно брати участь не менше 200 делегатів. Висування кандидатів у депутати партією (блоком) в одномандатних округах може здійснюватися і на зборах (конференції) республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, міського у місті Києві чи Севастополі осередку (організації) партії (спільних зборах (конференції) осередків (організацій) партій, що входять до блоку), які проводяться відповідно до статуту партії (статутів партій, що входять до блоку), а також відповідно до угоди про утворення блоку — у разі висування кандидатів у депутати спільними зборами (конференцією) осередків (організацій) партій, що входять до блоку.

7. Висування кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі здійснюється у вигляді виборчого списку кандидатів у депутати від партії (блоку) з визначенням їх черговості в цьому списку за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією, не пізніш як за 87 днів до дня виборів. Особа може бути включена до виборчого списку лише однієї партії (одного блоку).

8. У протоколі з'їзду (зборів, конференції) партії, міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) партій, що входять до блоку, зазначаються: дата його проведення, порядок денний, відомості про осіб, висунутих кандидатами у депутати (прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, громадянство, партійність, посада (заняття), місце роботи і адреса місця проживання, номер одномандатного виборчого округу у разі висування осіб кандидатами у депутати в одномандатних округах, підсумки голосування щодо виборчого списку кандидатів у депутати, які висуваються в багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, які висуваються в одномандатних округах. Протокол підписується головуючим на з'їзді (зборах, конференції), а виборчий список кандидатів у депутати —керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріплюється печаткою партії (партій, що входять до блоку). У протоколі зборів (конференції) республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, міського у місті Києві чи Севастополі осередку (організації) партії (спільних зборах (конференції) осередків (організацій) партій, що входять до блоку) зазначаються: дата їх проведення, порядок денний, відомості про осіб, висунутих кандидатами у депутати в одномандатних округах (прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, громадянство, партійність, посада (заняття), місце роботи і адреса місця проживання, номер одномандатного виборчого округу, підсумки голосування щодо кандидатів у депутати, які висуваються в одномандатних округах. Протокол підписується головуючим на зборах (конференції) чи спільних зборах (конференції) та скріплюється печаткою осередку (організації) партії (осередків (організацій) партій, що входять до блоку).

9. Про час і місце проведення з'їзду (зборів, конференції) партії або міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) партій, що входять до блоку, з метою висунення кандидатів у депутати керівник партії (керівники партій, що входять до блоку) повідомляє у письмовій формі Центральну виборчу комісію не пізніш як за два дні до дня проведення з'їзду (зборів, конференції). На такому з'їзді (зборах, конференції) за дорученням Голови Центральної виборчої комісії має право бути присутнім член Центральної виборчої комісії.

10. Про час і місце проведення з'їзду (зборів, конференції) з метою висунення кандидатів у депутати заздалегідь повідомляються засоби масової інформації. Порядок акредитації представників засобів масової інформації на такому з'їзді (зборах, конференції) визначається організаторами заходу.

Стаття 41. Умови реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку партії (блоку)

1. Центральна виборча комісія реєструє кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку партії (блоку), за умови отримання таких документів:

1) заяви про реєстрацію кандидатів у депутати, підписаної керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріпленої печаткою партії (печатками партій, що входять до блоку);

2) копії свідоцтва про реєстрацію партії (партій, що входять до блоку) та її статуту (статутів партій, що входять до блоку), засвідчені безоплатно Міністерством юстиції України після оголошення про початок виборчого процесу;

3) витягу з протоколу з'їзду (зборів, конференції) партій про утворення виборчого блоку, засвідченого підписами керівників партій, що входять до блоку, та скріпленого печатками цих партій — у разі висунення кандидатів у депутати блоком;

4) угоди про утворення виборчого блоку (у разі висунення кандидатів у депутати блоком);

5) витягу з протоколу з'їзду (зборів, конференції) партії (міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) партій, що входять до блоку) про висунення кандидатів у депутати від партії (блоку), який повинен містити відомості, передбачені частиною восьмою статті 40 цього Закону. Витяг з протоколу повинен бути засвідчений керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріплений печаткою партії (печатками партій, що входять до блоку);

6) виборчого списку кандидатів у депутати від партії (блоку) за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією;

7) заяв осіб, включених до виборчого списку партії (блоку), про згоду балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії (блоку) із зобов'язанням припинити в разі обрання депутатом діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до Конституції України та законів України несумісні з мандатом народного депутата України, та згоду на оприлюднення біографічних відомостей у зв'язку з участю у виборах, а також із зобов'язанням у разі обрання депутатом протягом місяця після офіційного оприлюднення результатів виборів передати в управління іншій особі належні їм підприємства, а також корпоративні права у порядку, встановленому законом;

8) автобіографій осіб, включених до виборчого списку партії (блоку), обсягом до двох тисяч друкованих знаків, що обов'язково повинні містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік і місце народження, громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття, місце роботи, громадську роботу (в тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання із зазначенням часу проживання в Україні, відомості про наявність чи відсутність судимості;

9) передвиборної програми партії (блоку), викладеної державною мовою, обсягом до семи тисяч восьмисот друкованих знаків;

10) декларації про майно та доходи за рік, попередній року подання документів, кожного кандидата у депутати та членів його сім'ї за формою, затвердженою Міністерством фінансів України;

11) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 43 цього Закону;

12) фотографій осіб, включених до виборчого списку партії (блоку), за розмірами та у кількості, встановленими Центральною виборчою комісією.

2. Документи, подані до Центральної виборчої комісії після оголошення про початок виборчого процесу в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 39 цього Закону, повторно не подаються.

Стаття 42. Умови реєстрації кандидатів у депутати в одномандатному окрузі

1. Окружна виборча комісія реєструє кандидата у депутати, висунутого партією (блоком) у відповідному одномандатному окрузі, за умови пред'явлення ним документа, передбаченого частиною другою статті 2 цього Закону, та за умови отримання таких документів:

1) витягу з протоколу з'їзду (зборів, конференції) партії (міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) партій, що входять до блоку) або витягу із протоколу зборів (конференції) республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного, міського у місті Києві чи Севастополі осередку (організації) партії (спільних зборів (конференції) осередків (організацій) партій, що входять до блоку) про висунення у відповідному одномандатному окрузі кандидата у депутати, який повинен містити відомості, передбачені частиною восьмою статті 40 цього Закону. Витяг з протоколу з'їзду (зборів, конференції) партії (міжпартійного з'їзду (зборів, конференції) партій, що входять до блоку) повинен бути засвідчений керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріплений печаткою партії (печатками партій, що входять до блоку), а витяг із протоколу зборів (конференції) осередку (організації) партії (спільних зборів (конференції) осередків (організацій) партій, що входять до блоку) засвідчується керівником осередку (організації) партії (керівниками осередків (організацій) партій, що входять до блоку) та скріплюється печаткою осередку (організації) партії (печатками осередків (організацій) партій, що входять до блоку);

2) копії статуту партії (статутів партій, що входять до блоку), засвідченої безоплатно Міністерством юстиції України після оголошення про початок виборчого процесу;

3) копії угоди про утворення виборчого блоку, засвідченої керівниками партій, що входять до блоку, — у разі висунення кандидата у депутати блоком;

4) заяви особи, висунутої кандидатом у депутати, про реєстрацію кандидатом у депутати із зобов'язанням припинити у разі обрання депутатом діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до Конституції України та законів України несумісні з мандатом народного депутата України, та згоду на оприлюднення біографічних відомостей у зв'язку з участю у виборах, а також із зобов'язанням у разі обрання депутатом протягом місяця після офіційного оприлюднення результатів виборів передати в управління іншій особі належні їм підприємства, а також корпоративні права у порядку, встановленому законом;

5) автобіографії кандидата у депутати обсягом до двох тисяч друкованих знаків, що обов'язково повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік і місце народження, громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (в тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання із зазначенням часу проживання в Україні, відомості про наявність чи відсутність судимості;

6) передвиборної програми кандидата у депутати, викладеної державною мовою, обсягом до трьох тисяч дев'ятисот друкованих знаків;

7) декларації про майно та доходи за рік, що передує року подання документів, кандидата у депутати та членів його сім'ї за формою, затвердженою Міністерством фінансів України;

8) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 43 цього Закону;

9) фотографії кандидата у депутати за розмірами та у кількості, встановленими Центральною виборчою комісією.

2. Окружна виборча комісія реєструє кандидата у депутати у відповідному одномандатному окрузі, який самовисунувся у цьому окрузі, за умови пред'явлення ним документа, передбаченого частиною другою статті 2 цього Закону, отримання документів, передбачених пунктами 4—9 частини першої цієї статті.

3. Документи, подані до відповідної окружної виборчої комісії, повторно не подаються.

Стаття 43. Грошова застава

1. Партія (блок) до подання документів Центральній виборчій комісії для реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку в багатомандатному окрузі, вносить в безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії грошову заставу в розмірі п'ятнадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Кандидат у депутати, якого висунуто в одномандатному окрузі, до подання документів окружній виборчій комісії для реєстрації вносить на рахунок окружної виборчої комісії грошову заставу в розмірі 60 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3. У разі прийняття відповідною виборчою комісією рішення про відмову в реєстрації кандидатів (кандидата) у депутати внесена грошова застава у п'ятиденний строк після прийняття відповідного рішення перераховується на рахунок партії (блоку), повертається кандидату у депутати.

4. При скасуванні рішення про реєстрацію всіх кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку), висунутих у багатомандатному окрузі, кандидата у депутати, висунутого в одномандатному окрузі, грошова застава у п'ятиденний строк після дня прийняття відповідного рішення перераховується до Державного бюджету України.

5. Грошова застава повертається партіям (блокам), які взяли участь у розподілі депутатських мандатів, депутатам, обраним в одномандатних округах.

6. Грошова застава, внесена партією (блоком), яка не взяла участі у розподілі депутатських мандатів у багатомандатному окрузі, у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів перераховується до Державного бюджету України.

7. Грошова застава, внесена кандидатом у депутати, який балотувався в одномандатному окрузі, але не був обраний депутатом, у восьмиденний строк після оприлюднення результатів виборів депутата в одномандатному окрузі або після оприлюднення рішення про визнання виборів у цьому окрузі недійсними перераховується до Державного бюджету України.

Стаття 44. Декларація про майно та доходи кандидата у депутати та членів його сім'ї

1. Декларація про майно та доходи кандидата у депутати та членів його сім'ї за попередній рік заповнюється ним власноручно за формою, затвердженою Міністерством фінансів України.

2. Достовірність відомостей, внесених до декларації, зазначеної у частині першій цієї статті, перевіряється за зверненням Центральної виборчої комісії, окружних виборчих комісій органами Державної податкової адміністрації України не пізніш як за 30 днів до дня виборів. Про виявлені порушення у цей же строк повідомляється відповідна виборча комісія.

Стаття 45. Порядок реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі

1. Кандидати у депутати в багатомандатному окрузі, включені до виборчого списку партії (блоку), реєструються Центральною виборчою комісією за наявності документів, передбачених статтею 41 цього Закону.

2. Подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі закінчується за 60 днів до дня виборів.

3. Представнику партії (блоку), який подав зазначені у статті 41 цього Закону документи, видається довідка про дату і час прийняття документів із зазначенням переліку прийнятих документів.

4. Особа, включена партією (блоком) до виборчого списку кандидатів у депутати, яка на день подання заяви партії (блоку) про реєстрацію кандидатів у депутати до Центральної виборчої комісії не дала згоди балотуватися кандидатом у депутати від цієї партії (блоку) в багатомандатному окрузі, вважається вилученою з виборчого списку партії (блоку) з дня подання зазначеної заяви партії (блоку). Заява такої особи про згоду балотуватися, подана після цього строку, не приймається.

5. Особа, включена партією (блоком) до виборчого списку кандидатів у депутати, має право до дня реєстрації відкликати свою заяву про згоду балотуватися кандидатом у депутати в багатомандатному окрузі. З моменту отримання Центральною виборчою комісією заяви про відкликання згоди балотуватися кандидатом у депутати така особа вважається вилученою із виборчого списку партії (блоку). Про отримання такої заяви Центральна виборча комісія письмово повідомляє представника партії (блоку) не пізніш як у триденний строк з дня отримання заяви. Повторна заява особи про її згоду балотуватися від партії (блоку) в багатомандатному окрузі не приймається.

6. Особа, включена до кількох виборчих списків партій (блоків) за її письмовою заявою про згоду балотуватися в багатомандатному окрузі, рішенням Центральної виборчої комісії виключається з усіх виборчих списків, до яких вона була включена.

7. Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня прийняття заяви про реєстрацію кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі та доданих до неї необхідних документів приймає рішення про реєстрацію кандидатів у депутати в цьому окрузі або про відмову в їх реєстрації.

8. Черговість кандидатів у депутати у виборчому списку, визначена партією (блоком), не може бути змінена після їх реєстрації Центральною виборчою комісією, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

9. У разі реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі представнику партії (блоку) разом з копією рішення про реєстрацію у триденний строк з дня його прийняття видаються посвідчення кандидатів у депутати за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Виборчий список кандидатів у депутати партії (блоку) разом з рішенням у цей же строк оприлюднюється в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

10. У разі, якщо Центральна виборча комісія виявить у документах, поданих партією (блоком), ознаки порушення частини першої статті 37 Конституції України, вона зобов'язана звернутися до суду з поданням щодо заборони діяльності партії (партій, що входять до блоку). Розгляд питання про реєстрацію кандидатів у депутати від цієї партії (блоку) в багатомандатному окрузі відкладається до рішення суду.

11. Рішення про відмову в реєстрації кандидатів у депутати повинно містити вичерпні підстави відмови. Копія цього рішення не пізніше наступного дня після його прийняття видається представнику партії (блоку).

12. Відмова у реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку партії (блоку), з підстав невідповідного оформлення поданих партією (блоком) документів, передбачених частиною першою статті 41 цього Закону, не виключає повторного подання партією (блоком) заяви про реєстрацію кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку кандидатів у депутати від партії (блоку). Така заява з виправленими відповідно до вимог цього Закону документами повинна бути подана до Центральної виборчої комісії не пізніше ніж за 55 днів до дня виборів. Остаточне рішення про реєстрацію кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку), Центральна виборча комісія приймає не пізніше ніж за 53 дні до дня виборів.

Стаття 46. Порядок реєстрації кандидатів у депутати в одномандатному окрузі

1. Кандидат у депутати, висунутий в одномандатному окрузі, реєструється відповідною окружною виборчою комісією за дотримання умов, передбачених статтею 42 цього Закону.

2. Подання документів до окружної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати в одномандатному окрузі закінчується за 60 днів до дня виборів.

3. Особі, яка подала зазначені у статті 42 цього Закону документи, видається довідка про дату і час прийняття документів із зазначенням переліку прийнятих документів.

4. Особа, висунута кандидатом у депутати в одномандатному окрузі, має право до дня реєстрації її кандидатом у депутати відкликати свою заяву про самовисування чи про реєстрацію кандидатом у депутати. Повторна заява особи про її самовисування у цьому окрузі не приймається.

5. Окружна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня прийняття заяви про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі та доданих до неї необхідних документів приймає рішення про реєстрацію кандидата у депутати або про відмову в його реєстрації.

6. Відмова у реєстрації кандидату у депутати, висунутому в одномандатному окрузі, з підстав невідповідного оформлення документів, передбачених статтею 42 цього Закону, не виключає повторного подання кандидатом у депутати заяви про реєстрацію його у відповідному одномандатному окрузі. Така заява з виправленими відповідно до вимог цього Закону документами повинна бути подана до окружної виборчої комісії не пізніше ніж за 55 днів до дня виборів. Остаточне рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному окрузі окружна виборча комісія приймає не пізніше ніж за 53 дні до дня виборів.

7. У разі реєстрації кандидата у депутати в одномандатно-

му окрузі йому разом з копією рішення про реєстрацію у триденний строк з дня його прийняття видається посвідчення кандидата у депутати за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

8. Перелік кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, освіти, місця проживання, основного місця роботи (заняття), партійності, суб'єкта висування у п'ятиденний строк після закінчення реєстрації кандидатів у депутати в цьому окрузі оприлюднюється Центральною виборчою комісією за поданням окружних виборчих комісій в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр».

Стаття 47. Відмова в реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати

1. Виборча комісія відмовляє у реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати у разі:

1) порушення встановленого цим Законом порядку висування кандидата (кандидатів) у депутати;

2) відсутності або неналежного оформлення документів, зазначених у статтях 41 або 42 цього Закону;

3) припинення громадянства України кандидата у депутати;

4) вибуття особи, висунутої кандидатом у депутати, за межі України для постійного проживання;

5) визнання особи, висунутої кандидатом у депутати, недієздатною чи набрання щодо неї законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

6) виявлення відповідною виборчою комісією суттєвої недостовірності відомостей про кандидата, поданих відповідно до цього Закону.

2. Рішення про відмову в реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати повинно містити вичерпні підстави відмови. Копія цього рішення не пізніше наступного дня після його прийняття видається (надсилається) представнику відповідної партії (блоку), кандидату в депутати, висунутому в одномандатному окрузі.

3. Якщо жоден із кандидатів у депутати, висунутих в багатомандатному окрузі і включених до виборчого списку партії (блоку), не зареєстрований Центральною виборчою комісією у встановлений цим Законом строк, партія (блок) втрачає статус суб'єкта виборчого процесу.

Стаття 48. Зміни у складі виборчого блоку партій

1. Партія, що входить до блоку, може не пізніше ніж за 35 днів до дня виборів прийняти рішення про її вихід зі складу блоку. Таке рішення приймається з'їздом (зборами, конференцією) партії відповідно до її статуту. Рішення про вихід партії із складу блоку та витяг з протоколу з'їзду (зборів, конференції) про розгляд цього питання, підписані керівником партії, головуючим на з'їзді (зборах, конференції) та скріплені печаткою партії, протягом трьох днів, подаються до Центральної виборчої комісії та керівного органу блоку.

2. Вихід партії зі складу блоку, до якого входить більше ніж дві партії, не впливає на статус блоку як суб'єкта виборчого процесу незалежно від кількості партій, які в ньому залишилися. Назва партії, яка вийшла зі складу блоку, вилучається у виборчих бюлетенях та в іншій виборчій документації з переліку назв партій, що входять до блоку.

3. У разі виходу партії зі складу блоку, до якого входять дві партії, правонаступником блоку — суб'єктом виборчого процесу залишається партія, яка не прийняла рішення про вихід з блоку. При цьому у виборчих бюлетенях та в іншій виборчій документації замість назви блоку зазначається назва партії — правонаступника блоку.

4. Якщо рішення, передбачене у частині першій цієї статті, прийняте не пізніше ніж за 65 днів до дня виборів, партія, що вийшла із складу блоку, має право висунути кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі та в одномандатних округах у порядку, передбаченому цим Законом.

5. Якщо рішення, передбачене у частині першій цієї статті, прийнято пізніше ніж за 65 днів до дня виборів, партія, що вийшла зі складу блоку, втрачає статус суб'єкта виборчого процесу.

6. На підставі рішення, передбаченого у частині першій цієї статті, Центральна виборча комісія приймає рішення про виключення з виборчого списку блоку (партії — правонаступника блоку) осіб — членів партії, що прийняла рішення про вихід із складу блоку, або про скасування реєстрації кандидатів у депутати — членів цієї партії в багатомандатному окрузі.

7. Партії, що входять до блоку, можуть не пізніше ніж за 35 днів до дня виборів прийняти рішення про розпуск виборчого блоку. Такі рішення приймаються з'їздами (зборами, конференціями) усіх партій, що входять до блоку. Рішення про розпуск блоку та витяги із протоколів з'їздів (зборів, конференцій) кожної партії про розгляд цього питання, підписані керівником партії, головуючим на з'їзді (зборах, конференції), та завірені печаткою партії, протягом трьох днів подаються до Центральної виборчої комісії.

8. Якщо рішення, передбачені у частині сьомій цієї статті, прийняті не пізніше ніж за 65 днів до дня виборів, кожна з партій, що входила до складу блоку, має право висунути кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі та в одномандатних округах у порядку, передбаченому цим Законом.

9. Якщо рішення, передбачені у частині сьомій цієї статті, прийняті пізніше ніж за 65 днів до дня виборів, партії, що входили до складу блоку, втрачають статус суб'єктів виборчого процесу.

10. Якщо рішення, передбачені у частині сьомій цієї статті, прийняті до реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку блоку, Центральна виборча комісія не розглядає питання про їх реєстрацію. Якщо зазначені рішення прийняті після реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку блоку, Центральна виборча комісія на підставі цих рішень скасовує реєстрацію цих кандидатів у депутати.

11. Якщо рішення, передбачені частинами першою та сьомою цієї статті, прийняті до реєстрації кандидатом у депутати в одномандатному окрузі особи — члена партії, що прийняла рішення про вихід зі складу блоку, або висунутої блоком, який прийняв рішення про розпуск, ця особа може подати до відповідної окружної виборчої комісії заяву про самовисунення. У разі неподання такої заяви окружна виборча комісія не розглядає питання про реєстрацію цієї особи кандидатом у депутати.

12. Якщо рішення, передбачені частинами першою та сьомою цієї статті, прийняті після реєстрації в одномандатному окрузі кандидата у депутати — члена партії, що прийняла рішення про вихід зі складу блоку, або після реєстрації кандидата у депутати, висунутого блоком, який прийняв рішення про розпуск, окружна виборча комісія у десятиденний строк після надходження зазначених рішень до комісії скасовує реєстрацію цього кандидата у депутати.

Стаття 49. Скасування рішення про реєстрацію кандидата (кандидатів) у депутати

1. Центральна виборча комісія скасовує рішення в частині реєстрації в багатомандатному окрузі окремого кандидата у депутати, включеного до виборчого списку партії (блоку), з виключенням його з виборчого списку у разі:

1) звернення кандидата у депутати у будь-який час після його реєстрації із письмовою заявою про відмову від балотування;

2) звернення партії (блоку) не пізніш як за 15 днів до дня виборів про скасування рішення щодо реєстрації кандидата у депутати відповідно до рішення, прийнятого на підставі статуту партії (угоди про утворення блоку);

3) виникнення підстав, передбачених у частині шостій статті 48 цього Закону;

4) припинення громадянства України кандидата у депутати;

5) вибуття кандидата у депутати за межі України для постійного проживання;

6) визнання кандидата у депутати недієздатним чи набрання щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

7) включення кандидата у депутати більше ніж до одного виборчого списку партії (блоку) за наявності заяви про згоду балотуватися в багатомандатному окрузі або реєстрації його кандидатом у депутати в одномандатному окрузі;

8) виявлення Центральною виборчою комісією суттєвої недостовірності відомостей про кандидата у депутати, поданих відповідно до цього Закону;

9) встановлення судом факту підкупу виборців кандидатом у депутати, а також на його прохання або за його дорученням — іншою особою;

10) встановлення судом, що організація, засновником, власником або членом керівного органу якої є кандидат у депутати, під час виборчого процесу надавала виборцям гроші чи безоплатно або на пільгових умовах товари, роботи, послуги, цінні папери, кредити, лотереї, інші матеріальні цінності;

11) якщо кандидат у депутати, який займає посаду, у тому числі за сумісництвом, в органах державної влади чи в органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах, організаціях, у військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, залучав або використовував для проведення передвиборної агітації підлеглих йому осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи;

12) якщо кандидат у депутати після оголошення йому Центральною виборчою комісією попередження, зазначеного у частині четвертій цієї статті, порушив ті ж вимоги цього Закону.

2. Центральна виборча комісія скасовує рішення про реєстрацію в багатомандатному окрузі всіх кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку), у разі:

1) виникнення підстав, передбачених у частині десятій статті 48 цього Закону;

2) встановлення судом факту підкупу виборців партією (блоком), уповноваженою особою партії (блоку), а також на їх прохання або за їх дорученням — іншою особою;

3) встановлення судом, що організація, засновником, власником або членом керівного органу якої є партія (блок) чи уповноважена особа партії (блоку), під час виборчого процесу надавала виборцям гроші чи безоплатно або на пільгових умовах товари, роботи, послуги, цінні папери, кредити, лотереї, інші матеріальні цінності;

4) встановлення судом, що партія (блок) крім коштів свого виборчого фонду використовувала при фінансуванні передвиборної агітації інші кошти;

5) витрати партією (блоком) коштів у розмірі, більшому від установленої цим Законом граничної суми витрат виборчого фонду партії (блоку).

3. Окружна виборча комісія скасовує рішення про реєстрацію кандидата у депутати у разі:

1) звернення кандидата у депутати у будь-який час після його реєстрації з письмовою заявою про відмову від балотування в одномандатному окрузі;

2) звернення партії (блоку), яка висунула кандидата у депутати, не пізніш як за 15 днів до дня виборів про скасування рішення щодо реєстрації кандидата у депутати відповідно до рішення, прийнятого на підставі статуту партії (угоди про утворення блоку);

3) припинення громадянства України кандидата у депутати;

4) вибуття кандидата у депутати за межі України для постійного проживання;

5) визнання кандидата у депутати недієздатним чи набрання щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

6) реєстрації його кандидатом у депутати у багатомандатному окрузі або в іншому одномандатному окрузі;

7) виникнення підстав, передбачених у частині дванадцятій статті 48 цього Закону;

8) виявлення виборчою комісією суттєвої недостовірності відомостей про кандидата у депутати, поданих ним відповідно до цього Закону;

9) встановлення судом факту підкупу виборців кандидатом у депутати, а також на його прохання або за його дорученням — іншою особою;

10) встановлення судом, що підприємство, установа, організація, засновником, власником або членом керівного органу якої є кандидат у депутати, під час виборчого процесу надавала виборцям гроші чи безоплатно або на пільгових умовах товари, роботи, послуги, цінні папери, кредити, лотереї, інші матеріальні цінності;

11) якщо кандидат у депутати, який займає посаду, у тому числі за сумісництвом, в органах державної влади чи в органах місцевого самоврядування, на державних та комунальних підприємствах, в установах, організаціях, у військових частинах (формуваннях), утворених відповідно до законів України, залучав або використовував для проведення передвиборної агітації підлеглих йому осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи;

12) встановлення судом, що кандидат у депутати крім коштів свого виборчого фонду використовував при фінансуванні передвиборної агітації інші кошти;

13) витрати кандидатом у депутати коштів у розмірі, більшому від установленої цим Законом граничної суми витрат виборчого фонду;

14) якщо кандидат у депутати після оголошення йому окружною чи Центральною виборчою комісіями попередження, зазначеного у частині четвертій цієї статті, повторно порушив вимоги цього Закону.

4. У разі порушення інших вимог цього Закону кандидатом у депутати, партією (блоком) відповідна виборча комісія може оголосити їм попередження, що оприлюднюється в державних та комунальних засобах масової інформації або в інший спосіб.

5. Центральна виборча комісія доводить до відома кандидата у депутати, партії (блоку) рішення про скасування реєстрації кандидата (кандидатів) у депутати не пізніш як на третій день з дня його прийняття та надає представнику партії (блоку), кандидату у депутати копію цього рішення у той же строк.

6. У разі смерті кандидата у депутати або визнання його безвісно відсутнім Центральна виборча комісія оголошує його таким, що вибув з балотування, та виключає його з виборчого списку.

Розділ VIII. ПЕРЕДВИБОРНА АГІТАЦІЯ

Стаття 50. Строки проведення передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація розпочинається за 50 днів до дня виборів. Центральна виборча комісія повідомляє в засобах масової інформації про початок передвиборної агітації за 53 дні до дня виборів.

2. Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.

Стаття 51. Форми і засоби передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація може здійснюватися у будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції України та законам України. Громадяни України мають право вільно і всебічно обговорювати передвиборні програми партій (блоків), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, політичні, ділові та особисті якості кандидатів у депутати, вести агітацію за або проти.

2. Передвиборна агітація у період виборчого процесу поза строками, встановленими у статті 50 цього Закону, забороняється. До передвиборної агітації не відносяться офіційні повідомлення в період виборчого процесу (без коментарів, які можуть мати агітаційний характер, а також відео-, аудіозаписи, кінозйомки, фотоілюстрації) про дії кандидатів у депутати, пов'язані з виконанням ними посадових (службових) повноважень, передбачених Конституцією України або законами України.

3. Передвиборна агітація здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів для цілей, визначених цим Законом, та коштів виборчих фондів партій (блоків), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах.

4. Передвиборна агітація за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, здійснюється з додержанням принципу відповідно рівних умов: надання партіям (блокам), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, а також кандидатам у депутати, зареєстрованим в одномандатному окрузі, однакових друкованих площ у друкованих засобах масової інформації та ефірного часу на радіо і телебаченні.

5. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування надають приміщення, придатні для проведення публічних заходів передвиборної агітації, які організовує окружна виборча комісія. При цьому окружна виборча комісія зобов'язана забезпечити рівні можливості для всіх партій (блоків), кандидати у депутати від яких зареєстровані Центральною виборчою комісією, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі. Оплата за використання наданих приміщень здійснюється у порядку, встановленому у частині першій статті 37 цього Закону.

6. Партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, мають право на договірній основі за рахунок коштів виборчого фонду орендувати будинки і приміщення усіх форм власності для проведення зборів, мітингів, дебатів, дискусій та інших публічних заходів передвиборної агітації.

7. Партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, повідомляють про час і місце проведення публічних заходів передвиборної агітації відповідну окружну виборчу комісію.

Стаття 52. Інформаційні плакати та матеріали передвиборної агітації

1. Центральна виборча комісія за рахунок коштів, що виділяються з Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів депутатів, забезпечує виготовлення не пізніш як за 35 днів до дня виборів інформаційних плакатів партій (блоків), кандидатів у депутати від яких зареєстровано в багатомандатному окрузі, із розрахунку по п'ять примірників на кожну виборчу комісію. Ці плакати повинні містити передвиборні програми партій (блоків), подані ними при реєстрації кандидатів у депутати, виборчий список партії (блоку) із зазначенням прізвищ, імен, по батькові, року народження, посади (заняття), місця роботи та проживання, партійності включених до нього кандидатів у депутати, а також фотографії перших п'яти кандидатів у депутати. Форма, розмір та поліграфічне виконання інформаційних плакатів встановлюються Центральною виборчою комісією.

2. Центральна виборча комісія погоджує з представником партії (блоку) текст інформаційного плаката.

3. Окружна виборча комісія за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів депутатів, забезпечує виготовлення не пізніш як за 35 днів до дня виборів погоджених із кандидатами у депутати, зареєстрованими в одномандатних округах, інформаційних плакатів із розрахунку по дві тисячі примірників на кожного кандидата у депутати. Плакати повинні містити біографію кандидата у депутати, його передвиборну програму, подані ним при реєстрації, та фотокартку.

4. Виготовлені інформаційні плакати партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, з розрахунку по п'ять примірників кожного плаката на кожну виборчу комісію у встановленому Центральною виборчою комісією порядку передаються відповідним виборчим комісіям, решта — кандидату у депутати, зареєстрованому в одномандатному окрузі, або його довіреній особі.

5. Партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, на власний розсуд можуть виготовляти матеріали передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів виборчого фонду. Відомості, що містяться у цих матеріалах, повинні відповідати вимогам закону.

6. Партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, зобов'язані подати по одному примірнику кожного друкованого матеріалу передвиборної агітації, виготовленого за рахунок коштів виборчого фонду, не пізніш як за сім днів з дня його виготовлення відповідно до Центральної виборчої комісії, окружної виборчої комісії.

7. Друковані матеріали передвиборної агітації повинні містити відомості про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

8. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не пізніш як за 50 днів до дня виборів відводять місця та обладнують стенди, дошки оголошення у людних місцях для розміщення матеріалів передвиборної агітації.

9. Інформаційні плакати партії (блоку) повинні бути однаковими за формою, розміром, поліграфічним виконанням, встановленими Центральною виборчою комісією, а інформаційні плакати кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, повинні бути однаковими за формою, розміром, поліграфічним виконанням, встановленими окружною виборчою комісією.

10. Інформаційні плакати передаються на виборчі дільниці не пізніш як за 20 днів до дня виборів.

Стаття 53. Загальний порядок використання засобів масової інформації

1. Передвиборна агітація з використанням засобів масової інформації усіх форм власності проводиться з дотриманням принципу рівних умов та в порядку, передбаченому цим Законом.

2. Передвиборна агітація у засобах масової інформації проводиться у формі публічних дебатів, дискусій, «круглих столів», прес-конференцій, інтерв'ю, виступів, політичної реклами, теленарисів, відеофільмів, інших публікацій та повідомлень про партію (блок), кандидатів у депутати та в інших формах, що не суперечать Конституції України та законам України.

3. Партія (блок) має право за рахунок та в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, користуватися державними загальнонаціональними каналами радіо і телебачення, газетами «Голос України» і «Урядовий кур'єр» для проведення передвиборної агітації на умовах, передбачених цим Законом.

4. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, має право користуватися державними та комунальними засобами масової інформації за рахунок та в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, на умовах, передбачених цим Законом.

5. Передвиборна агітація у засобах масової інформації усіх форм власності за рахунок коштів виборчого фонду партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, здійснюється на умовах рівної оплати за одиницю ефірного часу чи друкованої площі та обмежується лише граничним розміром витрат виборчого фонду.

6. Розцінки вартості за одиницю друкованої площі та за одиницю ефірного часу встановлюються відповідними засобами масової інформації не пізніш як за 80 днів до дня виборів у розмірі, який не може перевищувати розмір плати за комерційну рекламу і не повинен змінюватися протягом виборчого процесу.

7. Засоби масової інформації у разі оприлюднення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами депутатів, зобов'язані зазначити організацію, що проводила

опитування, час його проведення, кількість опитаних, метод збору інформації, точне формулювання питання, статистичну оцінку можливої помилки.

Стаття 54. Порядок використання електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації

1. Усі телерадіоорганізації зобов'язані не пізніше ніж за 70 днів до дня виборів депутатів опублікувати в друкованих засобах масової інформації розцінки вартості однієї хвилини (секунди) ефірного часу і надіслати ці розцінки Центральній виборчій комісії та окружним виборчим комісіям.

2. Ефірний час для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, надається державними та комунальними телерадіоорганізаціями між дев'ятнадцятою і двадцять другою годинами.

3. Час мовлення (розклад мовлення) телерадіоорганізацій, які мають ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на право користування загальнонаціональними каналами мовлення, змінюється (без зміни обсягу мовлення) на період виборів депутатів з метою забезпечення регіональним державним телерадіоорганізаціям можливостей поширення їхніх програм та передвиборних передач у відповідних регіонах.

4. Порядок надання ефірного часу за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, встановлюється Центральною виборчою комісією.

5. Загальний час, що надається телерадіоорганізаціями партії (блоку) для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, не може становити менше 30 хвилин на загальнонаціональному телеканалі та 30 хвилин на загальнонаціональному радіоканалі, по 20 хвилин надається на регіональних телеканалах у кожному регіоні (Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі) та по 20 хвилин —на регіональних радіоканалах у кожному регіоні.

6. Загальний час, що надається телерадіоорганізаціями кандидату у депутати, зареєстрованому в одномандатному окрузі, для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, не може становити менше 10 хвилин на регіональному телеканалі, що охоплює територію відповідного одномандатного округу, та 10 хвилин на регіональному радіоканалі, що охоплює територію відповідного одномандатного округу.

7. Впродовж 20 хвилин до і після теле-, радіотрансляції передвиборної агітаційної теле-, радіопрограми відповідної партії (блоку), кандидата у депутати забороняється у будь-якій формі коментувати чи оцінювати зміст передвиборної агітаційної програми, давати будь-яку інформацію щодо цієї партії (блоку) та висунутих нею (ним) кандидатів у депутати у багатомандатному окрузі, кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі.

8. Розклад ефірного часу із зазначенням передвиборних теле-, радіопрограм, конкретної дати і часу виходу їх в ефір складається відповідними державними та комунальними телерадіоорганізаціями за результатами жеребкувань, що проводяться відповідно Центральною виборчою комісією, окружною виборчою комісією за участю відповідно представників або уповноважених осіб партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, або їх довірених осіб.

9. Результати жеребкування щодо надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, оприлюднюються відповідно в газетах «Голос України» і «Урядовий кур'єр», місцевих державних чи комунальних засобах масової інформації у триденний строк з дня затвердження їх Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями.

10. Оплата за наданий ефірний час здійснюється Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями згідно із затвердженими ними кошторисами в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, та за відповідними угодами, що укладаються між Центральною виборчою комісією і Національною телекомпанією України, Національною радіокомпанією України, між відповідними окружними виборчими комісіями і регіональними державними чи комунальними телерадіоорганізаціями.

11. Ефірний час за рахунок коштів виборчого фонду партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, надається на підставі угоди, що укладається між уповноваженою особою партії (блоку), кандидатом у депутати і телерадіоорганізацією будь-якої форми власності. Без укладення такої угоди та надходження коштів на рахунок телерадіоорганізації надання ефірного часу забороняється.

12. Телерадіоорганізації зобов'язані здійснювати аудіо-, відеозаписи усіх передач, що містять передвиборну агітацію, і зберігати їх до закінчення тридцятиденного строку з дня офіційного оприлюднення результатів виборів.

13. Телерадіоорганізації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії, окружних виборчих комісій, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, центрального органу виконавчої влади з питань інформаційної політики, телебачення і радіомовлення зобов'язані надавати інформацію про виділення ефірного часу для проведення передвиборної агітації, а в разі необхідності — копії відповідних угод, платіжних документів і передач у запису на плівці та інших носіях інформації.

Стаття 55. Порядок використання друкованих засобів масової інформації

1. Партії (блоки) мають право за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, опублікувати в одинаковому поліграфічному виконанні в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» передвиборні програми, подані ними при реєстрації кандидатів у депутати, обсягом не більше семи тисяч вісьмисот друкованих знаків. Угода про публікацію вказаних матеріалів з редакціями зазначених газет укладається Центральною виборчою комісією.

2. Кандидати у депутати, зареєстровані в одномандатному окрузі, мають право за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, опублікувати в одинаковому поліграфічному виконанні в місцевих державних чи комунальних друкованих засобах масової інформації свої передвиборні програми, подані ними при реєстрації. Угода про публікацію вказаних матеріалів з редакцією відповідного засобу масової інформації укладається окружною виборчою комісією.

3. Черговість друкування передвиборних програм за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, встановлюється Центральною та окружними виборчими комісіями шляхом жеребкування за участю уповноважених осіб партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, чи їх довірених осіб.

4. Результати жеребкування щодо черговості друкування передвиборних програм партій (блоків) оприлюднюються у газетах «Голос України» і «Урядовий кур'єр», а кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах відповідними окружними виборчими комісіями, — у місцевих державних чи комунальних друкованих засобах масової інформації у триденний строк після дня їх затвердження.

5. Партія (блок), кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, мають право за рахунок коштів свого виборчого фонду публікувати агітаційні матеріали в друкованих засобах масової інформації усіх форм власності.

6. Агітаційні матеріали, зазначені у частині п'ятій цієї статті, публікуються на підставі угоди, що укладається між уповноваженою особою партії (блоку), кандидатом у депутати, зареєстрованим в одномандатному окрузі, та редакцією друкованого засобу масової інформації. Без укладення угоди та надходження коштів на рахунок редакції друкованого засобу масової інформації публікація цих матеріалів забороняється.

7. Редакції друкованих засобів масової інформації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії, окружних виборчих комісій зобов'язані надавати їм інформацію про використання друкованої площі для розміщення агітаційних матеріалів партій (блоків), а в разі необхідності — надсилати їм копії відповідних угод, платіжних документів, а також відповідні публікації.

Стаття 56. Обмеження щодо ведення передвиборної агітації

1. Участь у передвиборній агітації забороняється:

1) особам, які не є громадянами України;

2) органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим і службовим особам;

3) членам виборчих комісій під час виконання обов'язків членів виборчих комісій.

2. У військових частинах (формуваннях) та в установах кримінально-виконавчої системи передвиборна агітація обмежується. Відвідання військових частин (формувань) та установ кримінально-виконавчої системи окремими уповноваженими особами партій (блоків), кандидатами у депутати забороняється. Зустрічі цих осіб з виборцями організовуються відповідними окружними виборчими комісіями разом з командирами військових частин (формувань) або керівниками установ кримінально-виконавчої системи з обов'язковим повідомленням не пізніш як за три дні до дня зустрічі усіх уповноважених осіб партій (блоків) у відповідному одномандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих у цьому окрузі.

3. Поширення в будь-якій формі матеріалів, що містять заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганди війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняється.

4. Державним та комунальним засобам масової інформації, їх посадовим та службовим особам і творчим працівникам під час виборчого процесу у своїх матеріалах і передачах, не обумовлених угодами, укладеними відповідно до вимог частини одинадцятої статті 54 і частини шостої статті 55 цього Закону, забороняється агітувати за або проти кандидатів у депутати, партій (блоків), оцінювати їхні передвиборні програми або віддавати їм перевагу в будь-якій формі. У разі порушення ними цієї вимоги за поданням Центральної виборчої комісії або відповідної окружної виборчої комісії діяльність цих засобів масової інформації за рішенням суду може бути тимчасово припинена.

5. Засіб масової інформації, що оприлюднив інформацію, яку партія (блок) або кандидат у депутати вважають явно недостовірною, не пізніш як через три дні після дня оприлюднення таких матеріалів, але не пізніш як за два дні до дня виборів, зобов'язаний надати уповноваженій особі партії (блоку), кандидату в депутати, щодо яких поширено недостовірні відомості, на їх вимогу можливість спростувати такі матеріали: надати такий же ефірний час відповідно на телебаченні чи радіо або опублікувати в друкованому засобі масової інформації наданий партією (блоком) чи кандидатом у депутати матеріал, який повинен бути набраний таким самим шрифтом і розміщений під рубрикою «спростування» на тому ж місці шпальти в обсязі не меншому, ніж обсяг повідомлення, що спростовується. Спростування повинно містити посилання на відповідну публікацію в друкованому засобі масової інформації, передачу на телебаченні, радіо та на факти, що спростовуються. Спростування має бути оприлюднене без додатків, коментарів та скорочень і здійснюватися за рахунок засобу масової інформації.

6. Забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей, інших матеріальних цінностей.

7. Центральна виборча комісія забезпечує в державних засобах масової інформації роз'яснення щодо заборони надання грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей, інших матеріальних цінностей. Текст роз'яснення затверджується Центральною виборчою комісією і двічі на тиждень друкується в газетах «Голос України» і «Урядовий кур'єр» на першій сторінці та транслюється телерадіоорганізаціями починаючи за 30 днів до дня виборів.

8. Регіональні державні та комунальні телерадіоорганізації не повинні перекривати своїми передачами передвиборні програми партій (блоків), які транслюються на загальнонаціональних каналах мовлення за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

9. Центральний орган виконавчої влади з питань інформаційної політики, телебачення та радіомовлення разом з підпорядкованими йому державними телерадіоорганізаціями зобов'язаний забезпечити порядок, за яким трансляція передвиборної агітаційної програми однієї партії (блоку) на першому загальнонаціональному телеканалі не повинна збігатися в часі з трансляцією такої програми іншої партії (блоку) на першому загальнонаціональному радіоканалі, якщо ефірний час для обох програм надається за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

10. Трансляція передвиборних програм кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, на каналах регіональних державних та комунальних телерадіокомпаній не повинна збігатися в часі з трансляцією передвиборних програм партій (блоків) на загальнонаціональних каналах мовлення, якщо ефірний час надається їм за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

11. Включення до інформаційних теле-, радіопрограм передвиборних агітаційних матеріалів партій (блоків), кандидатів у депутати або політичної реклами забороняється. Політична реклама повинна бути відокремлена від інших матеріалів і означена як така.

12. Забороняється переривати передачі передвиборних програм партій (блоків), кандидатів у депутати рекламою товарів, робіт, послуг та іншими повідомленнями.

13. Забороняється проведення передвиборної агітації в зарубіжних засобах масової інформації, що діють на території України.

14. Засобам масової інформації усіх форм власності, що діють на території України, забороняється протягом останніх 15 днів перед днем виборів поширювати інформацію про результати опитувань громадської думки щодо партій (блоків) та кандидатів у депутати.

15. Забороняється розміщення друкованих передвиборних агітаційних матеріалів та повідомлень про перебіг виборчого процесу на пам'ятках архітектури, а також у місцях, де вони перешкоджають безпеці дорожнього руху.

16. Кандидатам у депутати, які займають посади, у тому числі за сумісництвом, в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на державних, комунальних підприємствах, в установах, організаціях, військових частинах (формуваннях), забороняється залучати для передвиборної агітації або використовувати для будь-якої роботи, пов'язаної з проведенням передвиборної агітації, підлеглих їм осіб (у робочий час), службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи, а також використовувати службові чи виробничі наради, збори колективу для проведення передвиборної агітації.

17. Забороняється виготовлення та розповсюдження друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, що не містять відомостей про установу, яка здійснила друк, його тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

18. Передвиборна агітація припиняється за 24 години останньої п'ятниці, що передує дню виборів. Проведення активної агітації (публікація агітаційних матеріалів у засобах масової інформації, розповсюдження виборчих листівок, розклеювання виборчих плакатів, публічні заклики голосувати за чи проти партій (блоків) чи кандидатів у депутати) з цього часу забороняється. Передвиборні агітаційні матеріали знімаються з 24 години останньої п'ятниці, що передує дню виборів, відповідними службами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

19. Забороняється оприлюднення в день виборів результатів опитування виборців щодо їх волевиявлення під час голосування до його закінчення.

20. Перешкоджання здійсненню права на проведення передвиборної агітації, а також порушення встановленого законом порядку на ведення такої агітації тягнуть за собою відповідальність, встановлену законами України.

21. У разі надходження до виборчих комісій заяв, скарг щодо порушень вимог частин третьої, шостої, дванадцятої— сімнадцятої цієї статті виборчі комісії негайно надсилають ці заяви і скарги до відповідних правоохоронних органів для перевірки і реагування відповідно до законів України.

Розділ IX. ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАРТІЙ (БЛОКІВ), КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ, ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

Стаття 57. Гарантії діяльності партій (блоків) у виборчому процесі

1. Партія (блок), кандидатів у депутати від яких висунуто у багатомандатному окрузі, має право делегувати одного представника до Центральної виборчої комісії з правом дорадчого голосу, який уповноважений представляти інтереси партії (блоку) в Центральній виборчій комісії під час виборчого процесу. Кандидатура представника затверджується центральним керівним органом партії (керівним органом блоку).

2. Представником партії (блоку) у Центральній виборчій комісії може бути громадянин України, який має право голосу. Не може бути представником партії (блоку) член виборчої комісії, посадова особа органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військовослужбовець, службовець рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України, Служби безпеки України, особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

3. Заява про реєстрацію представника партії (блоку), підписана керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріплена печаткою партії (партій, що входять до блоку), та копія рішення центрального керівного органу партії (керівного органу блоку) про затвердження кандидатури представника подаються до Центральної виборчої комісії одночасно з заявою про реєстрацію кандидатів у депутати від партії (блоку). У заяві про реєстрацію представника партії (блоку) зазначаються прізвище, ім'я, по батькові представника, його громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), адреса місця проживання, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси партії (блоку) в Центральній виборчій комісії.

4. Центральна виборча комісія не пізніше третього робочого дня після надходження документів, зазначених у частині третій цієї статті, реєструє представника партії (блоку) у Центральній виборчій комісії з правом дорадчого голосу та видає йому посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. У разі відмови у реєстрації (скасування реєстрації) кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку), чи втрати партією (блоком) статусу суб'єкта виборчого процесу з інших підстав повноваження представника партії (блоку) у Центральній виборчій комісії вважаються припиненими з моменту настання зазначених обставин.

5. Партія (блок) може мати не більше п'яти уповноважених осіб на рівні багатомандатного округу та по одній уповноваженій особі у кожному одномандатному окрузі. Уповноважена особа партії (блоку) не може бути кандидатом у депутати і повинна відповідати вимогам, зазначеним у частині другій цієї статті. Список уповноважених осіб з обов'язковим зазначенням відповідного виборчого округу затверджується центральним керівним органом партії (керівним органом блоку).

6. Заява про реєстрацію уповноважених осіб партії (блоку), підписана керівником партії (керівниками партій, що входять до блоку) та скріплена печаткою партії (партій, що входять до блоку), та копія рішення центрального керівного органу партії (керівного органу блоку) про затвердження списку уповноважених осіб партії (блоку) подаються до Центральної виборчої комісії у будь-який час після реєстрації кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку). У заяві про реєстрацію уповноважених осіб зазначаються прізвище, ім'я, по батькові кожної уповноваженої особи, відповідний виборчий округ, громадянство уповноваженої особи, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), адреса місця проживання, номер телефону. До заяви додаються письмові згоди цих осіб представляти інтереси партії (блоку) у відповідному виборчому окрузі.

7. Центральна виборча комісія не пізніше третього робочого дня після надходження документів, зазначених у частині шостій цієї статті, реєструє уповноважених осіб партії (блоку) та видає представникові партії (блоку) їх посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. У разі втрати партією (блоком) статусу суб'єкта виборчого процесу повноваження уповноважених осіб партії (блоку) вважаються припиненими з моменту настання зазначених обставин.

8. Представник, уповноважена особа партії (блоку) з дня його реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення їх повноважень або закінчення виборчого процесу мають право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

9. Представник, уповноважена особа партії (блоку) мають право у будь-який час до дня виборів звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

10. Керівний орган партії (блоку), який приймав рішення про затвердження представника чи уповноваженої особи, у будь-який час до дня виборів може прийняти рішення про відкликання представника чи уповноваженої особи та про затвердження іншої кандидатури замість вибулої. Відповідна заява разом з копією рішення та іншими документами подається до Центральної виборчої комісії у порядку, встановленому у частинах третій та шостій цієї статті.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частини дев'ятої або десятої цієї статті, не пізніше третього робочого дня після її надходження, а поданої напередодні і в день виборів, — негайно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації представника чи уповноваженої особи партії (блоку). Копія рішення видається представнику партії (блоку) або надсилається на адресу керівного органу партії (блоку).

12. Посвідчення представника чи уповноваженої особи партії (блоку), повноваження яких припинено до закінчення виборчого процесу, негайно повертаються до Центральної виборчої комісії.

13. Представник партії (блоку) у Центральній виборчій комісії з правом дорадчого голосу має право:

1) бути присутнім на всіх засіданнях Центральної виборчої комісії під час обговорення питань, пов'язаних з виборами депутатів, та брати участь у їх обговоренні;

2) знайомитися із змістом протоколів засідань Центральної виборчої комісії та її рішеннями, отримувати копії цих рішень;

3) знайомитися невідкладно з протоколами, телефонограмами та іншими офіційними повідомленнями, що надходять до Центральної виборчої комісії від окружних виборчих комісій, про підсумки голосування у відповідному одномандатному виборчому окрузі, а також протоколами відповідних дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів на виборчій дільниці;

4) на інші права, передбачені цим Законом.

14. Уповноважена особа партії (блоку):

1) сприяє партії (блоку) в її участі у виборчому процесі, у тому числі у проведенні передвиборної агітації;

2) представляє інтереси партії (блоку) у відносинах з виборчими комісіями (крім Центральної виборчої комісії), органами державної влади та органами місцевого самоврядування, виборцями, іншими суб'єктами виборчого процесу на території відповідного округу;

3) може брати участь з правом дорадчого голосу у засіданнях виборчих комісій (крім Центральної виборчої комісії) на території відповідного округу;

4) має право бути присутньою на виборчій дільниці під час голосування та на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців з урахуванням обмежень, встановлених частиною дев'ятою статті 25 цього Закону;

5) має право у разі виявлення порушень цього Закону скласти відповідний акт, який підписується нею та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, та подається до відповідної виборчої комісії;

6) мати інші права, передбачені цим Законом.

Стаття 58. Гарантії діяльності кандидатів у депутати

1. Кандидату у депутати, крім кандидата у депутати, який є народним депутатом України, не може бути відмовлено у звільненні на період передвиборної агітації від виконання виробничих або службових обов'язків за місцем роботи з наданням неоплачуваної відпустки.

2. Кандидат у депутати під час передвиборної агітації не може бути звільнений з роботи з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу, командира військового формування (частини). Кандидат у депутати без його згоди не може бути переведений на іншу роботу, направлений у відрядження, а також призваний на військову або альтернативну (невійськову) службу, навчальні (перевірні) та спеціальні збори військовозобов'язаних.

3. Кандидат у депутати, зареєстрований в одномандатному окрузі, має право визначити довірених осіб із числа громадян (не більше п'яти осіб), які мають право голосу.

4. Довірені особи кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, реєструються відповідною окружною виборчою комісією за поданням кандидата в депутати за наявності письмової згоди цих осіб. У поданні зазначаються: прізвище, ім'я, по батькові довіреної особи, її громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), адреса місця проживання, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси кандидата у депутати. Окружна виборча комісія протягом трьох днів після дня надходження цього подання реєструє довірених осіб кандидата в депутати і видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

5. Не допускається реєстрація довіреними особами кандидатів у депутати осіб, зазначених у другому реченні частини другої статті 57 цього Закону.

6. Довірені особи кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, сприяють кандидату в депутати у проведенні виборчого процесу; представляють інтереси кандидата в депутати у відносинах з виборчими комісіями, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, об'єднаннями громадян, виборцями.

7. Довірені особи кандидата в депутати набувають повноважень з дня їх реєстрації окружною виборчою комісією. Повноваження цих осіб припиняються в день скасування рішення про реєстрацію кандидата в депутати в одномандатному окрузі або з дня реєстрації обраного народного депутата України.

8. Довірені особи кандидата в депутати мають право на звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків з дня їх реєстрації на період виборчого процесу без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації чи уповноваженим ним органом.

9. Кандидат у депутати має право в будь-який час до дня виборів звернутися із заявою до окружної виборчої комісії про припинення повноважень його довіреної особи і подати документи для реєстрації іншої особи в порядку, встановленому цим Законом.

10. Довірена особа кандидата в депутати має право в будь-який час звернутися до окружної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частини дев'ятої чи десятої цієї статті, не пізніше третього робочого дня після її надходження, а поданої напередодні і в день виборів, — негайно, відповідна окружна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації довіреної особи кандидата в депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, копія якого надсилається кандидату в депутати.

12. Посвідчення довіреної особи кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, негайно повертається до окружної виборчої комісії, яка його видала.

Стаття 59. Офіційні спостерігачі

1. У виборчому процесі можуть брати участь офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному окрузі, від кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, а також від іноземних держав і міжнародних організацій.

2. Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією у порядку, передбаченому цим Законом, і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

3. Виборча комісія, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі порушення ним законів України про вибори депутатів. Про припинення повноважень офіційного спостерігача приймається мотивоване рішення.

Стаття 60. Офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати

1. Офіційним спостерігачем від партії (блоку), кандидати у депутати від якої зареєстровані в багатомандатному окрузі, кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, може бути громадянин України, який має право голосу.

2. Офіційний спостерігач від партії (блоку), кандидата у депутати, зазначених у частині першій цієї статті, реєструється окружною виборчою комісією за поданням відповідно керівних органів республіканських в Автономній Республіці Крим, обласних, міських у місті Києві чи Севастополі організацій партій (організацій партій, що входять до блоку), кандидата у депутати.

3. У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів зазначаються їх прізвища, імена та по батькові, громадянство, адреса місця проживання, номери телефонів. До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідної партії (блоку), кандидата у депутати.

4. Подання про реєстрацію спостерігача від партії (блоку) за підписом керівника республіканської в Автономній Республіці Крим, обласної, міської в місті Києві чи Севастополі організації партії (організацій партій, що входять до блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, вноситься до відповідної окружної виборчої комісії не пізніш як за п'ять днів до дня виборів.

5. Відповідна окружна виборча комісія видає офіційним спостерігачам посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

6. Офіційний спостерігач має право:

1) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів комісії, у тому числі під час видачі бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;

2) робити фото-, кінозйомки, аудіо- та відеозаписи;

3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування та при проведенні такого голосування;

4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, з урахуванням положень, встановлених частиною дев'ятою статті 25 цього Закону, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, встановлення підсумків голосування в одномандатному виборчому окрузі;

5) звертатися до відповідної виборчої комісії із заявою про усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) скласти акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, адреси місця проживання, та подати його до відповідної виборчої комісії у строки, передбачені статтею 29 цього Закону;

7) мати інші права, передбачені цим Законом.

7. Офіційний спостерігач не має права:

1) втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують хід виборчого процесу або заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;

2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;

3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування.

8. У разі порушення офіційним спостерігачем вимог частини сьомої цієї статті дільнична виборча комісія може позбавити його права бути присутнім у приміщенні виборчої дільниці під час голосування та на засіданнях дільничної виборчої комісії.

9. Керівний орган республіканської в Автономній Республіці Крим, обласної, міської у місті Києві чи Севастополі організації партії (організацій партій, що входять до блоку), кандидат у депутати має право відкликати свого офіційного спостерігача, звернувшись з письмовою заявою до відповідної окружної виборчої комісії про припинення його повноважень, і подати документи для реєстрації іншої особи в порядку, встановленому цим Законом.

10. Офіційний спостерігач має право у будь-який час звернутися до окружної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень. На підставі заяви окружною виборчою комісією приймається рішення, копія якого надається уповноваженій особі партії (блоку), кандидату у депутати.

Стаття 61. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій

1. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій реєструються Центральною виборчою комісією. Пропозиції щодо їх реєстрації подаються до Центральної виборчої комісії не пізніш як за 20 днів до дня виборів безпосередньо або через Міністерство закордонних справ України.

2. Рішення про реєстрацію офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій приймається не пізніш як за 15 днів до дня виборів Центральною виборчою комісією.

3. Центральна виборча комісія видає офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій посвідчення за встановленою нею формою.

4. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють свої повноваження на території багатомандатного виборчого округу.

5. Офіційний спостерігач від іноземної держави, міжнародної організації має право:

1) бути присутнім на зустрічах кандидатів у депутати, уповноважених осіб партій (блоків) з виборцями, на передвиборних зборах, мітингах, засіданнях окружних виборчих комісій;

2) знайомитися з матеріалами передвиборної агітації;

3) перебувати на виборчих дільницях під час голосування і підрахунку голосів виборців та при встановленні підсумків голосування окружними виборчими комісіями;

4) робити фото-, кінозйомки, аудіо- та відеозаписи;

5) висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення виборів депутатів та вдосконалення чинного законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

6) утворювати разом з іншими спостерігачами від іноземних держав, міжнародних організацій за погодженням з Центральною виборчою комісією тимчасові групи спостерігачів для координації їх діяльності в межах повноважень, передбачених цим Законом.

6. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють спостереження самостійно і незалежно.

7. Міністерство закордонних справ України, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та виборчі комісії повинні сприяти офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій у здійсненні ними повноважень.

8. Фінансове і матеріальне забезпечення діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюється за рахунок коштів держав чи організацій, які направили їх в Україну, або за власні кошти цих спостерігачів.

9. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій не мають права використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній із спостереженням за ходом виборчого процесу, а також втручатися у роботу виборчих комісій.

Розділ X. ГОЛОСУВАННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ ДЕПУТАТІВ

Стаття 62. Виборчий бюлетень

1. Форма і текст виборчого бюлетеня для голосування в багатомандатному окрузі та форма виборчого бюлетеня для голосування в одномандатних округах затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніш як за 32 дні до дня виборів. Текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджується відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за 25 днів до дня виборів.

2. Виборчі бюлетені є документами суворої звітності.

3. Виборчий бюлетень повинен містити назву та дату виборів, означення виборчого округу (багатомандатний загальнодержавний виборчий округ чи одномандатний виборчий округ), номер одномандатного округу, а також позначені місця для номера виборчої дільниці, печатки дільничної виборчої комісії, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

4. У виборчому бюлетені для голосування у багатомандатному окрузі повинні зазначатися повна назва кожної партії (блоку з обов'язковим зазначенням назв партій, що входять до блоку), а також із зазначенням прізвищ, імен, по батькові перших п'яти кандидатів у депутати, включених до виборчого списку партії (блоку). Праворуч проти назви кожної партії (блоку) розташовується порожній квадрат. Назви партій (блоків) у виборчому бюлетені розміщуються у порядку їх номерів, визначених жеребкуванням, яке проводить Центральна виборча комісія за участю представників партій (блоків) після закінчення реєстрації кандидатів від партій (блоків) не пізніш як за 32 дні до дня виборів. Після переліку партій (блоків) зазначається: «Не підтримую кандидатів у народні депутати України від жодної партії (блоку)» і праворуч від цих слів розташовується порожній квадрат.

5. До виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі вносяться відомості в алфавітному порядку за прізвищами зареєстрованих у цьому окрузі кандидатів у депутати із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, року народження, місця проживання, місця роботи (занять), партійності суб'єкта висунення кандидата у депутати. Праворуч проти відомостей про кожного кандидата у депутати розташовується порожній квадрат. Після прізвищ усіх кандидатів у депутати у виборчому бюлетені зазначається: «Не підтримую жодного з кандидатів у народні депутати України» і праворуч від цих слів розташовується порожній квадрат.

6. Виборчий бюлетень повинен містити роз'яснення щодо порядку його заповнення виборцем під час голосування.

7. Виборчий бюлетень має контрольний талон, відокремлений лінією відриву. Контрольний талон повинен містити назву та дату виборів, означення виборчого округу (багатомандатний загальнодержавний виборчий округ чи одномандатний виборчий округ), номер одномандатного округу, а також позначені місця для номера виборчої дільниці та номера, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці, підпису виборця, який отримує виборчий бюлетень, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

Стаття 63. Порядок виготовлення виборчих бюлетенів

1. Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення в централізованому порядку виборчих бюлетенів державними поліграфічними підприємствами не пізніш як за 10 днів до дня виборів на підставі угод, укладених нею з цими підприємствами.

2. Технічні відходи, поліграфічний брак, а також друкарські форми знищуються в порядку та строки, визначені угодою на виготовлення виборчих бюлетенів.

3. Виборчі бюлетені отримуються Центральною виборчою комісією в упаковці підприємства-виготовлювача.

4. Виборчі бюлетені для голосування у відповідному виборчому окрузі друкуються на однаковому папері за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, та текстом, затвердженим відповідною виборчою комісією, і повинні бути однаковими за розміром, кольором та змістом. Виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі та одномандатному окрузі виготовляються на папері різного кольору.

5. Виборчий бюлетень друкується державною мовою на одному аркуші з текстовою частиною лише з одного боку.

6. На виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день виборів депутатів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, виборчі бюлетені можуть бути виготовлені як виняток з дозволу Центральної виборчої комісії безпосередньо дільничною виборчою комісією.

7. У разі скасування рішення про реєстрацію кандидатів у депутати від партії (блоку) у багатомандатному окрузі, кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, після виготовлення виборчих бюлетенів відповідно Центральна виборча комісія, окружна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня чи передрук виборчих бюлетенів. Такі зміни за рішенням відповідно Центральної виборчої комісії, окружної виборчої комісії вносяться до виборчих бюлетенів членами дільничних виборчих комісій з використанням відповідного штампа. Про зміни, внесені до виборчого бюлетеня, повідомляється кожному виборцю під час видачі виборчого бюлетеня.

Стаття 64. Порядок передачі виборчих бюлетенів виборчим комісіям

1. Окружна виборча комісія приймає виборчі бюлетені від Центральної виборчої комісії на своєму засіданні. Про прийняття виборчих бюлетенів окружна виборча комісія складає протокол за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Протокол складається в трьох примірниках і підписується всіма членами окружної виборчої комісії та представниками Центральної виборчої комісії, присутніми при передачі виборчих бюлетенів. Перший примірник протоколу передається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

2. Окружна виборча комісія не раніш як за три дні до дня виборів на своєму засіданні передає виборчі бюлетені дільничним виборчим комісіям. Від імені кожної дільничної виборчої комісії бюлетені приймають не менш як три члени цієї комісії, які повинні бути представниками різних партій (блоків).

3. Про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів окружною виборчою комісією складається протокол за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, в якому зазначаються:

1) номер одномандатного виборчого округу;

2) номер виборчої дільниці;

3) кількість виборців на виборчій дільниці згідно із списком виборців на день складання протоколу;

4) кількість переданих на виборчу дільницю виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному та в одномандатному окрузі;

5) прізвища та підписи членів дільничної виборчої комісії, які прийняли виборчі бюлетені.

4. Протокол про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів складається у трьох примірниках і підписується всіма присутніми на засіданні членами окружної виборчої комісії. Перший примірник протоколу надсилається до Центральної виборчої комісії, другий — зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення. Витяг із протоколу передається кожній дільничній виборчій комісії, яка отримала виборчі бюлетені.

5. Дільничним виборчим комісіям, утвореним при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, виборчі бюлетені передаються у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

6. Передача виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному та одномандатному окрузі дільничній виборчій комісії здійснюється в кількості, яка дорівнює кількості громадян, включених до списку виборців на виборчій дільниці, з резервом, обсяг якого встановлюється Центральною виборчою комісією.

7. Кожен член окружної виборчої комісії, уповноважена особа партії (блоку), кандидат у депутати або його довірена особа мають право отримати копії протоколів про прийняття виборчих бюлетенів від Центральної виборчої комісії та про передачу виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям, засвідчені підписами голови та секретаря комісії і скріплені печаткою цієї комісії, але не більше однієї копії кожного протоколу для партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі, яких вони представляють.

8. Члени дільничної виборчої комісії транспортують виборчі бюлетені в приміщення дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ.

9. Члени дільничної виборчої комісії у день приймання комісією виборчих бюлетенів від окружної виборчої комісії на засіданні комісії проставляють у визначених місцях кожного виборчого бюлетеня номер виборчої дільниці та печатку дільничної виборчої комісії, а у визначених місцях кожного контрольного талона — номер виборчої дільниці.

10. Виборчі бюлетені повинні зберігатися в приміщенні дільничної виборчої комісії в сейфі (металевій шафі), який опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії.

Стаття 65. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться в спеціально відведених при-

міщеннях, в яких у достатній кількості обладнуються кабіни (кімнати) для таємного голосування та визначаються місця видачі виборчих бюлетенів.

2. Виборчі скриньки встановлюються так, щоб виборці при підході до них мали можливість проходити через кабіни (кімнати) для таємного голосування.

3. Приміщення для голосування повинно бути обладнане таким чином, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабін (кімнат) для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які відповідно до цього Закону мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

4. У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним дільнична виборча комісія розміщує плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів, виборчі списки кандидатів у депутати від кожної партії (блоку) в багатомандатному окрузі та інформаційні плакати партій (блоків), які розміщуються в порядку розташування партій (блоків) у виборчому бюлетені, інформаційні плакати кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які розміщуються в алфавітному порядку.

Стаття 66. Організація і порядок голосування

1. Голосування проводиться в день виборів з восьмої до двадцятої години.

2. Про час і місце голосування дільнична виборча комісія сповіщає виборців не пізніш як за 10 днів до дня його проведення, а у виняткових випадках утворення виборчих дільниць відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону — напередодні дня виборів.

3. Організація проведення голосування, обладнання приміщення для голосування та підтримання в ньому належного порядку, забезпечення таємності волевиявлення виборців під час голосування покладаються на дільничну виборчу комісію.

4. Дільнична виборча комісія не раніш як за тридцять хвилин до початку голосування проводить засідання, на якому відкривається сейф (металева шафа) з виборчими бюлетенями. Голова дільничної виборчої комісії на підставі витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів дільничній виборчій комісії оголошує кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією. Ці відомості заносяться відповідно до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відповідно у багатомандатному та одномандатному округах.

5. У разі виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), дільнична виборча комісія негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ і окружну виборчу комісію та перераховує виборчі бюлетені, про що складається акт, який підписується всіма присутніми при цьому членами дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою комісії.

6. Голова дільничної виборчої комісії перед початком голосування надає для огляду членам дільничної виборчої комісії, присутнім уповноваженим особам партій (блоків), кандидатам у депутати, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам, представникам засобів масової інформації всі наявні виборчі скриньки. Виборчі скриньки після огляду пломбуються або опечатуються печаткою дільничної виборчої комісії. У кожну виборчу скриньку, що використовується для голосування на виборчій дільниці, опускається контрольний лист, у якому зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, час його вкидання у виборчу скриньку, прізвища голови, заступника голови, секретаря та інших членів дільничної виборчої комісії, уповноважених осіб партій (блоків), кандидатів у депутати, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, які присутні при цьому. Контрольний лист підписується цими особами, їхні підписи скріплюються печаткою комісії.

7. Член дільничної виборчої комісії на підставі списку виборців по відповідній виборчій дільниці за умови пред'явлення виборцем передбаченого частиною другою статті 2 цього Закону документа, що посвідчує його особу, видає виборцю один виборчий бюлетень для голосування в багатомандатному окрузі та один виборчий бюлетень для голосування в одномандатному окрузі. Виборець розписується за отримання вказаних виборчих бюлетенів у визначених місцях на контрольних талонах кожного виборчого бюлетеня та у списку виборців. Член дільничної виборчої комісії, який видає виборчі бюлетені, вписує своє прізвище та ініціали і розписується у визначених місцях на виборчих бюлетенях та контрольних талонах. Робити на виборчих бюлетенях будь-які позначки забороняється.

8. Виборець, який прибув для голосування на виборчу дільницю з відкріплювальним посвідченням у день виборів, включається до списку виборців у порядку, встановленому частиною сьомою статті 31 цього Закону. Виборчі бюлетені виборцю видаються у порядку, встановленому частиною сьомою цієї статті.

9. Виборець може перебувати у приміщенні для голосування протягом часу, необхідного для голосування.

10. Виборчі бюлетені заповнюються виборцем особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність інших осіб. Виборець, який внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншої особи, крім членів виборчої комісії, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій (блоків), офіційних спостерігачів.

11. Виборець не має права передавати свій виборчий бюлетень іншим особам. Отримання незаповненого виборчого бюлетеня від інших осіб, заохочення або змушування виборців до передачі бюлетеня іншим особам шляхом підкупу, погроз або іншим способом забороняється.

12. У виборчому бюлетені для голосування у багатомандатному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти назви партії (блоку), за кандидатів у депутати від якої (якого) він голосує. Виборець може голосувати за кандидатів у депутати лише від однієї партії (блоку) або не підтримати кандидатів у депутати від жодної партії (блоку). У разі непідтримання кандидатів у депутати від жодної партії (блоку) виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті проти слів: «Не підтримую кандидатів у народні депутати України від жодної партії (блоку)».

13. У виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата у депутати, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата у депутати або не підтримати жодного кандидата у депутати. У разі непідтримання жодного кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі виборець робить позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти слів: «Не підтримую жодного кандидата у народні депутати України».

14. Виборець опускає заповнені виборчі бюлетені у виборчу скриньку. Виборець, який не може внаслідок фізичних вад самостійно опустити їх до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це іншій особі, крім членів виборчої комісії, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій (блоків), офіційних спостерігачів.

15. У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування виборча скринька опечатується головою і не менш як трьома членами виборчої комісії, які є представниками різних партій (блоків), у спосіб, що унеможливлює вкидання виборчих бюлетенів. Ця виборча скринька не використовується до закінчення голосування.

16. У разі якщо виборець, заповнюючи бюлетень, припустився помилки, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена виборчої комісії, який видав йому виборчий бюлетень, з проханням видати йому інший виборчий бюлетень. Член виборчої комісії видає інший виборчий бюлетень у порядку, встановленому частиною сьомою цієї статті, тільки в обмін на зіпсований, про що робить відповідну позначку в списку виборців проти прізвища виборця і розписується. Зіпсований виборчий бюлетень негайно погашається як невикористаний, про що складається акт. Зіпсований і погашений виборчий бюлетень при підрахунку голосів враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями.

17. О двадцятій годині голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування, після чого мають право проголосувати лише виборці, які знаходяться в приміщенні для голосування. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються тільки члени комісії та особи, яким цим Законом надано право бути присутніми на засіданні виборчої комісії.

18. На виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, дільнична виборча комісія може оголосити голосування закінченим раніше часу, визначеного частиною першою цієї статті, якщо в голосуванні взяли участь усі виборці, включені до списку виборців.

Стаття 67. Порядок організації голосування за межами приміщення для голосування

1. Виборець, який за станом здоров'я не може прибути до приміщення для голосування, має право звернутися з письмовою заявою до дільничної виборчої комісії з проханням забезпечити йому голосування за межами приміщення для голосування. Така заява може бути подана не пізніш як за дванадцять годин до початку голосування. Положення цієї частини не поширюються на виборчі дільниці, які утворені при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном.

2. Заява виборця про бажання голосувати за межами приміщення для голосування реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та адреса місця проживання виборця.

3. На підставі заяв, зазначених у частині першій цієї статті, дільнична виборча комісія напередодні дня виборів після закінчення строку подання таких заяв робить витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. При цьому у списку виборців у графі «підпис виборця» секретар дільничної виборчої комісії робить запис «голосує вдома».

4. Голосування виборців за межами приміщення для голосування організовують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені виборчою комісією. Ці члени комісії повинні бути представниками різних партій (блоків).

5. Голосування виборців за межами приміщення для голосування організовується з таким розрахунком, щоб виборці змогли проголосувати не пізніш як за годину до закінчення голосування.

6. Голова дільничної виборчої комісії зобов'язаний оголосити про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування. Членам виборчої комісії видаються у необхідній кількості виборчі бюлетені, витяг із списку виборців та опломбована або опечатана виборча скринька, в яку опускається контрольний лист. У цьому листі зазначаються час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування за межами приміщення для голосування, кількість отриманих виборчих бюлетенів, прізвища та ініціали членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, уповноваженими особами партій (блоків), офіційними спостерігачами від партій (блоків) та кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, їхні підписи скріплюються печаткою комісії.

7. При проведенні голосування за межами приміщення для голосування мають право бути присутні офіційні спостерігачі.

8. При організації голосування виборця за межами приміщення для голосування член дільничної виборчої комісії на підставі витягу зі списку виборців за умови пред'явлення виборцем передбаченого у частині другій статті 2 цього Закону документа, що посвідчує його особу, видає виборцю один виборчий бюлетень для голосування в багатомандатному окрузі та один виборчий бюлетень для голосування в одномандатному окрузі. Виборець розписується у контрольному талоні кожного виборчого бюлетеня та у витязі із списку виборців. Член дільничної виборчої комісії вписує своє прізвище та ініціали і розписується у визначених місцях на виборчих бюлетенях та контрольних талонах. Виборець заповнює виборчі бюлетені в порядку, передбаченому частинами дванадцятою та тринадцятою статті 66 цього Закону, та опускає їх у виборчу скриньку.

9. Після проведення голосування за межами приміщення для голосування член дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчі бюлетені, у списку виборців напроти прізвища виборця робить позначку «голосував вдома», зазначає своє прізвище та ініціали і розписується.

10. Витяг із списку виборців, за яким організовувалося голосування виборців за межами приміщення для голосування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, на підставі яких проводилося це голосування.

Стаття 68. Порядок підрахунку голосів на виборчій дільниці

1. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і гласно членами дільничної виборчої комісії на її засіданні, яке проводиться у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування.

2. Засідання дільничної виборчої комісії починається відразу після закінчення голосування, проводиться без перерви і закінчується після складення та підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному та в одномандатному округах.

3. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться дільничною виборчою комісією у послідовності викладених положень цієї статті.

4. Список виборців на виборчій дільниці у разі внесення до нього під час голосування доповнень після закінчення голосування підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою комісії.

5. Дільнична виборча комісія на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному та в одномандатному округах.

6. Дільнична виборча комісія підраховує невикористані виборчі бюлетені окремо в багатомандатному та в одномандатному округах. Кількість таких бюлетенів у кожному з цих округів оголошується і заноситься до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відповідно в багатомандатному та в одномандатному округах. Невикористані виборчі бюлетені погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута бюлетеня. Погашені невикористані виборчі бюлетені разом з бюлетенями, зазначеними у частині шістнадцятій статті 66 цього Закону, запаковуються окремо по багатомандатному та одномандатному округах. На пакетах робляться відповідні написи «Невикористані виборчі бюлетені в багатомандатному виборчому окрузі», «Невикористані виборчі бюлетені в одномандатному виборчому окрузі», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів у відповідному окрузі, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

7. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені, за підписами у списку виборців.

8. Дільнична виборча комісія підраховує кількість контрольних талонів виборчих бюлетенів з підписами виборців та членів виборчої комісії, які їх видавали, окремо в багатомандатному та одномандатному округах. Кількість таких талонів у кожному з цих округів оголошується.

9. У разі відповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині восьмій цієї статті, кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, визначеній у частині сьомій цієї статті, ця кількість оголошується і заноситься до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у графу «Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені».

10. У разі невідповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині восьмій цієї статті, кількості підписів виборців у списку виборців, які отримали виборчі бюлетені, складається акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такої невідповідності, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні уповноважені особи партії (блоку), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі. Підписи скріплюються печаткою комісії. Після цього комісія приймає рішення щодо встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у відповідному окрузі. Ця кількість оголошується і заноситься до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

11. Список виборців, доданий до нього витяг зі списку виборців, передбачений частиною третьою статті 67 цього Закону, відкріплювальні посвідчення, заяви виборців про надання їм можливості проголосувати за межами приміщення для голосування запаковуються в окремий пакет. На пакеті робиться напис «Список виборців», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

12. Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі та контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі запаковуються в окремі пакети. На пакетах робляться відповідні написи «Контрольні талони багатомандатного округу», «Контрольні талони одномандатного округу», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих контрольних талонів у відповідному окрузі, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

13. Перед відкриттям виборчих скриньок дільнична виборча комісія повинна перевірити, чи дорівнює окремо в багатомандатному та одномандатному округах сума кількості невикористаних виборчих бюлетенів у цьому окрузі і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, кількості виборчих бюлетенів у цьому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією. При невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

14. Дільнична виборча комісія перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

15. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток складається акт із зазначенням характеру виявлених пошкоджень, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

16. Виборчі скриньки відкриваються дільничною виборчою комісією почергово. Першими відкриваються виборчі скриньки, що використовувалися при голосуванні виборців за межами приміщення для голосування, а останніми відкриваються, у разі їх наявності, виборчі скриньки з пошкодженими печатками або пломбами, а також іншими пошкодженнями, виявленими під час голосування.

17. При відкритті непошкодженої виборчої скриньки її вміст висипається на стіл, за яким розміщуються члени дільничної виборчої комісії, при цьому перевіряється наявність у скриньці контрольного листа. Виборчі бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці, окремо в багатомандатному та одномандатному округах.

18. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа дільнична виборча комісія складає у порядку, встановленому цією статтею, акт про відсутність у скриньці контрольного листа, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. Ці виборчі бюлетені не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців окремо в багатомандатному та одномандатному округах.

19. У разі виникнення сумнівів щодо достовірності контрольного листа рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають урахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, приймається дільничною виборчою комісією шляхом голосування.

20. Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, запаковуються окремо в багатомандатному та одномандатному округах. На пакетах робляться відповідні написи «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню в багатомандатному окрузі», «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню в одномандатному окрузі», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів у відповідному окрузі, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

21. Виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі відокремлюються від виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі. Виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів окремо в багатомандатному та одномандатному округах.

22. При підрахунку виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії рахує виборчі бюлетені вголос. Усі предмети, що не є виборчими бюлетенями встановленої форми, складаються окремо і не підраховуються. У разі виникнення сумнівів, чи є предмет виборчим бюлетенем, дільнична виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути предмет. На час його огляду підрахунок виборчих бюлетенів припиняється. Предмети, що не є виборчими бюлетенями, запаковуються в окремий пакет. На пакеті робиться напис «Предмети», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата, час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

23. Після підрахунку виборчих бюлетенів у всіх виборчих

скриньках відповідно до вимог частини двадцять першої цієї статті виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках окремо в багатомандатному та одномандатному округах, за винятком виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню відповідно до положень частин вісімнадцятої і дев'ятнадцятої цієї статті, і таким чином встановлює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні відповідно в багатомандатному та одномандатному округах. Кожна з цих кількостей оголошується і заноситься до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

24. Виборчі бюлетені в багатомандатному окрузі розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків назви партій (блоків), написи «недійсні», «проти всіх». Після цього виборчі бюлетені в одномандатному окрузі розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвища кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, написи «недійсні», «проти всіх».

25. При розкладанні виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії показує кожний виборчий бюлетень усім членам комісії, виголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів щодо змісту виборчого бюлетеня виборча комісія вирішує питання шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право оглянути особисто виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

26. Недійсними вважаються виборчі бюлетені, на яких:

1) відсутня печатка цієї дільничної виборчої комісії;

2) не зазначено прізвище та (або) відсутній підпис члена дільничної виборчої комісії, який його видав;

3) у виборчому бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі зроблено більш як одну позначку проти назв партій (блоків) чи проти назви партії (блоку) і тексту «Не підтримую кандидатів у депутати від жодної партії (блоку)»;

4) у виборчому бюлетені для голосування в одномандатному окрузі зроблено більш як одну позначку проти прізвищ кандидатів у депутати чи проти прізвища кандидата у депутати і тексту «Не підтримую жодного з кандидатів у народні депутати України»;

5) не поставлено жодної позначки;

6) не відірвано контрольні талони;

7) неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

27. При виникненні сумнівів щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня підрахунок інших виборчих бюлетенів припиняється.

28. Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо в багатомандатному та одномандатному округах. Кожна з цих кількостей оголошується і заноситься до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Недійсні виборчі бюлетені запаковуються окремо в багатомандатному та одномандатному округах. На пакетах робляться написи «Недійсні виборчі бюлетені багатомандатного округу», «Недійсні виборчі бюлетені одномандатного округу», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих недійсних виборчих бюлетенів у відповідному окрузі, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

29. Дільнична виборча комісія підраховує кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати у багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку кожної партії (блоку), а також кількість голосів виборців, які не підтримали кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі, включених до виборчого списку, від жодної партії (блоку). Під час підрахунку голосів кожен член комісії має право перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені. Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у багатомандатному окрузі оголошуються і заносяться до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі.

30. Дільнична виборча комісія зобов'язана при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у багатомандатному окрузі перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в цьому окрузі, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці в цьому окрузі, виборчих бюлетенів, голоси в яких подані за кандидатів у депутати від кожної партії (блоку), кількості виборчих бюлетенів, у яких виборці не підтримали кандидатів у депутати від жодної партії (блоку). При невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні уповноважені особи партії (блоку), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

31. Виборчі бюлетені з голосами виборців у багатомандатному окрузі, поданими за кандидатів у депутати від кожної партії (блоку), та виборчі бюлетені, в яких виборці не підтримали кандидатів у депутати від жодної партії (блоку), запаковуються окремо. На пакетах зазначаються назва партії (блоку), «Не підтримали кандидатів у депутати від жодної партії (блоку)», номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

32. Після завершення підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у багатомандатному окрузі дільнична виборча комісія підраховує кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата в депутати в одномандатному окрузі, а також кількість голосів виборців, які не підтримали жодного кандидата у депутати в цьому окрузі. Під час підрахунку голосів виборців кожен член дільничної виборчої комісії має право перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені. Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі оголошуються і заносяться до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі.

33. Дільнична виборча комісія при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному окрузі зобов'язана перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в цьому окрузі, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці в цьому окрузі, виборчих бюлетенів, голоси у яких подані за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, виборчих бюлетенів, в яких виборці не підтримали жодного кандидата у депутати. При невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні уповноважені особи партії (блоку), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партії (блоку), кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

34. Виборчі бюлетені з голосами виборців в одномандатному окрузі, поданими за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі, та виборчі бюлетені, в яких виборці не підтримали жодного кандидата у депутати, запаковуються окремо. На пакетах відповідно зазначаються прізвище та ініціали кандидата у депутати, «Не підтримали жодного кандидата у депутати», номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

Стаття 69. Протоколи дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців

1. Дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі за формами, встановленими Центральною виборчою комісією.

2. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в багатомандатному окрузі;

6) кількість виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі від кожної партії (блоку);

8) кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати в багатомандатному окрузі від жодної партії (блоку).

3. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в одномандатному окрузі;

6) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати в одномандатному окрузі;

8) кількість виборців, які не підтримали жодного кандидата у депутати в одномандатному окрузі.

4. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі складається дільничною виборчою комісією у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії, а протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі — у кількості примірників, яка на три більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

5. У кожному з протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної виборчої комісії. Кожен протокол підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії. У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Протоколи засвідчуються печаткою дільничної виборчої комісії. Перші примірники протоколів мають право підписати уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати та їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які були присутні при підрахунку голосів виборців.

6. Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці олівцем, а також внесення до них без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

7. Якщо після підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі дільнична виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на своєму засіданні розглядає питання про внесення змін до нього шляхом складення нового протоколу, на якому робиться помітка «Уточнений».

8. Перший і другий примірники протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та перший примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, а за наявності — і відповідні примірники кожного протоколу з поміткою «Уточнений» запаковуються в окремі пакети. На пакетах робляться відповідно написи «Протокол багатомандатного округу», «Протокол одномандатного округу», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії. Третій примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та другий примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі зберігаються у секретаря дільничної виборчої комісії, відповідно четвертий та третій примірники зазначених протоколів — невідкладно вивішуються для загального ознайомлення в приміщенні дільничної виборчої комісії, а решта по одному примірнику кожного протоколу видається членам дільничної виборчої комісії.

9. Уповноваженим особам партій (блоків), кандидатам у депутати, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, на їх прохання невідкладно видаються копії зазначених у цій статті протоколів, засвідчені головою і секретарем дільничної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожної партії (блоку) та кожного кандидата у депутати, зареєстрованого в одномандатному окрузі.

10. Пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, виборчими бюлетенями, контрольними талонами і предметами, списками виборців, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими комісією, невідкладно після закінчення засідання комісії доставляються до окружної виборчої комісії.

Стаття 70. Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним

1. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах недійсним у разі встановлення нею порушень вимог цього Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним за наявності лише таких обставин:

1) незаконного голосування (вкидання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених частиною чотирнадцятою статті 66 цього Закону; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців по виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування особою більш ніж один раз) у кількості, що перевищує 10 відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у відповідному окрузі;

2) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більш ніж на 10 відсотків кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у відповідному окрузі;

3) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливлює встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує 10 відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у відповідному окрузі.

2. У разі виявлення обставин, зазначених у частині першій цієї статті, у кожному випадку дільнична виборча комісія складає відповідний акт, який підписується всіма присутніми членами дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою виборчої комісії. Такий акт (акти) є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування на виборчій дільниці у відповідному окрузі недійсним.

3. У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах недійсним протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у багатомандатному загальнодержавному окрузі повинен містити лише відомості, зазначені у пунктах 1-6 частини другої статті 69 цього Закону, а протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі —лише відомості, зазначені у пунктах 1-6 частини третьої статті 69 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк. Протоколи складаються дільничною виборчою комісією у порядку, встановленому статтею 69 цього Закону.

4. Виборчі бюлетені запаковуються окремо в багатомандатному та одномандатному округах. На пакетах робляться написи «Виборчі бюлетені багатомандатного округу», «Виборчі бюлетені одномандатного округу», зазначаються номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

5. Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах недійсним та акт (акти), на підставі якого прийнято це рішення, додаються до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних виборчих округах.

Стаття 71. Порядок транспортування і передачі документів до окружної виборчої комісії

1. Транспортування документів, зазначених у частині десятій статті 69 цього Закону, здійснюється головою дільничної виборчої комісії або заступником голови та іншими двома членами цієї комісії, які повинні бути представниками різних партій (блоків), у супроводі працівника органів внутрішніх справ. Під час транспортування документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою документацією.

2. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних виборчих округах та інші документи дільничної виборчої комісії передаються відповідній окружній виборчій комісії на її засіданні.

3. Зміст протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних виборчих округах, утвореній на судні, що перебуває в день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, після їх підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та першого примірника протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, інших документів, зазначених у частині десятій статті 69 цього Закону.

4. Зміст протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних виборчих округах, утвореній при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військовій частині (формуванні), що дислокується за межами України, після їх підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та першого примірника протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі через відповідні центральні органи виконавчої влади в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією. До протоколів додаються інші документи, зазначені у частині десятій статті 69 цього Закону.

Стаття 72. Порядок прийняття та розгляд документів дільничних виборчих комісій окружною виборчою комісією

1. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі й інші документи дільничних виборчих комісій, зазначені у частині десятій статті 69 цього Закону, приймаються і розглядаються на засіданні окружної виборчої комісії.

2. Засідання окружної виборчої комісії починається з моменту першого надходження протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших документів дільничної виборчої комісії і продовжується безперервно до встановлення підсумків голосування в одномандатному окрузі. У цей час члени окружної виборчої комісії не можуть залучатися до виконання інших функцій.

3. У разі відповідності протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі вимогам цього Закону занесені до нього відомості оголошуються.

4. У разі виявлення у протоколі дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі виправлень, помилок, неточностей окружна виборча комісія своїм рішенням може зобов'язати дільничну виборчу комісію внести зміни до цього протоколу відповідно до вимог частини сьомої статті 69 цього Закону. Під час розгляду цього питання дільничною виборчою комісією подані до окружної виборчої комісії примірники протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі та додані до нього документи зберігаються в окружній виборчій комісії.

5. Дільнична виборча комісія зобов'язана у строк, визначений окружною виборчою комісією, розглянути питання про внесення змін до протоколу. Протокол з поміткою «Уточнений» транспортується і передається окружній виборчій комісії в порядку, встановленому статтею 71 цього Закону.

6. За наявності відповідно оформлених актів, складених уповноваженими особами партії (блоку), кандидатами у депутати, їх довіреними особами та офіційними спостерігачами від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та (або) підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, що ставлять під сумнів результати підрахунку голосів виборців на цій дільниці, окружна виборча комісія може прийняти рішення про проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах.

7. У разі наявності акта або письмової заяви осіб, зазначе-

них у частині першій статті 71 цього Закону, про порушення вимог цього Закону під час транспортування протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших документів до окружної виборчої комісії окружна виборча комісія може, а у разі наявних ознак розпечатування пакетів із запакованими документами зобов'язана прийняти рішення про повторний підрахунок голосів виборців на цій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах.

8. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних округах та інші документи дільничної виборчої комісії до проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці окружною виборчою комісією зберігаються у приміщенні засідання окружної виборчої комісії.

9. Повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах здійснюється окружною виборчою комісією з обов'язковою участю членів дільничної виборчої комісії, які передають виборчу документацію, після розгляду і прийняття протоколів та інших документів від усіх дільничних виборчих комісій. У повторному підрахунку окружною виборчою комісією голосів виборців на виборчій дільниці мають право брати участь усі члени цієї дільничної виборчої комісії і можуть бути присутні уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі.

10. Окружна виборча комісія у разі повторного підрахунку нею голосів виборців на цій дільниці складає протокол про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

11. Протоколи про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в багатомандатному окрузі та (або) в одномандатному окрузі складаються окружною виборчою комісією у кількості примірників на чотири більшій, ніж кількість осіб, що входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу. Ці протоколи підписуються присутніми членами окружної виборчої комісії та членами дільничної виборчої комісії, які брали участь у повторному підрахунку голосів, та засвідчуються печаткою окружної виборчої комісії. Відомості протоколів оголошуються. Перший примірник кожного протоколу мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які були присутні при підрахунку голосів виборців.

12. У разі виявлення окружною виборчою комісією на відповідній виборчій дільниці обставин, зазначених у частині першій статті 70 цього Закону, чи інших обставин, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців на виборчій дільниці, окружна виборча комісія може прийняти рішення про визнання голосування на виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах недійсним. У цьому випадку протокол про повторний підрахунок голосів виборців на цій виборчій дільниці в багатомандатному та (або) одномандатному округах складається у порядку, зазначеному у частині одинадцятій цієї статті, та повинен містити лише відомості, зазначені відповідно у пунктах 1-6 частини другої та пунктах 1-6 частини третьої статті 69 цього Закону.

13. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у відповідному окрузі разом з відповідним протоколом дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, голосування на якій визнано недійсним, рішенням окружної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним у багатомандатному та (або) одномандатному окрузі додається відповідно до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та (або) до протоколу окружної виборчої комісії про результати виборів народного депутата України у відповідному одномандатному виборчому окрузі. Другий примірник протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у відповідному виборчому окрузі зберігається у секретаря окружної виборчої комісії, третій — передається дільничній виборчій комісії, четвертий — відразу вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії. Відомості протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у відповідному окрузі оголошуються.

Стаття 73. Встановлення підсумків голосування у багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу

1. Виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у відповідних округах, у тому числі з поміткою «Уточнений», на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних виборчих комісій, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку з виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), що дислокуються за межами України, а у разі повторного підрахунку голосів виборців — протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі встановлює:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у багатомандатному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями одномандатного округу;

2) кількість виборців, включених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу;

6) кількість виборчих бюлетенів для голосування у багатомандатному окрузі, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати від кожної партії (блоку) в багатомандатному окрузі;

8) кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати від жодної партії (блоку) в багатомандатному окрузі.

2. Відомості про підсумки голосування в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу.

3. Протокол про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу складається окружною виборчою комісією у кількості примірників на три більшій, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. Забороняється заповнення протоколу про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу олівцем, а також внесення до нього без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

5. Протокол про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії, та засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної виборчої комісії. У разі відсутності підпису члена окружної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Перший примірник протоколу мають право підписати уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати, їх довірені особи та офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які були присутні при встановленні підсумків голосування в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу. Якщо після підписання зазначеного протоколу окружна виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на своєму засіданні розглядає питання про внесення змін до протоколу шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка «Уточнений».

6. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, а у разі внесення змін до цього протоколу — і протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), разом з відповідними протоколами та актами дільничних виборчих комісій, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу, окремими думками членів окружної виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, заявами і скаргами про порушення окружною виборчою комісією порядку встановлення підсумків голосування в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу та рішеннями, прийнятими окружною виборчою комісією за результатами їх розгляду, окружна виборча комісія невідкладно надсилає до Центральної виборчої комісії, другий примірник протоколу зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії.

7. Уповноваженим особам партій (блоків), офіційним спостерігачам на їх прохання невідкладно видається копія протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та, за наявності, протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу з розрахунку по одній копії кожного протоколу для кожної партії (блоку).

Стаття 74. Встановлення результатів виборів в одномандатному окрузі

1. Якщо на день виборів в одномандатному окрузі не залишилося зареєстрованим жодного кандидата у депутати, окружна виборча комісія приймає рішення про визнання виборів народного депутата України у відповідному одномандатному виборчому окрузі такими, що не відбулися. Це рішення разом з виборчими документами, зазначеними у частині шостій статті 73 цього Закону, надсилається до Центральної виборчої комісії.

2. Окружна виборча комісія після встановлення підсумків голосування в багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі, у тому числі з поміткою «Уточнений», та повідомлень про зміст таких протоколів дільничної виборчої комісії, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку з виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), що дислокуються за межами України, а у разі повторного підрахунку голосів виборців — протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в одномандатному виборчому окрузі встановлює:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями;

2) кількість виборців, включених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного округу;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному окрузі;

6) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у депутати;

8) кількість виборців, які не підтримали жодного кандидата у депутати.

3. Відомості про підсумки голосування в одномандатному окрузі цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному виборчому окрузі.

4. Протокол про підсумки голосування в одномандатному виборчому окрузі складається окружною виборчою комісією у кількості примірників на три більший, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

5. Забороняється заповнення протоколу про підсумки голосування в одномандатному виборчому окрузі олівцем, а також внесення до нього без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

6. Протокол про підсумки голосування в одномандатному виборчому окрузі підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії, та засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної виборчої комісії. У разі відсутності підпису члена окружної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Перший примірник протоколу мають право підписати уповноважені особи партій (блоків), кандидати у депутати, їх довірені особи та офіційні спостерігачі від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, які були присутні при встановленні підсумків голосування в одномандатному окрузі. Якщо після підписання зазначеного протоколу окружна виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на своєму засіданні розглядає питання про внесення змін до протоколу шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка «Уточнений».

7. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі, а у разі внесення змін до цього протоколу — і протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), разом з відповідними протоколами та актами дільничних виборчих комісій, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в одномандатному окрузі, окремими думками членів окружної виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, заявами і скаргами про порушення окружною виборчою комісією порядку встановлення підсумків голосування в одномандатному окрузі та рішеннями, прийнятими окружною виборчою комісією за результатами їх розгляду, окружна виборча комісія невідкладно надсилає до Центральної виборчої комісії, другий примірник протоколу зберігається в окружній виборчій комісії, третій — невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії.

8. Уповноваженим особам партій (блоків), кандидатам у депутати, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам від партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатному окрузі, на їх прохання невідкладно видається копія протоколу.

9. Окружна виборча комісія на підставі протоколу про підсумки голосування виборців в одномандатному виборчому окрузі приймає одне із рішень про результати виборів депутата в одномандатному окрузі: про визнання народного депутата України обраним, про повторне голосування в одномандатному окрузі, про подання до Центральної виборчої комісії щодо визнання виборів в одномандатному окрузі недійсними.

10. Обраним народним депутатом України вважається кандидат у депутати, який одержав більшість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, відносно інших кандидатів у депутати, які балотувалися в цьому окрузі. У разі, коли до виборчого бюлетеня було включено лише одного кандидата у депутати, він вважається обраним, якщо кількість голосів виборців, поданих за нього, перевищує кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів у депутати в одномандатному окрузі.

11. Рішення про результати виборів в одномандатному окрузі окружна виборча комісія разом з документами, зазначеними у частині сьомій цієї статті, невідкладно надсилає до Центральної виборчої комісії.

Стаття 75. Повторне голосування

1. У разі, якщо найбільшу і водночас однакову кількість голосів виборців в одномандатному окрузі набрали два або більше кандидатів у депутати, окружна виборча комісія приймає рішення про призначення повторного голосування щодо цих кандидатів у депутати.

2. Повторне голосування призначається не пізніш як на чотирнадцятий день після дня виборів і проводиться в неділю з додержанням вимог цього Закону.

3. Форма бюлетеня для повторного голосування в одномандатному окрузі з додержанням вимог статті 62 цього Закону затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за 12 днів до дня виборів.

4. Текст виборчого бюлетеня для повторного голосування в одномандатному окрузі затверджується окружною виборчою комісією не пізніш як на другий день після дня виборів з додержанням вимог частини п'ятої статті 62 цього Закону. Текст цього бюлетеня невідкладно надсилається до Центральної виборчої комісії.

5. Бюлетені для повторного голосування повинні бути виготовлені не пізніш як за п'ять днів до дня виборів і передані окружній виборчій комісії не пізніш як за три дні до дня виборів.

6. У разі, якщо з числа кандидатів у депутати, які набрали найбільшу і водночас однакову кількість голосів виборців в одномандатному окрузі, залишився один кандидат у депутати у зв'язку з вибуттям з балотування інших зазначених кандидатів у депутати, окружна виборча комісія скасовує рішення про проведення повторного голосування і приймає рішення про визнання цього кандидата у депутати обраним народним депутатом України в цьому окрузі.

7. У разі, якщо всі кандидати у депутати, які набрали найбільшу і водночас однакову кількість голосів виборців в одномандатному окрузі, зняли свої кандидатури з балотування, окружна виборча комісія скасовує рішення про проведення повторного голосування і приймає рішення про визнання виборів у цьому окрузі такими, що не відбулися.

8. Рішення окружної виборчої комісії, зазначені у частинах шостій і сьомій цієї статті, невідкладно надсилаються окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії та оприлюднюються у місцевих засобах масової інформації не пізніш як на другий день після дня їх прийняття.

Стаття 76. Встановлення результатів виборів депутатів у багатомандатному окрузі

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних виборчих комісій про підсумки голосування в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі в межах відповідних одномандатних виборчих округів не пізніш як на п'ятнадцятий день з дня виборів встановлює результати виборів депутатів у багатомандатному окрузі, про що складає протокол. До протоколу про результати виборів депутатів у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі заносяться прописом та цифрами такі відомості:

1) кількість виготовлених виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі;

2) кількість виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями;

3) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях;

4) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі;

5) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в багатомандатному окрузі;

6) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в багатомандатному окрузі;

7) кількість виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному окрузі, визнаних недійсними;

8) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії (блоку);

9) відсоток голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати від кожної партії (блоку), у відношенні до кількості виборців, які взяли участь у голосуванні;

10) кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій (блоків), від жодної партії (блоку).

2. Право на участь у розподілі депутатських мандатів набувають кандидати у депутати, включені до виборчих списків партій (блоків), що отримали чотири і більше відсотків голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

3. Кандидати у депутати, включені до виборчого списку партії (блоку), який отримав менше чотирьох відсотків голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, права на участь у розподілі депутатських мандатів не мають.

4. Депутатські мандати розподіляються між виборчими списками партій (блоків) пропорційно до кількості отриманих голосів виборців кандидатами у депутати, включеними до виборчих списків, які зазначені у частині другій цієї статті, у послідовності, визначеній частинами п'ятою — сьомою цієї статті.

5. Кількість голосів виборців, необхідних для отримання одного депутатського мандата (далі — виборча квота), обчислюється шляхом ділення сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків партій (блоків), що отримали чотири і більше відсотків голосів виборців, на число депутатських мандатів.

6. Кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків кожної партії (блоку), що набули право на участь у розподілі депутатських мандатів, ділиться на виборчу квоту. Ціла частина отриманого числа становить кількість депутатських мандатів, що отримали кандидати у депутати цієї партії (блоку). Дробові залишки враховуються при розподілі решти депутатських мандатів, що залишаються після цього нерозподіленими.

7. Партії (блоки), кандидати у депутати від яких мають більші порівняно з іншими дробові залишки після ділення, отримують по одному додатковому депутатському мандату, починаючи з виборчого списку партії (блоку), що має найбільший дробовий залишок. Якщо дробові залишки у двох чи більше виборчих списках партій (блоків) однакові, першим додатковий депутатський мандат отримує той виборчий список партії (блоку), за кандидатів у депутати від якої віддано більшу кількість голосів виборців.

8. Результатом виборів депутатів є визначення в порядку черговості у виборчих списках партій (блоків) осіб, обраних депутатами від партій (блоків), відповідно до кількості депутатських мандатів, отриманих виборчими списками партій (блоків).

9. Після встановлення кількості депутатських мандатів, отриманих виборчими списками партій (блоків), та визначення відповідно до вимог частини восьмої цієї статті осіб, обраних депутатами, Центральна виборча комісія у протоколі про результати виборів народних депутатів України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі зазначає:

1) кількість депутатських мандатів, отриманих виборчими списками партій (блоків);

2) прізвища, імена, по батькові, рік народження, професію, посаду (заняття), місце роботи, адресу місця проживання, партійність обраних депутатів.

10. Протокол Центральної виборчої комісії про результати виборів народних депутатів України у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі складається у двох примірниках, підписується головою, заступником голови, секретарем комісії та іншими членами комісії, присутніми на засіданні, і скріплюється печаткою Центральної виборчої комісії. До протоколу додаються, за наявності, окремі думки членів Центральної виборчої комісії, викладені у письмовій формі, заяви і скарги щодо порушень порядку встановлення результатів виборів у багатомандатному окрузі Центральною виборчою комісією та рішення, які комісія прийняла в результаті їх розгляду. Перший примірник протоколу зберігається у Центральній виборчій комісії, другий — невідкладно вивішується для загального ознайомлення в приміщенні Центральної виборчої комісії. На прохання представників партій (блоків) їм видаються копії протоколу.

Стаття 77. Визнання виборів недійсними

1. Центральна виборча комісія може визнати вибори депутата в одномандатному окрузі недійсними за поданням відповідної окружної виборчої комісії у разі, якщо:

1) в ході проведення виборів депутата в одномандатному окрузі або при підрахунку голосів виборців у цьому окрузі мали місце порушення вимог цього Закону, які не дозволяють з достовірністю визначити результати волевиявлення виборців;

2) кількість виборчих дільниць, на яких голосування в одномандатному окрузі було визнано недійсним, становить не менше 25 відсотків від загальної кількості виборчих дільниць, утворених на території цього одномандатного округу.

2. Не можуть бути підставою для визнання недійсними виборів депутата в одномандатному окрузі порушення вимог цього Закону, які мали на меті спонукати чи спонукали виборців голосувати за кандидатів у депутати, не обраних депутатами за результатами голосування в цьому окрузі, а також порушення, що мали місце на виборах депутатів у багатомандатному окрузі в межах території одномандатного округу.

3. Рішення про внесення подання до Центральної виборчої комісії про визнання виборів депутата в одномандатному окрузі недійсними приймається на засіданні окружної виборчої комісії двома третинами членів комісії від її складу.

4. Подання про визнання виборів депутата в одномандатному окрузі недійсними, яке повинно містити мотивовані підстави визнання виборів недійсними, вноситься окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії разом з документами, зазначеними у частині шостій статті 73 і частинах першій, сьомій статті 74 цього Закону.

5. Центральна виборча комісія може визнати вибори депутата в одномандатному окрузі недійсними за власною ініціативою за наявності підстав, передбачених у частині першій цієї статті, або на підставі рішення суду.

Стаття 78. Офіційне оприлюднення результатів виборів

1. Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день з дня встановлення результатів виборів у багатомандатному та одномандатних округах офіційно оприлюднює результати виборів депутатів у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр». Список обраних депутатів публікується із зазначенням в алфавітному порядку їх прізвища, імені, по батькові і року народження, професії, посади (заняття), місця роботи, місця проживання, партійності, виборчого округу, суб'єкта висування.

2. Офіційне оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів є підставою для звільнення з роботи (посади), несумісної з депутатським мандатом, та прийняття рішення про припинення дії іншого представницького мандата особи, обраної депутатом.

Стаття 79. Реєстрація обраних депутатів

1. Особа, обрана депутатом, для її реєстрації народним депутатом України зобов'язана подати до Центральної виборчої комісії не пізніш як на двадцятий день з дня офіційного оприлюднення результатів виборів документ про її звільнення з роботи (посади), несумісної з депутатським мандатом, та (або) копію зареєстрованої заяви про припинення дії іншого представницького мандата, поданої до відповідної ради.

2. У разі звернення особи, обраної депутатом, до Центральної виборчої комісії про наявність поважних причин, які перешкоджають виконати вимоги частини першої цієї статті, Центральна виборча комісія може прийняти рішення про визнання цих причин поважними і встановити інший строк виконання зазначених вимог або про відмову у визнанні цих причин поважними.

3. При отриманні документів, зазначених у частині першій цієї статті, Центральна виборча комісія приймає рішення про реєстрацію обраного депутата.

4. У разі невиконання без поважних причин особою, обраною депутатом у багатомандатному окрузі, у строки, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, вимог частини першої цієї статті Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка відмовилася від депутатського мандата, та визнає обраним депутатом у багатомандатному окрузі наступного за черговістю кандидата у депутати у виборчому списку відповідної партії (блоку).

5. У разі невиконання без поважних причин у строки, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, особою, обраною депутатом в одномандатному окрузі, вимог частин першої та другої цієї статті Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка відмовилася від депутатського мандата, та призначає повторні вибори у відповідному одномандатному окрузі.

6. Особі, зареєстрованій депутатом, Центральна виборча комісія не пізніш як на сьомий день з дня її реєстрації видає тимчасове посвідчення народного депутата України встановленого нею зразка.

7. Рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію депутата та тимчасове посвідчення народного депутата України є підставою для складення ним присяги народного депутата України.

Стаття 80. Посвідчення народного депутата України

Після складення депутатом присяги народного депутата України Центральна виборча комісія не пізніш як на сьомий день видає йому посвідчення народного депутата України встановленого нею зразка.

Стаття 81. Заміщення депутатів, обраних у багатомандатному окрузі, які вибули

1. У разі коли народний депутат України, обраний в багатомандатному окрузі, достроково припинив повноваження або його повноваження достроково припинені на підставах і в порядку, передбачених Конституцією України і законами України, за рішенням Центральної виборчої комісії обраним депутатом визнається наступний за черговістю кандидат у депутати у виборчому списку відповідної партії (блоку). Якщо черговість для отримання депутатського мандата вичерпана, депутатський мандат залишається вакантним до проведення чергових або позачергових виборів.

2. Реєстрація особи, обраної депутатом відповідно до частини першої цієї статті, та видача їй тимчасового посвідчення народного депутата України здійснюються Центральною виборчою комісією у порядку, передбаченому статтею 79 цього Закону.

3. Партія (блок), яка висувала кандидатів у депутати, включених до її виборчого списку, що взяв участь у розподілі депутатських мандатів, може прийняти рішення про виключення кандидата у депутати, не обраного депутатом згідно з частиною восьмою статті 76 цього Закону, зі свого виборчого списку у будь-який час після дня виборів до реєстрації цієї особи як народного депутата України відповідно до частини першої цієї статті. Таке рішення приймається відповідно до статуту партії (угоди про утворення блоку) з'їздом (зборами, конференцією) партії чи міжпартійним з'їздом (зборами, конференцією) партій, що входили до блоку на день виборів. Витяг з протоколу з'їзду (зборів, конференції), підписаний головуючим, та рішення, підписане керівником партії (керівниками партій, що входили до блоку на день виборів) та скріплене печаткою партії (печатками відповідних партій), протягом п'яти днів з дня прийняття рішення передаються до Центральної виборчої комісії. На підставі цих документів Центральна виборча комісія протягом семи днів приймає рішення про виключення зазначеного у рішенні кандидата у депутати з виборчого списку партії (блоку).

Розділ XI. ПОВТОРНІ, ПРОМІЖНІ ТА ПОЗАЧЕРГОВІ ВИБОРИ

Стаття 82. Особливості підготовки і проведення повторних виборів

1. Повторні вибори депутата в одномандатному окрузі проводяться у разі, якщо вибори депутата у цьому окрузі визнані недійсними або такими, що не відбулися, або у разі визнання особи такою, яка відмовилася від депутатського мандата, відповідно до частини п'ятої статті 79 цього Закону.

2. Рішення про призначення повторних виборів депутата в одномандатному окрузі приймається Центральною виборчою комісією у строк, встановлений частиною четвертою статті 15 цього Закону.

3. Повторні вибори депутата в одномандатному окрузі проводяться в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування рішення про їх призначення тими ж окружною та дільничними виборчими комісіями на тих же виборчих дільницях і за тими ж списками виборців, що використовувалися для проведення чергових (проміжних) виборів. Висування і реєстрація кандидатів у депутати та інші виборчі процедури проводяться в порядку, встановленому статтею 84 цього Закону.

4. Форма виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі для проведення повторних виборів затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за 24 дні до дня виборів. Текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджується відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за 20 днів до дня виборів.

5. На повторних виборах депутата в одномандатному окрузі не можуть балотуватися особи, з вини яких за рішенням суду вибори депутата або повторне голосування в одномандатному окрузі були визнані недійсними, а також щодо яких було скасовано рішення про реєстрацію їх як кандидатів у депутати з підстав порушення вимог цього Закону.

Стаття 83. Особливості підготовки і проведення проміжних виборів

1. Проміжні вибори депутата в одномандатному окрузі проводяться у разі, якщо народний депутат України, обраний у цьому окрузі, достроково припинив повноваження або його повноваження були достроково припинені на підставах і в порядку, передбачених Конституцією і законами України.

2. Рішення про призначення проміжних виборів депутата в одномандатному окрузі приймається Центральною виборчою комісією у строк, встановлений частиною п'ятою статті 15 цього Закону.

3. Проміжні вибори депутата в одномандатному окрузі проводяться в останню неділю шістдесятиденного строку з дня опублікування рішення про їх призначення. Утворення виборчих комісій, виборчих дільниць, висування і реєстрація кандидатів у депутати та інші виборчі процедури проводяться в порядку, встановленому статтею 84 цього Закону.

4. Списки виборців складаються в порядку, встановленому частинами дев'ятою та десятою статті 84 цього Закону.

5. Форма виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за 24 дні до дня проведення проміжних виборів. Текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджується відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за 20 днів до дня виборів.

Стаття 84. Особливості підготовки і проведення позачергових виборів депутатів

1. Для проведення позачергових виборів депутатів використовуються одномандатні округи, утворені для проведення останніх виборів народних депутатів України.

2. Виборчі дільниці для проведення позачергових виборів утворюються не пізніш як за 19 днів до дня виборів, а у винятковому випадку утворення виборчої дільниці відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону — не пізніш як за п'ять днів до дня виборів у порядку, встановленому цим Законом.

3. Окружні виборчі комісії утворюються не пізніш як за 50 днів до дня виборів за поданнями партій (блоків) — суб'єктів виборчого процесу останніх виборів народних депутатів України, що вносяться до Центральної виборчої комісії не пізніш як за 22 дні до дня виборів.

4. Дільничні виборчі комісії утворюються не пізніш як за 12 днів до дня виборів, а у винятковому випадку утворення виборчої дільниці відповідно до частини сьомої статті 17 цього Закону — одночасно з утворенням виборчих дільниць за поданнями районних, міських (міськрайонних) чи вищого рівня осередків (організацій) партій (осередків (організацій) партій, що входять до блоку) — суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати, зареєстрованих у відповідних одномандатних округах, що вносяться до окружної виборчої комісії за 15 днів до дня виборів у порядку, встановленому статтею 21 цього Закону.

5. Висування, самовисування кандидатів у депутати починається на наступний день після опублікування Указу Президента про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України і закінчується за 40 днів до дня виборів.

6. Подання документів до відповідної виборчої комісії для реєстрації кандидатів у депутати закінчується за 30 днів до дня виборів. Реєстрація кандидатів у депутати закінчується за 25 днів до дня виборів.

7. Передвиборна агітація розпочинається за 24 дні до дня виборів.

8. Інформаційні плакати партій (блоків), кандидатів у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, зазначені у статті 52 цього Закону, виготовляються не пізніш як за 15 днів до дня виборів.

9. Списки виборців складаються виконавчими органами сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органами (посадовими особами), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, на основі списків виборців для останнього голосування на виборах народних депутатів України, виборах Президента України, всеукраїнському чи місцевому референдумі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зазначені органи уточнюють ці списки та передають їх дільничним виборчим комісіям не пізніш як за 10 днів до дня виборів.

10. На виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, на суднах, що в день виборів перебувають у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, установах кримінально-виконавчої системи та в інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування, списки виборців складаються у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 30 цього Закону.

11. Форма і текст виборчого бюлетеня для голосування в багатомандатному окрузі та форма виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніш як за 24 дні до дня виборів. Текст виборчого бюлетеня для голосування в одномандатному окрузі затверджується відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за 20 днів до дня виборів.

Розділ XII. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 85. Відповідальність за порушення законодавства України про вибори депутатів

1. Особа притягується до кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності в порядку, встановленому законом, якщо:

1) перешкоджає шляхом насильства, обману, погроз, підкупу чи іншим способом вільному здійсненню громадянином України права обирати і бути обраним;

2) використовує своє посадове або службове становище з метою бути обраним депутатом;

3) вчасно не склала списки виборців чи не уточнила відомості, що повинні містити ці списки;

4) порушує право громадянина на ознайомлення зі списком виборців;

5) поширює явно неправдиві відомості про кандидатів у депутати або здійснює інші дії, що принижують честь і гідність кандидатів у депутати;

6) перешкоджає вести передвиборну агітацію чи порушує встановлені правила ведення передвиборної агітації;

7) порушує встановлений цим Законом порядок фінансування виборчого процесу;

8) перешкоджає або втручається в роботу виборчих комісій або в діяльність членів виборчих комісій, пов'язану з виконанням ними своїх повноважень;

9) перешкоджає голосуванню на виборчих дільницях;

10) порушує таємницю голосування;

11) примушує виборців голосувати всупереч їх волевиявленню;

12) порушує вимоги цього Закону під час видачі виборчих бюлетенів: видає громадянам виборчі бюлетені з метою надання їм можливості проголосувати за інших осіб чи проголосувати більше ніж один раз в ході голосування, видає виборчі бюлетені громадянам, які не включені до списку виборців на виборчій дільниці, або видає громадянам заповнені виборчі бюлетені;

13) передає іншим особам незаповнені виборчі бюлетені, крім випадків, передбачених цим Законом;

14) вчинила підлог виборчих документів, приписку, склала і видала явно неправдиві документи, здійснила явно неправильний підрахунок голосів виборців або неправильно встановила результати виборів.

2. Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства України про вибори депутатів.

Стаття 86. Зберігання виборчої та іншої документації і матеріальних цінностей

1. Центральна виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів передає виборчу та іншу документацію до відповідної центральної державної архівної установи, а окружні виборчі комісії передають таку документацію до відповідних місцевих державних архівних установ.

2. Перелік виборчої та іншої документації, що підлягає зберіганню в державних архівних установах, та порядок її передачі до цих установ визначаються Центральною виборчою комісією за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, який здійснює управління архівною справою.

3. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування після припинення повноважень дільничних та окружних виборчих комісій зобов'язані забезпечити збереження виборчих скриньок, кабін для голосування, печаток, штампів цих комісій, методичної літератури, що їм надавалися на період виборчого процесу.

4. Протоколи виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у багатомандатному окрузі в межах одномандатного округу, про підсумки голосування в одномандатних округах та про результати виборів депутатів, виборчі бюлетені, контрольні талони виборчих бюлетенів, списки виборців, акти, заяви, скарги про порушення вимог цього Закону при проведенні голосування і підрахунку голосів виборців, інші протоколи та рішення виборчих комісій зберігаються у місцевих державних архівних установах протягом трьох років з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів, після чого знищуються в установленому порядку.

5. Державні архівні установи забезпечують доступ до виборчої документації по виборах депутатів у порядку, встановленому законодавством України.

Розділ XIII. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

2. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Для підготовки і проведення голосування в день виборів депутатів 31 березня 2002 року загальні списки виборців, зазначені у частині першій статті 30 цього Закону, складаються до 15 січня 2002 року.

4. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк після опублікування цього Закону:

підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

5. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України «Про вибори народних депутатів України» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 43, ст.280; 1998 р., № 5, ст.16, ст.18, ст.19, № 10, ст.38, № 14, ст.62; 2000 р., № 30, ст.234; 2001 р., № 9, ст.38);

Постанову Верховної Ради України від 3 березня 1998 року «Про чинність Закону України «Про вибори народних депутатів України» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 8, ст.30).

Президент України
Л. КУЧМА.

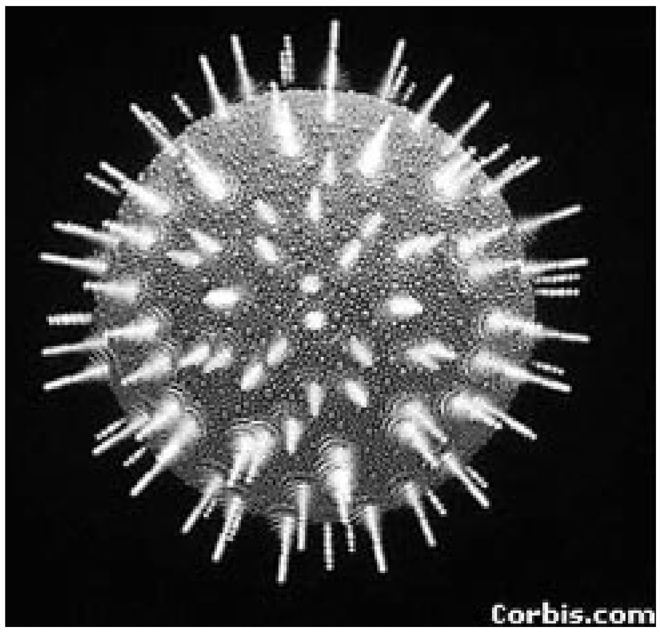
м. Київ,
18 жовтня 2001 року,
№ 2766-III.

«Я помру, як сідатиме сонце»

Цей на вигляд симпатичний їжачок насправді підступний убивця — вірус імунодефіциту

Зона смерті

Більше за все на світі він любив сонце. Воно безжалісно обпалює наше тіло влітку і зігріває теплими променями взимку. Женя міг годинами спостерігати, як заходить сонце. Згадував своє минуле. Як би він хотів почати все спочатку! Та в жодного з нас немає такої змоги. І йому нічого не залишалося, як змиритися з тим, що він помре.

Женя вирвав сторінки зі свого щоденника і простягнув мені. «А чому вирвані? — запитала я. «А так загадковіше. До речі, ти їх так і називай — вирваними». І він дав мені те, чого хотів позбутися — спогади. Дозволив читати, але просив ні про що не питати. А через три місяці помер. Днями йому виповнилося б 22....

16 жовтня. «Ніколи в житті не вів щоденника. Та тепер саме час почати. Адже не так уже й багато залишилося радіти цьому життю. Мені вирок уже винесено — СНІД. Раніше я думав, що це найжахливіше слово, але тепер до нього вже звик. І кого звинувачувати в моєму вироку? Знаю: себе за те, що підсів на наркотики. Але ж я вилікувався від наркозалежності! Та знаю, що вже ніколи не вилікуюся від СНІДу...

Я люблю осінь. Листя тікає з-під ніг, а вітер бавиться твоїм волоссям. А ще я люблю захід сонця. Я знаю, що помру саме тоді, коли сідатиме сонце. Я так хочу. Коли це небесне сяйво ховається за горизонт, мені здається, що всі мої проблеми відходять разом з ним».

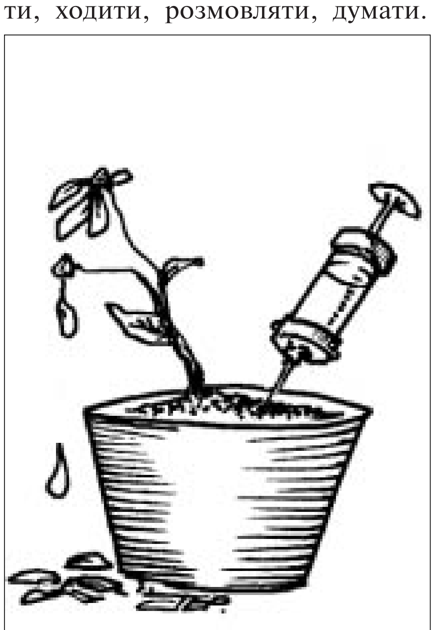
27 січня. «Сніг. Білий і пухнастий. Наче перлина, лежить прямо на землі. Як я раніше цього не помічав! Дивно, але ми, люди, починаємо цінувати всю красу життя тільки під загрозою її втрати. Я ненавиджу білий колір. У лікарні мене він переслідує: білі стіни, лікарі в білих халатах, навіть сни я бачу білого кольору. Але сніг — це щось від Бога».

13 квітня. «Ті перли, про які я писав у квітні, вже зникли. Весна стукає у вікна й двері. До наших сердець. Ні, до ваших. До мого серця вона вже не має права стукати. А колись і я кохав... Називав її «своїм Свєтіком» і готовий був кинути до її ніг увесь світ. Міг пробачити все, крім зради. Якоїсь миті здавалося, що це вона підштовхнула мене до наркотиків. Але ні, винуватий я сам».

23 липня. «Мені погано. Цей вірус цілком з'їдає мене. Він господар у моєму організмі. Здається, це останній запис у щоденнику. Мені стає дедалі важче писати, ходити, розмовляти, думати. Єдине, на що є сили, так це на зустрічі із заходом сонця. Ним я можу милуватися, навіть знепритомнівши. Я його відчуваю. Лікарі не кажуть мені про смерть, але я хочу почути, коли все скінчиться. Адже вони знають і я хочу знати. Лякає, що не встигну попрощатися з заходом сонця...

Не думав, що буду бранцем вірусу. Коли кажуть, що в тебе СНІД, ти сприймаєш це як вирок. А потім так хочеш жити! Але думати треба було раніше. Все-таки інколи буває дуже пізно...»

Помер він, як і хотів, коли сідало сонце. А ці вирвані сторінки з щоденника я віддала його мамі. Вона й не здогадувалася про їх існування. Адже її син ніколи раніше не вів щоденника. Та в житті бувають миттєвості, коли ми починаємо робити щось уперше. Хай навіть в останні дні нашого життя...

То що ми знаємо про чуму XX сторіччя?

Відомо, що СНІД — це синдром набутого імунодефіциту. Вперше про нього заговорили 1981-го, і відтоді це слово не сходить зі шпальт газет і журналів, з екранів телевізорів. Цей вірус уже встиг завоювати «титул» чуми XX сторіччя. Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) на сьогодні офіційно зареєстровано 36 мільйонів ВІЛ-інфікованих і 16 мільйонів тих, хто помер. Першого грудня ми відзначаємо Міжнародний день боротьби зі СНІДом. Але ми, як і раніше, не хочемо думати і вірити, що цей вірус має безпосередній стосунок до кожного з нас.

Згідно з ВООЗ, СНІД — вірусна хвороба, яка перешкоджає боротьбі організму проти інфекцій і ракових захворювань. Заражені люди найбільше піддаються багатьом незвичайним захворюванням, які загрожують життю. І ефективних способів лікування досі немає.

Повторення — мати навчання. І мені здається, варто ще раз нагадати про можливе зараження ВІЛ-інфекцією здорової людини. Спеціалісти визначають кілька шляхів. Але головні з них такі:

— безладні статеві зв'язки;

— потрапляння крові ВІЛ-інфікованого в найменшу подряпинку здорової людини;

— вертикальна передача від матері до дитини під час вагітності, народження чи годування груддю.

Зазвичай ВІЛ визначають з допомогою тесту на ВІЛ-антитіла. Та він може бути позитивним навіть у неінфікованої людини. У таких випадках проводять так званий повторний чи перевірний тест.

Українське законодавство про СНІД проголошує, що всі, хто живе з ВІЛ, мають отримувати безплатне лікування. Та на сьогодні Україна не має коштів, щоб купувати антивірусні препарати. Країна також не в змозі здійснювати весь спектр необхідних клінічних обстежень і спостережень. До речі, тест на вірус коштує від 100 до 200 доларів. За статистикою, більшість ВІЛ-інфікованих — наркомани. Їм рідко прописують антивірусні препарати, адже такі люди не завжди можуть дотримуватися режиму приймання ліків.

Проте в Україні збереглася повноцінна система охорони здоров'я. Ця система потерпає від браку коштів і досвіду, та її основи все ще існують. Якби наші спеціалісти пройшли певну підготовку і були забезпечені новим обладнанням, то вільно могли б призначати медикаменти і досліджувати результати їх застосування.

Український уряд у листопаді минулого року сприйняв ситуацію зі СНІДом як епідемію і національну катастрофу. Указом Президента України «Про невідкладні заходи щодо попередження поширення ВІЛ-інфекції і СНІДу» було засновано Національний комітет ВІЛ-СНІД. Цей указ проголошує необхідність посилення медичного догляду за людьми, ураженими епідемією.

Численні опитування населення показали, що люди бояться і до пуття не розуміють, що таке СНІД. І якщо їхній друг раптом буде заражений, то спілкування з ним припиниться. Але ж через рукостискання інфекція не передається. І можливо, ваша допомога і підтримка потрібні такій людині найбільше. Не відвертайтеся, а краще разом з ним подолайте цей життєвий бар'єр.

І наприкінці хочу нагадати, що літератури про СНІД у наш час вдосталь. Треба її лише вчасно прочитати, щоб потім не наробити дурниць. Є також спеціалісти, які готові вам завжди допомогти. Головне — вчасно до них звернутися.

Ірина ВАСИЛЬЧЕНКО.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

P. S.

У матеріалі використано дані Міжнародного Альянсу з ВІЛ/СНІД.

Спорт

■ *До зустрічей Україна—Німеччина*

Це вже історія

Федерацію футболу України ФІФА та УЄФА офіційно визнали 3 липня 1992 року. За період з 1992 по 2001 рік національна збірна України мала зустрічі зі збірними 28 країн світу. А також змагалася в чотирьох відбіркових циклах. До речі, останній ще триває. Адже 10 і 14 листопада в Києві та Дортмунді українські футболісти посперечаються за путівку до фіналу чемпіонату світу-2002 у матчах плей-оф зі збірною Німеччини.

За цей період збірну України очолювали: Олег БАЗИЛЕВИЧ — 1993—1994 роки; Йожеф САБО — 1994-й, 1996—1999-й; Анатолій КОНЬКОВ — 1995-й; Валерій ЛОБАНОВСЬКИЙ —з 2000-го і дотепер.

Матчем 7 вересня 1994 року в Києві проти збірної Литви (0:2) українці стартували в першому для себе відбірковому циклі — до чемпіонату Європи-96. Україна — Словенія — 0:0, Україна — Естонія — 3:0 (Коновалов, Кирс — автогол, Гусейнов), Хорватія — Україна — 4:0, Україна — Італія — 0:2, Естонія — Україна — 0:1 (Гусейнов), Україна — Хорватія — 1:0 (Калитвинцев), Україна — Литва — 3:1 (Гусейнов — 2, Гусін), Словенія — Україна — 3:2 (Скрипник, Гусейнов), Італія — Україна — 3:1 (Полунін).

Потім був відбірковий цикл до чемпіонату світу 1998 року.

Північна Ірландія — Україна — 0:1 (Ребров), Україна — Португалія — 2:1 (Попов, Максимов), Португалія — Україна — 1:0, Албанія — Україна —0:1 (Ребров), Україна — Північна Ірландія — 2:1 (Косовський, Шевченко), Німеччина — Україна — 2:0, Україна — Вірменія — 1:1 (Шевченко), Україна — Німеччина — 0:0, Україна — Албанія — 1:0 (Ребров), Вірменія — Україна — 0:2 (Шевченко, Максимов).

***Плей-оф.* Хорватія — Україна — 2:0, Україна — Хорватія — 1:1 (Шевченко).**

Відбірковий цикл до чемпіонату Європи-2000

Україна — Росія — 3:2 (Попов, Скаченко, Ребров), Андорра — Україна — 0:2 (Косовський, Ребров), Україна — Вірменія — 2:0 (Скаченко, Гусін), Україна — Франція — 0:0, Україна — Ісландія — 1:1 (Ващук), Україна — Андорра — 4:0 (Попов, Ребров, Дмитрулін, Гусін), Вірменія — Україна — 0:0, Україна — Франція — 0:0, Ісландія — Україна — 0:1 (Ребров), Росія —Україна — 1:1 (Шевченко).

***Плей-оф.* Словенія — Україна — 2:1 (Шевченко), Україна — Словенія — 1:1 (Ребров).**

Відбірковий цикл до чемпіонату світу 2002 року

Україна — Польща — 1:3 (Шевченко), Україна — Вірменія — 3:2 (Шевченко — 2, Гусін), Норвегія — Україна — 0:1 (Шевченко), Україна — Білорусь — 0:0, Уельс — Україна — 1:1 (Шевченко), Україна — Норвегія — 0:0, Україна — Уельс — 1:1 (Зубов), Білорусь — Україна — 0:2 (Шевченко — 2), Україна — Вірменія — 3:0 (Шевченко, Воробей — 2), Польща — Україна — 1:1 (Шевченко).

Найбільше матчів за збірну України провели

Олександр Головко («Динамо») — 50, Сергій Ребров («Динамо», «Тоттенгем», Лондон) — 45, Олег Лужний («Динамо», «Арсенал», Лондон) — 44, Сергій Попов («Шахтар», «Зеніт», Росія) — 42.

***Найкращий бомбардир* — Андрій Шевченко («Динамо», «Мілан») — 18 м'ячів у 39 матчах.**

А це — ще попереду

***Плей-оф.* Україна—Німеччина (10 і 14 листопада, Київ—Дортмунд)..**

Ми вже ознайомили вас з іменами українських футболістів, які готуються до цих важких іспитів. А сьогодні пропонуємо список кандидатів до збірної Німеччини, який оприлюднив її тренер Руді Феллер.

***Воротарі:* Олівер Кан («Баварія»), Йєнс Леманн («Боруссія» Д); оборонці — Марко Ремер («Герта»), Йєнс Новотни («Байєр»), Томас Лінке («Баварія»), Франк Бауманн («Вердер»), Себастьян Кель («Фрайбург»), Крістіан Вернс («Боруссія» Д); півоборонці — Міхаель Баллак, Карстен Рамелов, Бернд Шнайдер (усі — «Байєр»), Дитмар Гаманн («Ліверпуль», Англія), Крістіан Циге «Тоттенгем», Англія), Йорг Беме («Шальке»), Ларс Риккен («Боруссія» Д); нападники — Олександр Циклер, Карстен Янкер (обидва — «Баварія»), Олівер Нойвилл («Байєр»), Олівер Бірхофф («Монако», Франція), Мирослав Клосе («Кайзерслаутерн»), Марко Боде («Вердер»), Жеральд Азамоа («Шальке»).**

Квартети визначилися

***Ліга чемпіонів.* Відбулося жеребкування другого групового раунду.**

***А.* «Манчестер Юнайтед», «Боавішта», «Нант», «Баварія».**

***В.* «Рома», «Ліверпуль», «Барселона», «Галатасарай».**

***С.* «Порту», «Спарта», «Реал», «Панатінаїкос».**

***D.* «Арсенал», «Ювентус», «Байєр», «Депортиво».**

Нинішнього року матчі відбудуться 20 і 21 листопада, 4 і 5 грудня, а решта — в лютому 2002 року.

Лише результати

Кубок України. Перші матчі 1/4 фіналу. «Шахтар» — «Карпати». 2:0. 13 000. Попов, 12, Тимощук, 18. «Металіст» — «Динамо». 1:1. 20 000. Рудняк, 62 — Шацьких, 17. «Металург» Д — «Закарпаття». 1:0. 3 000. Яксманицький, 14.

В.Б.

А якщо позов буде задоволено...

Чи може прокуратура захищати інтереси СІЗО, нехтуючи правами людини?

Повертаючись до теми

Можна лише здогадуватися, який переполох наробила в Держдепартаменті з виконання покарань публікація «Заарештований судиться з адміністрацією СІЗО», опублікована 9 жовтня 2001 року в газеті «Голос України». Нагадаємо, йшлося про безпрецедентний судовий розгляд за позовом Сергія Іванченка, в якому заарештований обвинувачує адміністрацію Дніпропетровського СІЗО №3 у порушенні своїх прав. Держдепартамент відреагував на публікацію оперативно. Вже 12 жовтня до Дніпропетровська, де проходить слухання справи, прибув з Києва представник цієї організації. Судячи з усього, у столиці відбулося серйозне «розбирання польотів» і було вирішено, по-перше, взяти процес під безпосередній контроль, а по-друге, залучити до справи додаткові сили. Втім, про все по черзі.

До справи долучається прокуратура

До переполоху в Держдепартаменті ми ще повернемося, а поки що розповімо про перебіг суду. Чергове його засідання не відбулося. Представник відповідача —заступник начальника СІЗО із соціальних питань Валерій Чорний до суду не прийшов. Суддя Сергій Уханенко сказав, що Валерій Петрович по телефону повідомив приголомшливу новину: із СІЗО №3 здійснено втечу. Звісно, зайнятий у розшукових заходах Валерій Чорний приїхати на засідання не зміг.

Опинитися поряд із ізолятором, з якого втік злочинець, і не скористатися з нагоди отримати інформацію з перших рук, було б непробачно. До начальника СІЗО Сергія Рожка мене пустили без проблем. Сергій Григорович, вислухавши прохання прокоментувати подію, здивувався і запевнив, що всі ув'язнені сидять у камерах.

— Ну, може, хоч спроба втечі була?

— Ні, нічого такого не було.

Отже, не було втечі, не було спроби і, взагалі, «нічого такого» не було. Що змусило Валерія Чорного лякати суддю Уханенка повідомленням про втечу злочинця? Мабуть, це питання так і залишиться без відповіді. Річ у тім, що після відвідання СІЗО журналістом підполковник Чорний передав до суду письмову заяву, в якій пояснив, що не зміг прибути на засідання «через потребу організації заготівлі овочів для спецконтингенту і залучення для цієї мети особистого складу СІЗО». Хоч би що там було, наступне засідання суддя призначив на 12 жовтня. А 9 жовтня в «Голосі України» з'явилася вже згадана публікація. І ось, 12 жовтня об 11-й годині у Красногвардійському місцевому суді, крім Валерія Чорного та свідків у справі, з'явилися прокурор з обласної прокуратури та представник держдепартаменту з виконання покарань, котрий прибув з Києва.

Сергій Уханенко розпочав засідання з того, що зачитав заяву прокуратури Дніпропетровської області: «З метою захисту державних інтересів прокуратура області долучається до справи на боці СІЗО №3». Представник позивача Інна Іванченко поцікавилася:

— Як саме зачіпаються інтереси держави?

Представниця прокуратури пояснила:

— СІЗО — бюджетна організація. В разі задоволення позова державному бюджету буде завдано матеріальних збитків.

Це приголомшливе пояснення варте того, щоб поговорити про нього окремо. Заодно згадаємо й про «держдепартаментський переполох».

Загроза системі

Для початку зазначимо цікавий нюанс. Перше судове засідання у справі «Іванченко проти СІЗО» відбулося 3 вересня 2001 року. Майже півтора місяця прокуратуру не обходили «матеріальні втрати бюджету», і раптом 12 жовтня обласні охоронці державних інтересів пройнялися ситуацією. Що сталося?

А сталося те, чого найбільше не полюбляють наші владні структури — після публікації в «Голосі України» проблему було винесено на суд широкого загалу. Насамперед це якоюсь мірою зашкоджає чинити тиск на суд. І в Держдепартаменті з виконання покарань, мабуть, уперше поставили собі запитання: а якщо позов задовольнять? Відповідь однозначна: інші ув'язнені також зажадають дотримання прав. У більшості випадків вони можуть виграти процеси. Доведеться відшкодовувати моральні збитки. Та навіть не це головне. Доведеться змінювати систему стосунків між заарештованими і правоохоронцями. Систему, що складається з писаних і неписаних законів, спрямованих на «виправлення» ув'язнених шляхом приниження людської гідності, всіляких заборон і обмежень. Правоохоронці до цієї системи звикли, працювати по-іншому вони не хочуть, а може, не вміють. Адже, на думку позивача, внутрішні накази Держдепартаменту з виконання покарань суперечать Конституції України.

Після засідання я спробував узяти інтерв'ю у представника прокуратури. Пані прокурор поспішала і коментувати ситуацію відмовилася, навіть ім'я її залишилося таємницею, проте на ходу вона все-таки відповіла на запитання: «В якій якості виступає прокуратура — співвідповідача разом із СІЗО № 3 чи його захисника?» Відповідь було сформульовано так: «Ми — процесуальна сторона у справі. Відповідно до цього й робіть висновки».

Уявляю, як весело посміхнулися юристи, прочитавши ці рядки. Вони полюбляють пожартувати над простими смертними, котрі, як правило, плутаються у трьох комах будь-якого юридичного документа. Пропозиція представника прокуратури «робити висновки» з розпливчастого формулювання — теж, напевно, своєрідний жарт. Проте робити висновки — справа професіоналів. Я мав розмову з кількома криворізькими адвокатами. Їхня оцінка ситуації загалом збігається, а найповніше пояснення дав адвокат Аркадій Лопушанський:

— У даному випадку прокуратура не може виступати на боці СІЗО. За законом вона може бути третьою стороною — її участь обмежується поданням висновків у справі. Так, прокуратура захищає матеріальні інтереси держави, але лише в тому разі, якщо держава є потерпілою стороною і потрібно стягнути кошти на її користь. Захищати бюджетну організацію як відповідача, мотивуючи це захистом державних інтересів, — нонсенс. Мало того, у ст. 3 і ст. 56 Конституції України людину визнано головною цінністю держави, яка зобов'язана захищати її інтереси. А отже, якщо прокуратура, захищаючи державу, вирішила долучитися до цієї справи, то вона мусить обстоювати інтереси саме С. Іванченка — це цілковито відповідатиме і Конституції, і Цивільно-процесуальному кодексу.

Громадяни, оцінімо красу миті, а заодно порозмірковуємо над питанням: якщо прокуратура ототожнює СІЗО з державою, то чи не означає це, що правоохоронці розглядають державу як один великий слідчий ізолятор?

Після долучення до справи прокуратури розгляд знову довелося відкласти — новий учасник процесу висловив бажання ознайомитися з матеріалами справи. Після суду Інна Іванченко заявила:

— Минуле засідання було зірвано з вини СІЗО. Нинішнє — з вини прокуратури. Уся справа складається з 33 аркушів та двох газет. Вивчити ці матеріали можна було за дві години. Відповідач робить усе можливе, щоб затягнути процес. Можна лише поспівчувати керівництву СІЗО №3. 1999 року Сергій Іванченко змучив криворізьку владу, подаючи позови на незаконне ведення передвиборної агітації. Лише в липні 1999-го в трьох судах Кривого Рогу відбувалися процеси за цими позовами. А очевидці розповідають, що на засіданнях ЦВК Михайло Рябець показував присутнім дві теки документів: маленьку — зі скаргами з різних регіонів України, а велику — зі скаргами від Сергія Іванченка. Тепер усю цю кипучу енергію спрямовано проти СІЗО № 3.

Доки справа про теракт в Інгульці чекає на свій розгляд у Верховному Суді, Іванченко створив в ізоляторі комітет із захисту прав арештантів — до Генпрокуратури, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, до Верховного Суду, Держдепартаменту з виконання покарань, Верховної Ради надіслано десятки скарг з переліком конкретних порушень прав людини, із зазначенням точних дат і прізвищ. Заарештований скаржиться на безглузді заборони, знущання, приниження людської гідності, катування голодом, побиття. Він вимагає порушити кримінальні справи проти керівництва СІЗО і відшкодувати моральні збитки. При цьому Сергій Іванченко захищає не лише свої інтереси, а й інтереси решти заарештованих. Адміністрація СІЗО до такого не звикла.

Проблеми зникнуть, коли дотримуватимуться положень Конституції України, не кажучи вже про хартії та конвенції з дотримання прав людини, які наші керівники так люблять підписувати під гучні аплодисменти.

Олександр АНІЩЕНКО, позаштатний кореспондент.
Кривий Ріг.

Колаж Юлії ЄФІМОВОЇ.

Кермуємо по-новому

Кабінет Міністрів України затвердив нові Правила дорожнього руху, які встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України.

У цих правилах знайшли нове тлумачення такі терміни, як «зупинка», «стоянка», «обгін».

У нових визначеннях, на відміну від старих, більш конкретизовано значення та зміст термінів. Якщо раніше під зупинкою малося на увазі — зупинка руху транспортного засобу для посадки (висадки) пасажирів чи навантаження (розвантаження) вантажу, а також виконання вимог правил дорожнього руху, то тепер правилами конкретизовано, що така зупинка не повинна перевищувати 5 хвилин. Це поняття, в свою чергу, позначилося на терміні «стоянка», з чого виходить, що стоянка — це зупинка руху транспортного засобу на час понад 5 хвилин з причин, не пов'язаних з виконанням вимог правил дорожнього руху, посадкою (висадкою) чи навантаженням (розвантаженням) вантажу. Також конкретизовано поняття обгону, яке передбачає випередження одного чи кількох транспортних засобів, пов'язане винятково з виїздом на смугу зустрічного руху.

Правилами скориговано положення, які визначають порядок руху оперативного та службового автотранспорту, обладнаного спеціальними звуковими сигналами, а також транспорту, що перевозить небезпечний, великогабаритний або підвищеної важкості вантаж.

Окрім уже відомого переліку документів, які водій транспортного засобу мусить мати з собою, тепер передбачено також наявність чинного договору обов'язкового страхування громадянської відповідальності власника цього засобу.

У Правилах дорожнього руху уточнено також права працівників міліції щодо водіїв.

Нововведення цих правил — заборона на використання під час руху засобів зв'язку, які тримає в руках водій. Іншими словами, користуватися «мобілкою» в автомобілі можна, тільки коли вона має функцію селекторного (гучномовного) зв'язку.

Водій транспортного засобу іншої країни, який прибуває до України, а також водій — громадянин України транспортного засобу, який виїжджає за кордон, повинні мати реєстраційні документи на цей засіб і посвідчення водія відповідно до вимог Конвенції про дорожній рух (Відень, 1968 р.), реєстраційний номерний знак на транспортному засобі, букви якого відповідають латинському алфавіту, а також розпізнавальний знак держави, в якій його зареєстровано. Це означає, що коли номерний знак не відповідає цим вимогам, то у разі виїзду за кордон треба буде подбати про «нові» транзитні номери.

Нові Правила дорожнього руху наберуть чинності з 1 січня 2002 року.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Определением арбитражного суда Луганской области (г. Луганск, пл. Героев ВОВ, 3А) от 04.10.2001 г. дело № 10/35Б расторгнуто мировое соглашение и возобновлено производство по делу о признании банкротом частного малого предприятия «Европа» (Луганская область, г. Красный Луч, ул. Коняевская, 29, Код ОКПО 13374713, т/счет 260013000212 в Краснолучском филиале АКБ Укрсоцбанк г. Красный Луч, МФО 304085). Распорядитель имущества Поливода Станислав Иванович (лицензия № 000435 от 19.04.2000 г.), адрес: Луганская обл., г. Стаханов, ул. 395 Шахтерской дивизии, дом 6, кв.16.

Балансовий звіт АБ «Банк регіонального розвитку» на 1 жовтня 2001 року

(тис. грн.)

Найменування статті	01.07.2001	01.01.2001
Активи		
Кошти та залишки у НБУ	10 539	8 103
Кошти в інших банках	24 165	23 036
Кредити та заборгованість клієнтів	61 334	29 223
Інвестиційні цінні папери	7 758	4 202
Основні засоби та нематеріальні активи	2 858	1 801
Нараховані доходи до отримання	1 500	840
Інші активи банку	593	618
Усього активів	**108 747**	**67 823**
Зобов'язання		
Кошти інших банків	25 305	2 700
Кошти клієнтів	56 438	48 806
Боргові цінні папери, емітовані банком	0	630
Нараховані витрати до сплати	228	51
Інші зобов'язання	5 583	134
Усього зобов'язань	**87 554**	**52 321**
Власний капітал		
Статутний капітал	18 803	14 103
Резерви	125	89
Нерозподілений прибуток	2 265	1 310
Усього власного капіталу	**21 193**	**15 502**
Усього пасивів	**108 747**	**67 823**

Звіт про прибутки та збитки АБ «Банк регіонального розвитку» на 1 жовтня 2001 року

(тис. грн.)

Статті	**01.10.01**	**01.01.01**
Процентний дохід	9769	6887
Процентні втрати	3973	2034
Чистий процентний дохід	**5796**	**4853**
Комісійний дохід	2186	1723
Комісійні витрати	320	39
Чистий комісійний дохід	**1866**	**1684**
Чистий торговельний дохід	490	124
Інший операційний дохід	2	10
Операційний дохід	**8154**	**6671**
Загальноадміністративні витрати	1362	2474
Витрати на персонал	3950	1007
Всього інших витрат	**5312**	**3481**
Відрахування у резерви	1379	1983
Прибуток до оподаткування	**1463**	**1207**
Податок на прибуток	474	489
Прибуток після оподаткування	**990**	**718**
Чистий прибуток/збиток банку	**990**	**718**

Региональное агентство по вопросам банкротства в Донецкой области

совместно с **Центром Антикризисного Управления** размещает информацию о продаже активов предприятий банкротов.

По адресу http://www. anticrisis. com. ua в разделе **ТОРГИ** Вы можете просмотреть перечень предлагаемого имущества.

Господарський суд м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького,44-в) порушив справу № 24/573-б про банкрутство ЗАТ «Модус» (04111, м. Київ, вул. Щербакова,35, р/рахунок 26007001000399, МФО 321723 «Укр. Кредитно-торговий банк» м. Київ, ЄДРПОУ № 25264332).

Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Петренко Віталій Анатолійович (ліцензія № 622 від 14.05.01 р.).

Заяви кредиторів і санаторів приймаються у місячний строк з дня опублікування оголошення за адресою: м. Київ-125, а/с № 46.

Інформація

про проведення позачергових загальних зборів акціонерів **ВАТ «Новоселицький кар'єр»**

ВАТ «Новоселицький кар'єр» повідомляє, що до порядку денного позачергових загальних зборів, оголошених 25 жовтня 2001 року («Голос України» №№ 195—196), за вимогою акціонерів вноситься наступний пункт:

3. Затвердження змін до статутних документів ВАТ «Новоселицький кар'єр».

Довідки за телефонами: (044) 461-97-44, 224-16-65.

Результати діяльності «ПРОМІНВЕСТБАНКУ»

01001, Київ, пров. Шевченка, 12, тел.: 201-51-20, факс: 229-56-56, Ліцензія НБУ №1 від 31.07.2000

станом на 01.10.01 р.

Балансовий звіт (тис.грн.)

Найменування статті	на 01.10.2001
АКТИВ	
Грошові кошти в касах банку	199 180
Рахунок банку в НацБанку	550 200
Кошти банку в інших банках	94 289
Кредити, надані клієнтам	2 803 280
Інші активи	260 499
БАЛАНС:	**3 907 448**
ПАСИВ	
Коррахунки інших банків	7 577
Кредити та депозити інших банків	153
Кошти клієнтів	3 033 638
Інші депозити	29 078
Інші пасиви	102 214
КАПІТАЛ БАНКУ, всього	734 788
в тому числі:	
зареєстрований статутний капітал	200 175
БАЛАНС:	**3 907 448**

Звіт про прибутки та збитки (тис.грн.)

Доходи	705 766
Витрати	658 750
Балансовий прибуток, всього	47 016

Господарський суд Волинської області (43025, м. Луцьк, вул. Медведєва, 1) 24.09.01 р. порушив справу № 7/75-Б про банкрутство спільного підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю «ДАНКОМ» (43024, м. Луцьк, вул. Мазепи, 49, т. (03322) 5-61-29, код 25039190, р/рах. 26002231689010 в ВГРУ КБ «Приватбанк», МФО 303440).

Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Бондарук Сергій Сергійович, ліцензія № 047618 від 5 липня 2001 року (43010, м. Луцьк, вул. Коперніка, 36А, т. (03322) 4-24-98).

Заяви кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Запорізької облалсті (69001, м. Запоріжжя, вул. Тюленіна,21) постановою № 5/5/445 від 19.10.2001 р. визнав банкрутом Закрите акціонерне товариство «Сервісне агентство «Континент», що міститься за адресою: 69035, м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 63, к.14, ідентифікаційний код 24907118, р/р 26005062101 в АБ «Металург», МФО 313582, і відкриває ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначає Котлюбу Світлану Олексіївну.

Претензії приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Інформація про другу емісію акцій Відкритого акціонерного товариства - Лізингової компанії "УКРТРАНСЛІЗИНГ"

1.1. Повне найменування: Відкрите акціонерне товариство Лізингова компанія "Укртранслізинг", далі по тексту - Товариство.
Скорочене найменування: ВАТ "Укртранслізинг".

1.2. Місцезнаходження: 01003, Україна, м. Київ, вул. Толстого, 23/1, літера "А",
тел./факс: 536-11-01, 536-11-02.

1.3. Дата державної реєстрації: Товариство зареєстроване Старокиївською районною державною адміністрацією м. Києва 29.12.1999 р.

1.4. Предмет та цілі діяльності:
Метою створення та діяльності товариства є забезпечення залізничного транспорту України рухомим складом та підтримка вітчизняних підприємств транспортного машинобудування, а також реалізація економічних та соціальних інтересів учасників Товариства за рахунок отриманого прибутку.

- Здійснення лізингових операцій та укладання договорів лізингу усіх форм, передбачених законодавством України про лізинг, а також укладання договорів, передбачених міжнародною практикою, якщо це не суперечить нормам чинного законодавства України;
- Надання послуг, пов'язаних з лізингом, згідно з чинним законодавством;
- Оренда та здача в оренду транспортних засобів;
- Надання послуг в галузі маркетингу та консалтингу;
- Надання рекламних, торговельно-посередницьких послуг, послуг інформаційного та комерційного характеру, пов'язаних з лізинговою діяльністю;
- Надання консультативних послуг в сфері міжнародної економічної діяльності, міжнародного права;
- Організація послуг по постачанню сировини. Інструментів, обладнання, засобів обчислювальної техніки. Відео- та аудіоапаратури згідно з замовленням, а також їх реалізація;
- Виконання брокерських, ділерських робіт та надання агентських, лізингових та трастових послуг;
- Надання юридичних послуг громадянам та організаціям, юридична практика;
- Бартерні операції;
- Організація і проведення виставок, семінарів, аукціонів, пов'язаних з лізинговою діяльністю, та участь у них;
- Надання послуг по вантажно-пасажирських перевезеннях, технічне обслуговування та ремонт автотранспорту;
- Проектування, загальнобудівельні та ремонтно-будівельні роботи;
- Здійснення операцій з нерухомим майном;
- Інвестиційна діяльність;
- Здійснення операцій з цінними паперами українських та іноземних компаній відповідно до власних інтересів та інтересів юридичних та фізичних осіб України та інших держав;

Види діяльності, що потребують спеціального дозволу (ліцензії), здійснюються після отримання такого в установленому порядку.
Товариство самостійно планує власну господарську, комерційну та фінансову діяльність, враховуючи кон'юнктуру внутрішнього та світового ринку товарів та послуг, які є предметом статутної діяльності товариства, виходячи з перспектив одержання прибутку, необхідного для найбільш повного і ефективного виконання власних завдань, розвитку виробництва та сфери послуг.
1.5. Розмір статутного фонду:
20 600000 (двадцять мільйонів шістсот тисяч) гривень
1.6. Чисельність штатних працівників: 7 осіб станом на 30.09.2001 р.
Чисельність акціонерів станом на 30.09.2001 р.:
1. Фонд державного майна України,
2. Спільне підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю "Українська фінансова лізингова компанія".
1.7. Дані про посадових осіб емітента:
Голова Правління - Юраков Олександр Дмитрович, 1963 р. нар., освіта вища, юрист, виробничий стаж - 23 роки, стаж роботи на займаній посаді - 4 місяці, основне місце роботи - ВАТ "Укртранслізинг".
Голова Спостережної ради - Мельничук Василь Олексійович, 1952 р. нар., освіта вища, інженер-механік, виробничий стаж - 31 рік, стаж роботи на займаній посаді - 2 роки, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Начальник Головного управління вагонного господарства Укрзалізниці.
Члени Спостережної ради:
Лимарчук Петро Петрович, 1952 р. нар., освіта вища, інженер по організації перевізного процесу, виробничий стаж - 38 років, стаж роботи на займаній посаді - 8 років, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Заступник начальника Голови комерційного управління Укрзалізниці.
Наконечний Олександр Олексійович, 1970 р. нар., освіта вища, юрист, виробничий стаж - 15 років, стаж роботи на займаній посаді - 4 роки, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Начальник відділу спільних підприємств ФДМУ.
Корнєв Станіслав Михайлович - 1965 р. нар., освіта вища, юрист, виробничий стаж - 18 років, стаж роботи на займаній посаді - 1 рік, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Директор ТОВ "Фінансовий адвокат ОТПК".
Члени Ревізійної комісії:
Чернюк Валентина Миколаївна, 1955 р. нар., освіта вища, економіст, виробничий стаж - 28 років, стаж роботи на займаній посаді - 2 роки, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Начальник відділу Головного фінансово-економічного управління Укрзалізниці.
Туркєєва Валентина Георгіївна, 1947 р. нар., освіта середня спеціальна, виробничий стаж - 35 років, стаж роботи на займаній посаді - 25 років, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Головний бухгалтер Управління справами Укрзалізниці.
Приходьмо Надія Луківна, 1956 р. нар., освіта вища, економіст, виробничий стаж - 27 років, стаж роботи на займаній посаді - 3 роки, посада, яку особа займає на основному місці роботи - Головний бухгалтер капітальних вкладень Укрзалізниці.
Головний бухгалтер - Корж Олена Михайлівна, 1970 р. нар., освіта середня, економіст, виробничий стаж - 13, стаж роботи на займаній посаді - 4 місяці, основне місце роботи - ВАТ "Укртранслізинг".
Відомості про середню заробітну плату членів виконавчого органу товариства відсутні (не дали згоди).
1.8. Емітент не одержував ліцензій (дозволів) на провадження певних видів діяльності.

1.9. Емітент не бере участі в холдингових компаніях, концернах, асоціаціях тощо.

1.10. Емітент не володіє більше ніж 10 % статутного фонду (активів) інших юридичних осіб.

1.11. Емітент не випускає жодного виду продукції.
Проводились переговори з метою надання лізингових послуг в майбутньому.
Емітент не займався інвестиційною діяльністю, не проводив власних досліджень та розробок.

1.12. Факторами ризику в діяльності емітента є:
- зміни політичної та економічної обстановки в країні,
- зміни чинного законодавства, що впливають на здійснення Товариством своєї діяльності,
- будь-які інші фактори ризику, пов'язані з господарською діяльністю.

1.13. Перспективи діяльності емітента на поточний та наступний роки: надання лізингових та орендних послуг, а також здійснення інших господарських операцій згідно з чинним законодавством та Статутом .

1.14. Проміжна фінансова звітність за звітний період, що передував кварталу, у якому подаються документи для реєстрації інформації про випуск акцій, у складі балансу та звіту про фінансові результати, додається.
Баланс та звіт про фінансові результати за звітний рік, що передував року, у якому подаються документи для реєстрації інформації про випуск акцій додаються.

1.15. Дані про випуск акцій:
Рішення про випуск акцій прийнято Загальними зборами.
Протокол від 30 жовтня 2001 року.
Кількість та відсоток голосів, якими приймалось рішення про випуск акцій:
1. Фонд державного майна України - 200 000 (двісті тисяч) простих іменних акцій загальною номінальною вартістю 20 000 000 (двадцять мільйонів) гривень, що складає 97,1 відсотка розміру статутного фонду.
2. Спільне підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю "Українська фінансова лізингова компанія" - 6 000 (шість тисяч) акцій загальною номінальною вартістю 600 000 (шістсот тисяч) гривень, що складає 2,9 відсотка розміру статутного фонду.
Голосування проводилось за принципом: одна акція - один голос.
Рішення "ЗА" було прийнято відкритим голосуванням одноголосно.
Мета використання фінансових ресурсів, залучених від емісії (обсяги та напрямки використання): виконання діяльності, яка передбачена Статутом, а саме:
- забезпечення залізничного транспорту України рухомим складом та підтримка вітчизняних підприємств транспортного машинобудування;
- придбання технічного обладнання.

Акції випускаються не для покриття збитків Товариства.
Відомості про ринкову вартість акцій відсутні.
Кількість акцій по типах і категоріях: 2 000 000 (два мільйони) штук простих іменних акцій. Акції на пред'явника та привілейовані акції не випускаються.
Серії та порядкові номери акцій: серія А, №№ 206 001 - 2 206 000.
Черговість випуску акцій: одночасно.
Форма випуску акцій: документарна.
Загальна сума випуску та кількість акцій: випускається 2 000 000 (два мільйони) штук простих іменних акцій на загальну суму 200 000 000 (двісті мільйонів) гривень
Номінальна вартість однієї акції: 100 (сто) гривень.
Загальна номінальна вартість акцій, на які планується здійснити підписку:
200 000 000 (двісті мільйонів) гривень.
На дату прийняття рішення про випуск акції розподіляються між засновниками таким чином:
1. Фонд державного майна України - 200 000 (двісті тисяч) простих іменних акцій загальною номінальною вартістю 20 000 000 (двадцять мільйонів) гривень, що складає 97,1 відсотка розміру статутного фонду.
2. Спільне підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю "Українська фінансова лізингова компанія" - 6 000 (шість тисяч) акцій загальною номінальною вартістю 600 000 (шістсот тисяч) гривень, що складає 2,9 відсотка розміру статутного фонду.
Права, що надаються власникам простих іменних акцій: брати участь і голосувати на загальних зборах акціонерів особисто або через представників; брати участь в управлінні справами Товариства в порядку, визначеному чинним законодавством України та статутом Товариства; обирати та бути обраним в органи управління та контролю за діяльністю Товариства; брати участь у розподілі прибутку товариства та одержувати його частку (дивіденди); одержувати інформацію про діяльність Товариства; відчужувати належні йому на правах власності акції у порядку, визначеному діючим законодавством; користуватись переважним правом на придбання додатково випущених Товариством акцій пропорційно кількості належних їм акцій Товариства; у разі ліквідації Товариства отримати частину вартості його майна, інші права, передбачені законодавством України та статутом Товариства.

Дата проведення загальних зборів: 21 грудня 2001 р.
Адреси місць, дати початку та припинення підписки на акції:
1. Підписка здійснюється за адресою: 01033, м. Київ
вул. Толстого, 23/1, літера "А".
2. Початок підписки: 19 листопада 2001 р.
3. Закінчення підписки: 18 грудня 2001 р.
Перший етап відкритої підписки для акціонерів, що реалізують своє переважне право:
з 19 листопада 2001 р. по 10 грудня 2001 р.
Другий етап підписки для інших осіб й акціонерів на придбання акцій:
з 11 грудня 2001 р. по 18 грудня 2001 р.

Адреси місць, дати початку та закінчення підписки на акції (при першому випуску акцій):
Початок підписки: 14 вересня 2001р.
Закінчення підписки: 19 вересня 2001р.
Адреса проведення підписки: 01003, Україна
м. Київ, вул.Толстого,23/1, літера "А"

Тел./факс для довідок: (044) 536-11-01, 536-11-02.
Запланований курс продажу акцій - за номінальною вартістю.
Порядок передплати та оплати акцій та дії що передбачаються в разі перевищення (недосягнення) рівня запланованої підписки на акції:
1. Особа, яка бажає підписатися на акції, подає заяву довільної форми, на ім'я Голови Правління Товариства, в якій обов'язково зазначається повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, номери телефонів, факсів, інших засобів зв'язку, кількість акцій, які планується придбати .
Особи, які підписалися на акції, протягом 3-х (трьох) банківських днів з дня подання заяви вносять на рахунок Товариства не менше 10 відсотків вартості акцій, на які вони підписались, після чого їм видається письмове зобов'язання про продаж Товариством відповідної кількості акцій.
Акціонери, що підписались на акції, зобов'язані їх повністю оплатити не пізніше 1 (одного) року з дня реєстрації відповідних змін в установчих документах товариства. На підтвердження внеску видаються тимчасові свідоцтва.
Форма оплати акцій: оплата акцій може здійснюватись грошовими коштами, цінними паперами, шляхом передачі товариству будинків, споруд, матеріальних, нематеріальних цінностей або прав користування ними. При передачі в оплату акцій не грошових коштів, вартість внеску визначається за згодою сторін та зазначається у договорі про купівлю-продаж акцій та акті прийому-передачі. Оцінка майна, внесеного у якості оплати за акції здійснюється відповідно до чинного законодавства.
Підтвердженням оплати є копія платіжного доручення про сплату грошових коштів або акти прийому - передачі внесків в не грошовій формі. Реквізити для оплати акцій в національній валюті України:
Отримувач: ВАТ "Укртранслізинг", №26001001152 в АБ "Експрес Банк" м. Київ, МФО 322959, код ЄДРПОУ 30674235.
Звертатися за телефонами 536-11-01; 536-11-02
2. Перевищення запланованого рівня підписки на акції допускається. Рішення про прийняття зайвої підписки приймається загальними зборами.
Дострокове припинення підписки не планується.
3. Якщо підпискою не покрито запланованого рівня, то загальні збори затверджують підписку на досягнутому рівні.
4. Акціонерне товариство не пізніше ніж через шість місяців після реєстрації випуску акцій зобов'язано видати акціонерам сертифікати акцій.
Реалізація акціонерами свого переважного права:
1. Усі акціонери акціонерного товариства мають рівне переважне право на придбання акцій, що випускаються додатково, у кількості пропорційній їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про емісію акцій.
2. Підписка на акції відкритого акціонерного товариства здійснюється у два етапи:
- на першому етапі реалізується переважне право акціонерів на придбання акцій, що випускаються додатково, у кількості, пропорційній їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про емісію акцій.
З дня, наступного за днем закінчення першого етапу підписки, на вимогу акціонера акціонерне товариство повинно надати інформацію про кількість акцій, на які здійснена підписка на першому етапі;
- на другому етапі реалізується право інших осіб на придбання акцій, що випускаються додатково, та існуючих акціонерів у кількості, що перевищує кількість акцій, на яку акціонер реалізував своє переважне право. При цьому на другому етапі переважним правом на придбання акцій, що випускаються додатково, користуються акціонери товариства.
3. Для реалізації свого переважного права на придбання акцій, що випускаються додатково, протягом встановленого для цього терміну подається заява і здійснюється оплата акцій відповідно до умов випуску.
4. Заяви, що надійшли від інвесторів, які не є акціонерами, до початку другого етапу підписки, не розглядаються.
Емітент не користується послугами торговця цінними паперами.
Порядок виплати дивідендів:
1. Дивіденди виплачуються один раз на рік за підсумками календарного року за рішенням загальних зборів акціонерів.
2. Термін виплати дивідендів - протягом першого півріччя при наявності прибутку за рішенням загальних зборів акціонерів.
3. Право на одержання дивідендів мають особи, які є акціонерами на початок терміну виплати.
4. Дивіденди виплачуються за місцем знаходження товариства.
5. Не отримані в строк дивіденди депонуються на рахунку товариства в банку.
Депоновані дивіденди можуть бути видані акціонеру на його вимогу протягом трьох календарних років. Проценти за зберігання дивідендів не нараховуються.
Дивіденди виплачуються за адресою:01033, м.Київ, вул. Толстого, 23/1, літера "А".

Данні про розміщення раніше випущених цінних паперів:
Під час першої емісії акцій ВАТ "Укртранслізинг" було випущено 206 000 (двісті шість тисяч) штук простих іменних акцій номінальною вартістю 100 (сто) гривень акція на загальну суму 20 600 000 (двадцять мільйонів шістсот тисяч) гривень.
Свідоцтво № 494/1/01 від 08.10.2001 р. видане Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.
Членам виконавчого органу не належать акції Товариства.
Перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищують 5 %:
Фонду державного майна України належить 200 000 (двісті тисяч) простих іменних акцій загальною номінальною вартістю 20 000 000 гривень, що складає 97,1 відсотка розміру статутного фонду.
Акції емітента не продавались на біржах або позабіржових торговельно-інформаційних систем.

Контролюючий орган (аудиторська фірма):
Приватна аудиторська фірма "Аудит - Оптім",
ліцензія на аудиторську діяльність серії АБ №000295 від 13.09.1994 р., згідно з Рішенням Аудиторської палати України № 287 від 13.09.1994 р. Свідоцтво про включення до реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 295 видано Рішенням Аудиторської палати України від 26.01.2001 р. № 98 терміном до 26.01.2006 р. Юридична адреса: м. Київ, вул. Любченка, б.15, тел. 229-12-38, 229-76-68. Директор - Трушкевич Т. М.
Реєстратор:
Товариство з обмеженою відповідальністю "ЮНІС реєстр консалтинг",
Код ЄДРПОУ 25289154. Дозвіл Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 03.03.1998 р. № 401-р.
Адреса: 02094, м. Київ, вул. Тимірязівська, б.2. Телефон: 552-21-70

Дані про відповідальних за інформацію про емісію цінних паперів:
Інформацію про емісію цінних паперів готували резиденти:

Я, Голова Правління ВАТ "Укртанслізинг", Юраков Олександр Дмитрович, підтверджую, що наведені відомості відповідають бажанню Товариства та його засновників по залученню коштів для здійснення статутної діяльності Товариства, засвідчую це своїм підписом і печаткою.

Приватна аудиторська фірма "Аудит - Оптім"
Я, директор приватної аудиторської фірми "Аудит - Оптім" Трушкевич Т. М., ліцензія на аудиторську діяльність серії АБ №000295 від 13.09.1994 р., згідно Рішення Аудиторської палати України № 287 від 13.09.1994 р. Свідоцтво про включення до реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 295 видано Рішення Аудиторської палати України від 26.01.2001 р. № 98 терміном до 26.01.2006 р. Юридична адреса: м. Київ, вул. Любченка, б.15, тел. 229-12-38, 229-76-68, підтверджую дані, які наведені у цій інформації про другу емісію акцій ВАТ "Укртранслізинг".

Голова правління
ВАТ "Укртранслізинг" — **Юраков Олександр Дмитрович**

Директор приватної
аудиторської фірми "Аудит - Оптім" — **Трушкевич Т. М.**

Додаток до
Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3
(Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. N87)

		КОДИ
Підприємство ВАТ ЛК "УКРТРАНСЛІЗИНГ"	Дата (рік, місяць, число)	2001 1 1
Територія	за ЄДРПОУ	30674235
Орган державного управління	за КОАТУУ	80376
Галузь	за СПОДУ	20
Вид економічної діяльності	за ЗКГНГ	06024
Одиниця виміру: тис.грн.	заКВЕД	80300
	Контрольна сума	

Звіт про фінансові результати за 2000 р.

1. Фанансові результати

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка; від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	-	-
Податок на додану вартість	015	-	-
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	-	-
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	-	-
Валовий:			
прибуток	050	-	-
збиток	055	-	-
Інші операційні доходи	060	-	-
Адміністративні витрати	070	-	-
Затрати на збут	080	-	-
Інші операційні витрати	090	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності :			
прибуток	100	-	-
збиток	105	-	-
Доход від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	-	-
Інші доходи	130	-	-
Фінансові витрати	140	-	-
Втрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	-	-
збиток	175	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності :			
прибуток	190	-	-
збиток	195	-	-
Надзвичайні :			
доходи	200	-	-
витрати	205	-	-

Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий :			
прибуток	220	-	-
збиток	225	-	-

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	-	-
Витрати на оплату праці	240	-	-
Відрахування на соціальні заходи	250	-	-
Амортизація	260	-	-
Інші операційні витрати	270	-	-
Баланс	280	-	-

III .Розрахунок показників прибутковості акцій

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерского обліку 2
(Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87)

		КОДИ
Підприємство ВАТ ЛК "УКРТРАНСЛІЗИНГ"	Дата (рік, місяць, число)	2001 1 1
Територія	за ЄДРПОУ	30674235
Форма власності	за КОАТУУ	80376
Орган державного управління	за КФВ	20
Галузь (вид діяльності)	за СПОДУ	06024
Вид економічної діяльності	за ЗКГНГ	80300
Одиниця виміру: тис.грн.	за КВЕД	71.21.0
Адреса:м.Київ,вул.Толстого 23,А	Контрольна сума	1200.0

Баланс на 01 січня 2001 р.

Форма №1 за ДКУД 1801002

АКТИВ	код рядка	На початок року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	-	600.0
первісна вартість	011	-	600.0
знос	012	-	-
Незавершене будівництво	020	-	-
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	-	-
первісна вартість	031	-	-
знос	032	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Відстрочені податкові активи	060	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	**080**	**-**	**600.0**
II. Оборотні активи			
Запаси :			
виробничі запаси	100	-	-
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	-	-
незавершене виробництво	120	-	-
готова продукція	130	-	-
товари	140	-	-
Векселі одержані	150	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги :			
чиста реалізаційна вартість	160	-	-
первісна вартість	161	-	-
резерв сумнівних боргів	162	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками			
з бюджетом	170	-	-
за виданими авансами	180	-	-
з нарахованих доходів	190	-	-
Із внутрішніх розрахунків	200	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	-	-
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	-	600.0
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	-	-
Усього за розділом II	**260**	**-**	**600.0**
III. Витрати майбутніх періодів	**270**	**-**	**-**
БАЛАНС	**280**	**-**	**1200.0**

ПАСИВ	Код рядка	На початок року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	20600,0	20600.0
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	-	-
Резервний капітал	340	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-	-
Неоплачений капітал	360	(20600,0)	(19400.0)
Вилучений капітал	370	-	-
Усього за розділом 1	**380**	**-**	**1200.0**
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	-	-
Інші забезпечення	410	-	-
	415	-	-
	416	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	**430**	**-**	**-**
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	**480**	**-**	**-**
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	-	-
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	-	-
з бюджетом	550	-	-
з позабюджетних платежів	560	-	-
зі страхування	570	-	-
з оплати праці	580	-	-
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	-	
Усього за розділом IV	**620**		
V. Доходи майбутніх періодів	**630**	**-**	
БАЛАНС	**640**	**-**	**1200.0**

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2
(Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. N887)

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство ВАТ ЛК "УКРТРАНСЛІЗИНГ"	за ЄДРПОУ	2001 1 1
Територія	за КОАТУУ	30674235
Форма власності колективна власність	за КФВ	80376
Орган державного управління	за СПОДУ	20
Галузь (вид діяльності)	за ЗКГНГ	07794
Вид економічної діяльності	за КВЕД	80300
Одиниця виміру: тис.грн.	Контрольна сума	71.21.0
Адреса:м.Київ,вул.Толстого 23,А		2581.9

БАЛАНС на 01 жовтня 2001 р.

Форма №1 за ДКУД1801002

АКТИВ	Код рядка	На початок року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	600.0	601.5
первісна вартість	011	600.0	601.5
знос	012	-	(-)
Незавершене будівництво	020	-	2.6
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	-	94.1
первісна вартість	031	-	95.9
знос	032	-	(1,8)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Відстрочені податкові активи	060	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	080	600.0	698.2
II. Оборотні активи			
Запаси :			
виробничі запаси	100	-	0.5
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	-	-
незавершене виробництво	120	-	32.6
готова продукція	130	-	-
товари	140	-	-
Векселі одержані	150	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги :			
чиста реалізаційна вартість	160	-	-
первісна вартість	161	-	-
резерв сумнівних боргів	162	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками			
з бюджетом	170	-	21.8
за виданими авансами	180	-	3.5
з нарахованих доходів	190	-	-
Із внутрішніх розрахунків	200	-	0.7
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	-	0.8
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	600.0	1820.5
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	-	3.0
Усього за розділом II	**260**	**600.0**	**1883.4**
III. Витрати майбутніх періодів	**270**	**-**	**0.3**
БАЛАНС	**280**	**1200.0**	**2581.9**

ПАСИВ	Код рядка	На початок року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	20600.0	20600.0
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	-	-
Резервний капітал	340	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-	(36.9)
Неоплачений капітал	360	(19400.0)	18000.0
Вилучений капітал	370	-	-
Усього за розділом I	380	1200.0	2563.1
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	-	-
Інші забезпечення	410	-	-
	415	-	-
	416	-	-
Цільове фінансування	420	-	-
Усього за розділом II	**430**	**-**	**-**
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	-	-
Усього за розділом III	**480**	**-**	**-**
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Векселі видані	520	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	-	-
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	-	-
з бюджетом	550	-	1.7
з позабюджетних платежів	560	-	-
зі страхування	570	-	2.2
з оплати праці	580	-	5.6
з учасниками	590	-	-
Із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	-	9.3
Усього за розділом IV	**620**	**-**	**18.8**
V. Доходи майбутніх періодів	**630**	**-**	**-**
БАЛАНС	**640**	**1200.0**	**2581 .9**

Керівник **Юраков.О.Д.**
Гол. бухгалетр **Корж О.М.**

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3
(Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87)

		КОДИ
Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	2001 1 1
Територія	за ЄДРПОУ	
Орган державного управління	за КОАТУУ	30674235
Галузь	за СПОДУ	80376
Вид економічної діяльності	за ЗКГНГ	07794
Одиниця виміру: тис.грн.	заКВЕД	80300
	Контрольна сума	71.21.0
		36,9

Звіт про фінансові результати за 9 місяців 2001 р.

I.Фінансові результати

Форма №2 Код за ДКУД 1801003.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	-	-
Податок на додану вартість	015	-	-
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	-	-
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт,послуг)	040	-	-
Валовий :			
прибуток	050	-	-
збиток	055	-	-
Інші операційні доходи	060	-	-
Адміністративні витрати	070	68.2	-
Витрати на збут	080	-	-
Інші операційні витрати	090	0.5	-
Фінансові результати від операційної діяльності :			
прибуток	100	-	-
збиток	105	68.7	-
Доход від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	32.3	-
Інші доходи	130	-	-
Фінансові витрати	140	-	-
Втрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	0,5	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	-	-
збиток	175	36.9	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності :			
прибуток	190	-	-
збиток	195	63.9	-
Надзвичайні :			
доходи	200	-	-
витрати	205	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий :			
прибуток	220	-	-
збиток	225	36.9	-

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	2.5	-
Витрати на оплату праці	240	13.9	-
Відрахування на соціальні заходи	250	4.8	-
Амортизація	260	1.9	-
Інші операційні витрати	270	42.5	-
Разом	280	65.6	-

III. Розрахунок показників прибутковості акцій

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Керівник **Юраков О.Д.**
Гол. бухгалетр **Корж О.М.**

Дірка від бублика як призвідник хлібного бунту

Проблема

Буде день — буде хліб, кажуть у народі. Та от за яку ціну? ВАТ «Кримхліб» — законодавець хлібної моди на півострові — нині ворожить на борошні: скільки коштуватиме завтра основний продукт для кримчан?

Цю загадку головному постачальникові хлібобулочних виробів загадала Рада міністрів АРК. З одного боку, Радмін диктує виробникові цінову закупівельну політику, з другого — вимагає зниження цін на готову продукцію. Виконавча влада півострова вигадала багатоступінчасту головоломку.

У серпні цього року Радмін своєю постановою зобов'язав «Кримхліб» випікати свою продукцію з борошна, придбаного у ДАК «Хліб України». У свою чергу, останньому настійливо рекомендовано закуповувати пшеницю 4-го класу в кількості 20000 тонн у сільгоспвиробників через акредитовану товарну біржу. В результаті утворилася цікава картина, про яку вже за місяць голова правління ВАТ «Кримхліб» Микола Демченко поспішив повідомити голові Ради міністрів Криму В. Горбатову.

Вийшло, що вартість зерна, закупленого в поточному році в регіональні фонди через товарну біржу, становила: 600 грн. за тонну 4-го класу і 650 грн. за тонну 3-го класу, що на 20 відсотків більше, аніж у неврожайному 2000 році. З урахуванням відсотків за зобов'язаннями перед комерційними банками вартість регіонального сортового пшеничного борошна, яке надходить для промислової обробки на підприємства «Кримхлібу», становила 1060 грн. за тонну 1-го сорту і 1200 грн. за тонну вищого сорту. Вказані ціни значно перевищила вартість комерційного борошна на ринку.

У вересні борошно 1-го сорту у вільній торгівлі було за ціною від 850 до 880 грн., а вищого — від 950 до 1020 грн. за тонну.

Міністерство економіки автономії надіслало голові правління ВАТ «Кримхліб» Миколі Демченку листа, в якому, посилаючись на доручення Президента України та виходячи з кон'юнктури вітчизняного ринку зерна, наполягає на потребі «забезпечити негайне зниження на 11 відсотків оптово-відпускних і роздрібних цін» на вироби, що їх виготовляє хлібокомбінат.

Не осягнувши логіки проводжуваної хлібної політики, трудовий колектив «Кримхлібу» звертається по допомогу до парламенту Криму, зазначаючи у своєму листі, що «рішення з питань зерна і борошна, що їх приймає уряд Криму, спрямовані на банкрутство об'єднання і загострення соціальних проблем у Криму».

— Я виконав вимоги Радміну щодо зниження ціни на продукцію. Та якщо ситуація не зміниться, то вже через місяць наш колектив буде банкрутом, — коментує Микола Демченко. — Врожай цього року добрий. А те, що Радмін змусив ДАК закуповувати зерно за шаленими цінами, я вважаю порушенням закону України про підприємство і порушенням прав споживача.

На думку голови правління ВАТ «Кримхліб», на хлібному ринку України є всі передумови, щоб протримати низькі ціни до нового врожаю. Однак якщо ситуація із закупівельними цінами не зміниться, то накручування цін на хліб буде штучним. Виходячи з ціни на зерно регіонального замовлення, яке вже сформовано у Криму, виробник має підвищити ціну на хліб у півтора рази. Але не зробить цього навіть під загрозою банкрутства.

Ольга ВІТЕР.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Ми будуємо Січ!

Наші інтерв'ю

У Кам'янці-Подільському вже понад рік діє Подільський полк характерного козацтва України, а на його базі працює Міжрегіональний центр козацьких бойових мистецтв «Триглав». Це — дітище полковника характерного козацтва України Володимира Куровського.

— Пане полковнику, що означає «характерне» козацтво?

— Традиція характерництва відома в Україні ще з докняжих часів. Характерниками ставали найкращі вихованці військово-вишкільних центрів при храмах Перуна і Святовита, як то було на островах Рюгин, Хортиця. 300 посвячених воїнів з дитинства вивчали тактику, стратегію бойових дій, мудрість предків, психологію, екстрасенсорику, вчилися керувати великими масами людей та державою.

— Вам особисто вдається успішно командувати великим гуртом молодих козаків (і навіть козачок!), немає такої міської школи, де б учні не записалися в «бойові гопаківці». Як довго ви йшли до власного характерництва?

— Уже багато років я сповідую філософію, яка, як і бойове мистецтво, носить назву «Триглав». Вважаю, що, не розуміючи законів світу, не зможеш перемагати. А тіло я гартував у численних змаганнях, у тому числі і на Січі, складаючи іспити на все вищі і вищі козацькі звання.

— Подільський полк став окрасою міста і краю, без нього не обходиться жодне свято. Міський голова заявив про цілковиту підтримку козацтва. А нещодавно місто зробило полку надзвичайний подарунок. Розкажіть про нього.

— Нам передали без орендної плати територію, пам'ятку XVIII століття —Казарми фортеці, де починаємо будувати Подільську Січ. Це давня, заповітна мрія — створити поселення, де проживатимуть молоді родини старшин та козаки. Знайдеться місце для козацького ліцею, майстерень народного промислу, бібліотеки, спортивних залів, музею козацтва, невеликого готелю, притулку для дітей-сиріт, яких беремося виховувати. Проводитимемо спортивні свята. Зокрема, готуємося до козацько-самурайського фестивалю, на який прибудуть ініціатори акції — справжні самураї з Японії. Обізвалися українські ковалі, котрі хочуть оселитися в нашій Січі.

— Такий розмах потребує значних коштів.

— Меценатів, небайдужих до національної традиції, у місті не бракує. А нині, коли ми будуємо Січ, не завадила б і допомога держави. Козак ніколи не стане ні бомжем, ні наркоманом, ні неробою.

Розмову вела Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський Хмельницької області.

Армія

Інженери в погонах: сапери, рятувальники, миротворці

З листопада Інженерні війська Збройних Сил України відзначали свій день народження. За десять років незалежності нашої держави військові сапери знешкодили понад 370 тисяч вибухонебезпечних предметів.

Тільки сапери 32-го армійського корпусу Сухопутних військ Збройних Сил України, які в цьому році виконують роботи з розмінування у Криму, поблизу міста Армянська, знешкодили 782 мінометні міни, 1129 артилерійських снарядів, 475 ручних гранат, 2 авіабомби, 13 фугасних зарядів та 1568 інших боєприпасів часів Великої Вітчизняної війни.

Крім суто бойових, інженерні війська щороку виконують завдання, пов'язані із захистом мостів та гідротехнічних споруд під час льодоходу, проведенням рятувальних робіт у разі стихійного лиха. 1999 року, під час повені, військові інженери евакуювали більш як 10 тисяч мешканців Закарпаття.

Починаючи з липня 1992 року, військові інженери беруть активну участь у виконанні миротворчих місій в різних куточках світу. Найбільш яскравий приклад — Південний Ліван, де виконує миротворчу місію 3-й окремий інженерний батальйон Збройних Сил України (місія ЮНІФІЛ).

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Засновник і видавець – Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311202.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos